

Iréneusz (Εἰρηναῖος) - Az eretnekek ellen

(vagy: Eretnekség ellen)

Adversus Haereses (röviden AH) V. Könyv teljes fordítása

5. Könyv

A fordítás forrása az angol fordítás:

<http://www.earlychristianwritings.com/text/irenaeus-book5.html>

Weboldal: www.churchofgod.hu

A gall területen élő Iréneusz Lyon (Lugdunum) felvigyázója (püspök) volt és a korai gnosztikus tanítások ellen írta öt könyvét, amely fordításban még nem jelent meg magyarul. Ebből közlünk bizonyos részletet. Iréneusz 140 körül Kis-Ázsiában született, és 202-ben halt vértanúhalált.

IRENEUSZ, Póthinosz püspök presbitere volt, aki Galliában a lugdunumi (=Lyon) egyházat kormányozta. Ezen város vértanúinak ügyében egyháza követként Rómába küldte saját nevére nézve is megtisztelő, Eleuthérioszhöz címzett irattal. Miután a kilencvenedik életévéhez közel járó Póthinosz elnyerte a vértanúság koszorúját, őt állították helyére. Úgy tartják, hogy egykor Polikárpnak, – akiről a fentiekben már megemlékeztünk –, a papnak és vértanúnak volt ő tanítványa. **Öt könyvet írt az „Eretnekek ellen”,** a pogányok ellen meg egy rövidke kötetet, egy másikat a fegyelemről, **írt Marcianus testvéréhez az apostoli igehirdetésről,** továbbá egy különböző témákat tárgyaló kötetet, írt Blastushoz a szakadásról, Florinushoz az egy kezdetről, vagyis arról, hogy Isten nem teremtője a rossznak, ezeken túl remek könyvet írt a nyolcadik napról, melynek végén magáról azt mondja, hogy nem sokkal az apostoli idők után élt, befejezésül pedig ezeket: *„Megesküdtetek tégedet, aki ezt a könyvet lemásolod, Urunk Jézus Krisztusra, és az ő második, dicsőségben való eljövetelére, mikor ítélni fog élők és holtak felett, ha ezt lemásoltad, Kedvesem, jegyezd oda, hogy honnét másoltad át, de úgy másoljad le, ahogyan azt találtad!”*

Említhetünk tőle egynémely levelet, melyeket Victorhoz, a rómaiak püspökéhez a húsvéti kérdésben írt. Ez utóbbiakban figyelmezteti, hogy a kollegialitás egységét ezzel nem kell olyan könnyen szétszakítani, ő ugyanis abban a hitben volt, hogy Victor elítéli azt a sok ázsiai és keleti püspököt, akik a hold szerinti tizennegyedik napon ülik meg a húsvétot a zsidósággal együtt. Munkájának

jelentős része Commodus császár idejére tehető, ő Marcus Antoninus (= Aurelius) Verust követő imperátor volt.

PAPIASZ, János hallgatója, az ázsiai Hierapolisz püspöke, öt kötetnyi munkát írt, melynek címe: „Az Úr mondásainak magyarázata”. Ezen könyveiben – mint ahogyan ő is előadja a bevezetőjében, – nem a különféle véleményeket, hanem az apostoli tekintélyeket követte, ahogyan ő mondja: „Az érdekelt engem, hogy mit mondott András, és mit Péter vagy Fülöp, Tamás, Jakab, mit Máté vagy másvalaki az Úr tanítványai közül. Miket mondott Arisztión, mit János az öreg, az Úr tanítványai, én ugyanis azt tartottam, az olvasásra készített könyvek nincsenek akkora hasznomra, mint az élő beszéd, mely ma még hallható ezek szerzőitől” (Papiasz Fr. 2). A szerzők katalógusával kapcsolatban ebből is kitűnik, hogy más volt az a János, akit az apostolok között tartunk számon, és más volt János, az öreg, akit Arisztión után említ. A fentiekből ismert vélemény miatt említettük meg ezt, miszerint többektől átadott hagyomány alapján a két utóbbi levél nem az apostol Jánosé, hanem a presbiteré. **Ez a János adta közre az ezer esztendőhöz kapcsolódó megújulás zsidó gondolatát, amit azután követett Ireneusz és Apollinarisz is, meg a többiek, akik szerint a feltámadás után az Úr testben fog uralkodni szentjeivel együtt.**

Hasonlóan Tertullianus „A hívek reménysége” című könyvében, valamint petabiumi (= Pettau) Victorinus és Lactantius is követte ezen véleményt.

Forrás: Eusebius Hieronymus (Jeromos) presbiter: *A kiváló férfiakról*

(Iréneusz:) Gyermekkori emlékek: neveltetése Polikarp felvigyázó mellett, Szmürnában:

V. 20,5. Jobban emlékszem ugyanis az akkori eseményekre, mint a most történetekre 6. (hiszen a gyermekkorunkban szerzett ismeretek együtt nőnek a lélekkel és egyesülnek vele), úgyhogy még a helyet is meg tudom mondani, ahol a boldog Polükarposz ülve beszélt, hogyan lépett be és ment ki, milyen volt az életmódja, a testalkata, mint beszélt a tömeg előtt, és **hogyan számolt be a Jánossal meg a többiekkel való kapcsolatáról, akik látták az Urat, és hogyan mesélte el szavaikat, és azokat a dolgokat, amiket az Úrról, csodáiról és tanításáról tőlük hallott**; Polükarposz mindezt az Ige életének szemtanútól kapta, és az Írásokkal megegyezően mondta el. 7. Ezeket akkor is gondosan hallgattam, mert Isten irgalma megnyilvánult rajtam, és nem papírra, hanem szívembe jegyeztem fel; Isten kegyelméből mindig szívesen kérődzöm rajtuk, és tanúskodhatok Isten színe előtt, hogy ha valami ilyet hallott volna az a boldog és apostoli presbiter, felkiáltott volna, bedugta volna a fülét, és szokása szerint ezt mondta volna: “Ó, jóságos Isten, milyen időkre őriztél meg engem, hogy ezeket viseljem el?”, azután még arról a helyről is elmenekült volna, ahol ülve, vagy állva ilyen szavakat hallott. 8. Leveleiből is kitűnhet ez, amelyeket akár a szomszédos egyházakhoz írt, hogy megerősítse őket, akár egyes testvérekhez, hogy figyelmeztesse és buzdítsa őket.

Forrás: Eusebiosz, *Egyháztörténet*, V. 20, ford. Baán István, in *Eusebiosz Egyháztörténete*, szerk. Vanyó László, Bp., SZIT, 1983, 228 (Ókeresztény Írók, 4).

Iréneusz (Εἰρηναῖος) - Az eretnekek ellen 5. Könyv

Előszó

A négy előző könyvben, nagyon kedves barátom, amelyeket neked adtam, az összes eretnekséget kifejtettük, és tanításukra fényt derítettünk, és ezeket az embereket cáfoltuk, akiknek hitetlen nézeteik voltak. Mindezt pedig olyan módon teljesítettem, hogy mindegyik embernek a maga sajátos tanításából mutattam be valamit, amelyet írásaikban hátrahagytak, valamint egy sokkal általánosabb jellegű érvelést használva, amely mindegyikükre jellemző. Ezután rámutattam az igazságra és megmutattam az Egyház igehirdetését, amelyet, (mint azt már bebizonyítottam), már a próféták is hirdettek, de amelyet Krisztus vitt tökéletességre, és az apostolok adtak tovább, tőlük pedig az Egyház átvette [az igazságot], és az egész világon egyedül megőrizve azokat teljességében, továbbadta azokat saját fiainak.

Ezután minden olyan kérdést is elrendeztünk, amelyet az eretnekek tettek fel nekünk, és megmagyaráztuk az apostolok tanait, és érthetően ismertettünk számtalan olyan dolgot, amelyeket az úr tett és mondott példázatban. Arra törekszem, hogy ebben az öt könyves teljes munkában, amelyik tárgya a hamis nevű tudás (gnózis) leleplezése és cáfolata, kimutassam az úr és az apostolok levelei tanának többi részéből mindezt: [így] megfelel a te kérésednek, amelyet kértél tőlem (mivel valóban részt kaptam az ige szolgálatában); és, minden eszközzel, ami módomban áll azon fáradozva, hogy nagy segítséget adjak neked az eretnekek ellentmondásaival szemben, valamint, hogy visszanyerjük az elvándorlókat és visszatérítsük őket az Isten gyülekezetébe, és egyúttal megerősítsük a kezdők gondolkodását, hogy megőrizhessék a rendíthetetlen hitet, melyet megkaptak, megőrizve a maga épségében az Egyház által, azért, hogy semmilyen módon ne legyenek torzítva azok által, akik tanítani igyekeznek őket a hamis tanokra, és távol vinni őket az igazságtól.

Rád fog hárulni azonban, és mindazokra, akik olvashatják ezt az írást, hogy gondosan és nagy figyelemmel olvassák el mindazt, amit már ezelőtt mondtam, hogy megszerezhed azon tárgyak ismeretét, amelyek ellen vitázok. Mert ezáltal te magad is egyaránt szabályszerűen vitathatód őket, és felkészülsz majd arra, hogy érveket kapj arra vonatkozóan, amit előhozhatasz ellenük, távolra vetve tanításukat, mint a szennyet az égi hit révén, de követed az egyedül igaz és állhatatos Tanítót, az Isten Beszédét, a mi urunk

Jézus Krisztust, aki megtette, az ő páratlan szeretete által, hogy azzá legyen, mint mi vagyunk, hogy elvezessen minket, hogy mi is azzá legyünk, ami ő maga.

I. Fejezet (1.)

1. Mert sehogyan másképpen nem tudtuk (volna) megtanulni Isten dolgait, ha Mesterünk, aki a létező Beszéd, nem lett volna emberré. Mert senki másnak nem lett volna ereje feltárni az Atya dolgait nekünk (*Ján. 1:18*), hacsaknem az Ő saját megfelelő Beszédének. Mert mely más valaki „*ismerte meg az Úr értelmét?*” vagy ki más „*lett a tanácsadója?*” (*Róm. 11:34*) És ismét, nem tanulhattunk volna semmilyen más módon, mint Tanítónk meglátása által, és hallva hangját fülünkkel, hogy így tettei utánozóivá váljunk, valamint beszédeinek cselekvőivé, így közösségbe kerülhessünk vele, megkapva a növekedést a tökéletes Egyentlentől, és tőle, aki az egész teremtés előtt van.

Mi, akiket pedig nemrég alkotott az egyedül legjobb és jóságos Létező, Őáltala akié a halhatatlanság is, akiket a saját hasonlatosságára formált (eleve elrendelt, az Atya előre tudása szerint, hogy mi, akik még nem is léteztünk, létrejöhessünk), és elkészített a teremtés elsőszengéiként – megkaptuk a már előzőleg ismert időben [a szabadítás áldásait] a Beszéd szolgálata szerint, aki tökéletes minden dologban, mint hatalommal bíró Beszéd, és igazi ember, aki megváltott minket saját vére által olyan, az értelemmel összeegyeztethető módon, hogy önmagát adta váltságul azokért, akiket fogságba vezettek.

És mivel a elpártolás igazságtalanul zsarnokoskodik felettünk, és bár mi, természet szerint a mindenható Isten tulajdona voltunk, természet ellenére elidegenedett tőlünk, és saját tanítványainvá tett minket. Isten Beszéde viszont, aki hatalmas minden dologban, és aki saját igazságosságára nézve nem hiányos, jogosan, ezzel a elpártolással fordult szembe, és felszabadította abból saját tulajdonát. Nem erőszakos eszközökkel, mint ahogy a [elpártolás] szerzett uralmat felettünk kezdetben, amikor telhetetlenül elragadta azokat, akik nem a sajátjai voltak, hanem a meggyőzés útján, mint a tanácsolás Istene, aki nem használ erőszakos eszközöket, hogy megszerezze, amit Ő akar; így az igazságosságnak sem kell sérülnie, se Isten ősi kézmunkája nem megy a pusztulásba.

Mivel az úr (Jézus) így, a saját vérével váltott meg minket, saját lelkét adva a mi lelkünkért, és testét a mi testünkért, és ki is árasztotta az Atya szellemét az Isten és ember közötti egység és közösség érdekében, valójában belénk helyezve Istent a szellem eszköze által, és másrésről, hozzácsatolva az embert az Istenhez saját megtestesülése által,

megadományozva – saját eljövetelekor – az Istennel való közösség révén a végleges és igazi halhatatlansággal. Mindez semmissé teszi az eretnekek minden tanítását.

2. Tényleg hiábavalóak mindazok, akik azt állítják, hogy Ő pusztán csak látszólagosan jelent meg. Mert ezek a dolgok nem csak látszólag történtek meg, hanem tényleges valójukban. De ha Ő úgy jelent meg, mint ember, amikor Ő nem pusztán egy ember, a szellem sem tudott volna rajta megnyugodni, – amely olyan esemény, amelyre ténylegesen sor került –, amely szellem láthatatlan; [ebben az esetben], volt-e az igazságnak olyan mértéke benne, amennyiben nem az volt, aminek látszott?

De én azt már korábban megjegyeztem, hogy Ábrahám és a többi próféta látták Őt, miután prófétai módon megjövendölik látomásban, aminek el kell következnie. Ha tehát, most (is) egy ilyen létező jelent meg, külső megjelenésében különbözött attól, ami a valóságban volt, ott pedig valamiféle prófétai látomása volt az embereknek (tanítványoknak); és egy másik eljövételére kell várunk, amelyben olyannak kell lennie, amilyen Ő most látható volt prófétai módon.

És azt is bizonyítottam már, hogy ugyanaz jelenti azt mondani, hogy csak látszólagosan jelent meg, és az[t mondani], hogy ő semmit nem kapott Máriától. Ugyanis nem lett volna egy igazán hússal és vérrel rendelkező, amelyek által megváltott minket, hacsak nem foglalja egybe önmagában Ádám ősi alakját. Hiábavalóak tehát Valentinusz tanítványai, akik felállították ezt a nézetet, azért, hogy kizárják a testet a megváltásból és félredobják Isten alkotását.

3. Hiábavalóak az ebioniták is, akik nem veszik be Hit által lelkükbe Isten és az ember egységét, hanem akik megmaradnak a [természetes] születés régi kovásánál, és nem kívánják megérteni, hogy a szent szellem eljött Máriára, és a Magasságos hatalma beárnyékolta őt: ezért, az is, ami keletkezett, szent dolog és a mindenség Atyjának, a Magasságosnak a Fia, aki megvalósította ennek a lénynek a megtestesülését, és előre megmutatott egy új [fajta] nemzedéket; hogy amiként a korábbi nemzedékben mi a halált örököltük, így ez által az új nemzedék által az életet örökölhessük.

Így tehát ezek az emberek elutasítják az égi bor keverékét, és csak a “világ vize” akarnak lenni, nem fogadva Istent olyan módon, hogy egységben legyenek Vele, de továbbra is megmaradnak abban az Ádámában, aki legyőzött és kiűzött a Paradicsomból: Nem veszik figyelembe azt, hogy amint formáltatásunk elején Ádámában, ahogy az élet lehelete, amely az Istentől jött egyesült azzal, ami formáltatott és életre keltette az embert, és értelmes élő lényé tette; így az [idők] végén, az Atya Szava és Isten Szelleme, miután egyesült Ádám formáltatásának ősi anyagával tette az embert élővé és tökéletessé,

befogadva a tökéletes Atyát, mint ahogyan a [természetes] Ádámban mindnyájan halottak voltunk, úgy a szellemiben mindnyájan megelevenítettessünk. Mert soha nem menekült volna Ádám az Isten kezéből, amelyekhez így beszélt az Atya, mondva: „*Alkossunk embert képünkre és hasonlatosságunkra!*” (1Móz. 1:26) Ezért az utolsó (jó) időkben „*nem test akaratából, nem is férfi indulatából*” (Ján. 1:13), hanem az Atya jókedvéből. Az Ő keze alkotta az élő embert, hogy Ádám [ismét] az Isten képévé és hasonlatosságává válhasson.

II. Fejezet (2.)

1. És hasonlóképpen tévedésben vannak azok, akik azt mondják, hogy Isten azon dolgokért, jött el, melyek nem hozzá tartoznak, mintha más tulajdonát kívánta volna; annak érdekében, hogy felszabadíthassa azt az embert, aki más által lett teremtve, ahhoz az Istenhez, aki szintén nem alkotott, sem nem formált semmit, de meg is volt fosztva kezdetől saját helyénvaló ember teremtésétől.

Annak eljövetele tehát, akit ezek az emberek képzelnek, mint a máséba eljövőt, nem volt igazságos; és igazán nem is váltott meg minket az ő vére által, ha ő nem igazán vált emberré, helyreállítva saját keze munkáját, amint kezdetben megmondott, hogy az ember Isten képére és hasonlatosságára készített; (Ő azonban) nem ragadta el más tulajdonát csellel, hanem igazságos és kegyelmes módon birtokba vette a sajátját.

Az elpártolásra vonatkozóan, valójában, Ő igazságosan váltott meg minket abból, saját vére által; de ugyanakkor számunkra, akiket már megváltott, [ő ezt] jóindulatúan tette. Mert korábban mi semmit sem adtunk neki, és tőlünk sem kívánt semmit, mintha valamire szüksége lett volna; viszont mi rászorultunk a vele való barátságra. És ezért történt, hogy jóindulatúan kiöntötte magát, hogy összegyűjthessen minket az Atya ölében.

2. De tévednek minden tekintetben azok, akik megvetik Isten teljes felosztását (üdvrendjét), tagadják, és visszautasítják a test megváltását, és megvetéssel bánnak annak megújulásával kapcsolatban, támogatva (azt a nézetet), hogy az nem képes a romolhatatlanságra. De ha ez valójában nem nyerte el a megmentést, akkor az úr sem váltott meg minket az ő vérével, sem a hálaadás pohara nem a vérével való közösség, sem a kenyér, amelyet megtörünk, nem a testével való közösség.

Mert a vér csak a vénákból és a testből jöhet, és bármi másból, ami az ember anyagi része. Isten Beszédével pedig tényleg ilyen történt. És saját vére által váltott meg minket, ahogy

az apostola kijelenti: „*Akiben van a mi váltságunk a vére által, akár a bűneink bocsánata*” (Kol. 1:14) És mivel mi a tagjai vagyunk, ugyanakkor a teremtett dolgok által tápláltatunk (és Ő maga biztosítja a teremtést számunkra, mert Ő okozza, hogy a nap felkeljen és esőt ad, amikor Ő akarja). Elfogadta a poharat (amely a teremtés része), mint saját vérét, amelyből megnedvesíti vérünket; és a kenyeret (amely a teremtés része) saját testeként alapította, amelyből ő ad növekedést testünknek.

3. Amikor tehát a megelegyített kehely és az előállított kenyér befogadja Isten Beszédét, hálaadássá, vagyis Krisztus testévé és vérévé válik, amelyből a test anyaga növekszik és tápláltatik, akkor hogyan állíthatják azt, hogy a test nem képes befogadni Isten ajándékát, mely az örök élet, amely [test] tápláltatik az úr testéből és véreből, és amelyik az Ő tagja? – ahogy az áldott Pál nyilatkozik az Efézusiakhoz írt levelében, hogy „*mi a testének tagjai vagyunk, a húsból és csontjaiból valók*” (Ef. 5:30), – Ő nem beszél valamiféle szellemi vagy láthatatlan emberről, – „*mert a szellemnek nincsen se csontja, se húsa*” (Luk.24:39) – de [utal] az elrendelésre, [amely által az úr lett] melynek során valódi emberré lett, amely húsból, idegekből, és csontokból van, – Ez az a test, amelyik tápláltatik a pohár által, amely az Ő vére, és megkapja a növekedést a kenyérből, amely az Ő teste.

És ahogy a szőlőtőkéről levágott vessző a földbe ültetve a maga idejében gyümölcsözik vagy ahogy a *gabonamag a földre esik és elbomlik* (Ján. 12:24), felkelve megsokszorozódik az Isten Szelleme által, ami minden dolgot magában foglal (Bölcs. 1:7), és azután, az Isten bölcsessége által, az emberek hasznát szolgálja, és befogadva Isten Beszédét, hálaadássá válik, amely Krisztus teste és vére; ugyanígy testünk is, amely táplálva van ezáltal, és a földbe helyeztetik, és elszenvedik a felbomlást ott, fel fog támadni a maga idejében, (mert) az Isten Beszéde biztosítja számára a feltámadást az Istennek és Atyának dicsőségére, aki önként ajándékoz ennek a halandónak halhatatlanságot, és ennek a romlandónak romolhatatlanságot.

Mert „*Isten ereje az erőtlenségben tétetik tökéletessé*” (2Kor. 12:9), azért, hogy soha ne fuvalkodhassunk fel, mintha magunktól lenne életünk, és felemelkedjünk Isten ellen, elménk hálátlanná váljon; de tanuljunk a tapasztalatok által, hogy ezen Létező túlradó hatalmából birtokoljuk az örök létezést, se ne legyünk tudatlanok saját természetünket illetően, de hogy mi is tudhassuk, milyen hatással bír Isten, és hogy az ember milyen jótéteményeket kap, és így soha nem vándorlunk el a dolgoknak – ahogy azok vannak –, igaz felfogásától, azaz, mind Istenre, mind az emberre vonatkozóan.

És talán, nem emiatt lehet az a helyzet, mint az már megfigyelhető, hogy ezen cél miatt engedte meg Isten felbomlásunkat a halandóság közös porába, hogy mi legyünk oktatta

minden módon, alaposan felkészülhessünk a jövőre, és ne legyünk tudatlanok sem Isten, sem önmagunk tekintetében?

III. Fejezet (3.)

1. Pál apostol is, azonfelül, legérthetőbb módon rámutatott arra, hogy az ember ki van szolgáltatva saját erőtlenségének, nehogy felfuvalkodva elszakadjon az igazságtól. Így mondja a Korintusiakhoz írt második [levelében]: *„És nehogy a kijelentések fenségessége által felfuvalkodjam, tövis adatott a testembe, a Sátán angyala, hogy gyötörjön engem. Erre háromszor könyörögtem az Úrhoz, hogy távozzon el tőlem. De azt mondta nekem: Kegyelmem elég neked; mert az erő a gyengeségben válik tökéletessé. Annakokáért szívesen dicsekszem gyengeségeimben, hogy Krisztus ereje lakozzon bennem.”* (2Kor. 12:7-9) Hogy van tehát? (ahogy valaki kijelenthetné:), hogy az úr kívánsága ebben az esetben, hogy az apostola így menjen keresztül a gyötrelmen és ilyen gyengeséget viseljen el? Sőt, a Beszéd ezt mondja: *„az erő a gyengeségben válik tökéletessé”,* jobbá teszi tehát azt az embert, aki gyengesége révén ismerkedik meg Isten hatalmával.

Mert hogyan tudhatta volna megtanulni az ember, hogy gyenge lény és halandó természet szerint, de Isten halhatatlan és erős, ha nem tapasztalta volna meg, hogy mi van mindkettőben? Mert nincs semmi rossz abban, ha megtapasztalja gyengeségeit kitartással. Igen, meglehetősen jótékony hatást gyakorol annak érdekében, hogy megakadályozza őt, hogy tévedjen saját természetét tekintve. De a lény, aki Isten ellen felemelkedik, és az Ő dicsőségét magához ragadta, hálátlanná téve az embert, sok gonoszságot hozott rá. [És így, azt mondom, az embernek meg kell tanulnia mindkét dolgot, tapasztalat által], hogy ne legyen az igazság, a maga és Teremtője iránti szeretet híjával. De mindkét dolog megtapasztalása megadja az igazi tudást, az emberre és Istenre vonatkozóan, és megnöveli szeretetét Isten iránt. Ahol pedig létezik a szeretet növekedése, ott Isten ereje által nagyobb dicsőséget hoz létre azok számára, akik szeretik Őt.

2. Azok az emberek tehát, akik félreteszik Isten erejét, és nem veszik figyelembe, hogy mit mond a Beszéd, amikor a test gyengeségében laknak, de nem veszik figyelembe az Ő hatalmát, aki feltámaszt a halálból. Mert ha Ő nem kelti életre, aki halandó, és nem hozza vissza a romlandót a romolhatatlanságba, akkor nem a hatalom Istene. De hogy Ő mindenekre nézve hatalmas, meg kellene értenünk származásunkból, minthogy Isten az, aki a földből vette a port, formálva az embert. És bizonyára sokkal nehezebb és hihetlenebb a nem létező csontokból, idegekből, erekből és a maradék emberi szervből egy egészet alkotni, és hogy megteremtse az élő embert és értelmes alkotást, minthogy újból helyreállítsa, azt, ami már létezett és később felbomlott a földben (a már említett

okok miatt), így átment azokba [az elemekbe], amelyekből az ember, akinek nem volt korábbi létezése formáltatott.

Mert Ő, aki kezdetben okozta, hogy olyan legyen, aki még nem volt, éppen, amikor Neki tetszik, vissza fogja állítani azt, aki korábban létező volt, amikor az Ő akarata, hogy az élet [örökségként] megadasson Általa. És azért, hogy a test is alkalmasnak találtasson és képes legyen befogadni Isten erejét, ami kezdetben részesedett Isten érintésének hozzáértéséből; úgy hogy az egyik szemmé lett a látásért; a másik a fül a hallásért; a másik a kéz az tapintásért és munkáért; megint másik az izmok, amelyek feszülnek mindenütt, és a végtagokat együtt tartják; megint más az artériák és vénák, amelyek a vér és a levegő átkeléséért vannak; megint más a vér, amelyik a lélek és a test közti kapcsolat köteléke. De miért is folytatnánk [hogy tovább húzzuk] ezt? Nem lehetne kifejezni az emberi szervezetben a sokféleség számát, amely nem más módon, hanem Isten hatalmas bölcsessége által alkotott. De azok a dolgok, amelyek részesednek Isten szakértelméből és bölcsességéből, az Ő hatalmából is részesednek.

3. A test tehát nem szűkölködik Isten alkotó bölcsességében és hatalmában. De ha az élet adójának hatalma a gyengeségben válik tökéletessé - vagyis testben - árulják el nekünk azok, akik fenntartják a test alkalmatlanságát, hogy (hogyhogy) megkapják az Isten által adott életet? Vajon ők ezt, mint jelen pillanatban is élő emberek mondják, akik résztvesznek az életben, vagy elismerik, hogy semmiképpen nincs részük az életben, és már a jelen pillanatban halott emberek.

És ha ők valóban halott emberek, hogyan mozognak és beszélnek, és hajtják végre azokat az egyéb funkciókat, amelyek nem a halottak tettei, hanem élőké? Ha viszont jelenleg élnek, és egész testük részt vesz az életben, akkor hogyan merik azt állítani, hogy a test nem részesedik az életből, amikor jelen pillanatban is beismerik, hogy most is étellel rendelkeznek?

Olyan ez, mintha valaki vízzel teli szivacsot, vagy tüzes fáklyát vett volna és kijelentené, hogy a szivacs nem vesz részt a vízből vagy a fáklya a tűzből. Ilyen módon ezek az emberek is azt állítják, hogy élnek és tagjaikban hordozzák az életet, ellentmondva maguknak később, amikor kiabrázolják ezeket a tagokat, mint amelyek nem képesek [részesedni] az életben.

De ha evilági életünk, amely alacsonyabb rendű (szintű), mint az örök élet, mindazonáltal olyan hatással van, hogy fel képes serkenteni halandó tagjainkat, miért ne lenne képes az Örök élet - amely sokkal hatalmasabb, mint a mostani - megélné kíteni a testet, amellyel szellemileg már rutinszerűen össze van kapcsolódva. Mert a test tényleg részt vesz az

életben, és ez ebből a tényből is kiderül; életben marad; mert él mindaddig, amíg Isten célja, hogy ezt tegye.

Nyilvánvaló tehát, hogy Isten rendelkezik azzal a hatalommal, hogy életet biztosítson annak, amennyiben Ő adja az életet nekünk, akik létezők. És mivel az Úrnak hatalma van ahhoz, hogy beleöntse az életet abba, amit Ő alkotott, és mivel a test képes arra, hogy felszerkenjen, mi akadályozná meg abban, hogy résztvegyen a romolhatatlanságban, amely a boldog és soha véget nem érő élet, amit Isten ad?

IV. Fejezet (4.)

1. Azok az egyének, akik a Teremtőn túl egy másik létező Atyát fabrikálnak, és akik jó Istennek nevezik őt, megtévesztik magukat; mert gyengének, haszontalannak és hanyag lénynek mutatják be őt, és még, hogy ne mondjuk: rosszindulatúnak és irigységgel teljesnek, amennyiben állítják, hogy testünk nem elevenedik meg általa. Mert amikor azokról a dolgokról mondják, - amelyekkel kapcsolatban mindenkinek nyilvánvalóvá válnak, hogy halhatatlanok maradnak, mint a szellem és a lélek, és más hasonló dolgok -, felszerkennek az Atya által, de ez a másik dolog [ti. a test], amelyik másképpen nem elevenedik meg, csak ha Isten biztosít számára [életet], (erről azt mondják, hogy) az élet elhagyja [ezzel egyúttal azt is be kell vallaniuk], hogy Atyjuk gyengének és erőtlennek bizonyul, vagy pedig irigynek és rosszindulatúnak.

Mert hiszen a Teremtő akár itt is felszerkentheti halandó testünket, és a próféták által megígéri nekik a feltámadást, ahogy végül rámutatott; Ki az, [ebben az esetben] aki hatalmasabbnak, erősebbnek, vagy igazán jónak bizonyul? Vajon a Teremtő, aki életre kelti az egész embert, vagy az ő, hamisan nevezett Atyjuk?

Úgy tünteti fel ugyanis magát, hogy azokat az életrevaló dolgokat, amelyek természetük szerint halhatatlanok, amelyekben az élet dolgai természetüknél fogva jelen vannak; de nem jóindulatúan, felszerkenti azokat, amelyek viszont segítséget igényelnek, hogy életben maradjanak, azokat közömbösen elhagyja, hogy a halál ereje alá essenek. Vajon tehát az a fennálló eset, akkor, hogy Atyjuk nem ad nekik életet, amikor hatalma van, hogy így tegyen, vagy az van, hogy nem is birtokolja a hatalmat? Ha egyfelől, ez azért van, mert nem képes rá, ő, ezen feltevés alapján nem hatalmas lény, sem nem tökéletesebb, mint a Teremtő; mert a Teremtő ezt biztosítja, ahogyan látnunk kell, amelyet ő viszont képtelen megadni. De ha másfelől, [ezt nem adja meg], amikor pedig megvan az ereje, hogy így tegyen, akkor nem bizonyul jónak, hanem irigynek és gonosz Atyának.

2. Ha, ismét, olyan okokra hivatkoznak Atyjukra vonatkozóan, hogy nem ad életet a testeknek, akkor ez szükségszerűen nagyobbnak látszik Atyjuknál, hiszen megakadályozza őt jóindulatának gyakorlásában; és jósága gyengének bizonyul azon okok következtében, amelyet előhoznak. Most hát mindenkinek meg kell értenie, hogy a testek képesek életet befogadni. Mert olyan mértékben élnek, amint Istennek jónak tetszik, hogy élniük kell; és így [az eretnekek] nem tudják fenntartani azt, [hogy a testek] teljességgel képtelenek befogadni az életet. Ha tehát szükségszerűség szerint és más okból, ezek [a testek], amelyek alkalmasak arra, hogy résztvegyenek az életben, nem kelnek életre, (akkor) Atyjuk a szükségszerűség és ok rabszolgája lesz, következésképpen nem szabad hatóerő, akinek akarata saját ellenőrzése alatt lenne.

V. Fejezet (5.)

1. [Azzal kapcsolatba, hogy megtanuljuk] a testek hosszabb ideig megmaradtak, mindaddig, amíg Istennek tetszett, hogy gyarapodjanak, olvassák csak el [ezek az eretnekek] az Írásokat, és meg fogják találni, hogy elődeink több mint hétszáz, nyolcszáz, és kilencszáz éves korúak voltak; és testük lépést tartott napjaik elhúzódó hosszával, és részt vett az életben mindaddig, amíg Isten akarta, hogy éljenek.

De miért is utalok ezekre a férfiakra? Mert hiszen Énok, amikor kedves volt Isten számára, ugyanabban a testben helyeztetett át, amelyben kedves volt Neki, így előrelátással kimutatva az igazak áthelyezését. Élijah (Illés) is, felvitetett [amikor még] a [természetes] formájának anyagában volt; így példázza próféciájában azoknak a mennybemenetelét, akik szellemiek, és hogy semmi sem állt testi lényük áthelyezésének és felvitelének útjába. Mert ugyanazon kezek által, amelyek az elejétől formálták őket, megkapták ezt az áthelyezést és mennybemenetelt.

Mert Ádámban Isten kezei hozzászoktak ahhoz, hogy elrendezze, kormányozza, és hogy fenntartsa saját keze munkáját, és hogy vigye, és oda tegye, ahová azoknak tetszik. Hova is lett, tehát az első ember helyezve? Bizonyosan a paradicsomba, ahogy az írás kijelenti: *"És Isten ültetett egy kertet [paradicsomot] kelet felé Édenben, és oda helyezte az embert, akit Ő formált."* (1Móz. 2:8) És azután, amikor [az ember] engedetlennek bizonyult, innen bocsátották ki ebbe a világba.

Ezért a vének, az apostolok tanítványai is azt mondták nekünk, hogy azok, akik áthelyeztettek, felvitettek arra a helyre (mert a Paradicsom az igaz embereknek készült, akik a Szellemet birtokolják; amelybe Pál apostol helyeztetett, mint a mi jelenlegi

állapotunk, amikor kimondhatatlan beszédek hallott), és hogy azok, akik az égbe vitettek, egészen [a dolgok] beteljesedéséig megmaradnak, mint a halhatatlanság előjele.

2. Ha azonban bárki elképzelhetetlennek tartja, hogy az emberek ilyen hosszú időn keresztül életben maradjanak, és hogy Illés nem testben ragadtatott el, de hogy teste felemésztetett a tüzes szekérben, gondolkodjon, hogy Jónás, amikor a mélybe vetették és lenyeletett a cet gyomrába, az Isten parancsa által ismét kiszabadult a földre. És akkor is, amikor Ananiás, Azariás, és Misaél a hétszeresen felfűtött tüzes kemencébe vették, semmi kárt nem szenvedtek, és még a tűznek szaga sem érződött rajtuk.

Mivel tehát Isten keze jelen volt velük, csodálatos dolgokat vitt végbe ügyeikben - ezek [a dolgok] lehetetlenek az emberi természet számára - mi csodálatos van abban, ha azok ügyében is, akik felvitettek végrehajtott valami csodálatosat, véghezvive engedelmisségben Istennek, mint az Atyának akaratát? Most hát, ez az Isten Fia, ahogy az Írás Nabukodonozor királynak kijelenti, amikor azt mondja: *„Nemde három embert vetettünk a kemencébe? És íme, látom, négyen járkálnak a tűz közepében, és a negyedik kinézete hasonló az Isten Fiához.”* (Dán. 3:24-25)

Sem valamely teremtett dolog természete, sem a hústest gyengesége nem érvényesül Isten akarata ellenében. Mert Isten nem alattvalója a teremtett dolgoknak, hanem a teremtettek Istennek; és minden dolog engedelmeskedik az Ő akaratának. Ezért jelenti ki az úr (Jahósua) is: *„A dolgok, amelyek lehetetlenek az embernek, lehetségesek Istennel.”* (Luk. 18:27)

Mivel tehát, úgy tűnhet a jelen napok emberének, aki tudatlan Isten kijelentéseivel kapcsolatban, hogy hihetetlen és lehetetlen dolog, hogy bármely ember ilyen sok évig éljen, mégis azok, akik előttünk [ilyen kort] megérttek, és azok, akik felvitettek, hogy éljenek, mint az eljövendő napok hosszúsága; és [ahogy az is lehetetlennek tűnhet], hogy a cet gyomrából és a tüzes kemencéből az ember épségben kijöhet, mégis úgy tettek, mintegy Isten keze által jöttek ki, annak érdekében, hogy hirdessék az Ő hatalmát: így most is, akik nem ismerik Isten hatalmát és ígését, ellenezhetik saját üdvösségüket, lehetetlennek tartják Istennek, aki feltámasztja a halottakat; és hogy erőt kapjon az örök fennállásra, de még az ilyen emberek szkepticizmusa sem hiúsítja meg Isten hűségét.

VI. Fejezet (6.)

1. Most tehát, Isten megdicsőül majd Saját keze munkájában, amely úgy illeszkedik, hogy összhangban legyen és formálja Saját Fia mintája után. Mert az Atya kezei, vagyis a Fiú és a Szent Szellem által az ember, és nem [pusztán] egy része az embernek Isten

hasonlóságára alkottatott. Most a lélek és a szellem bizonyosan az ember részei, de bizonyosan nem az ember (maga); mert a tökéletes ember az Atya szellemét megkapó lélek keveredése és egysége és a hústermészet hozzáadása, amely Isten képmása után alakított.

Ezen oknál fogva mondja az apostol: „*Bölcsességet azok között beszélünk, akik tökéletesek.*” (1Kor. 2:6), azokat nevezve "tökéleteseknek", akik befogadták Isten szellemét, és akik Isten szelleme által mindenféle nyelveken beszélnek, ahogyan ő [az apostol] gyakorolta magát is, hogy beszéljen.

Hasonló módon sok testvérről is halljuk az Egyházban, akiknek prófétai ajándékaik vannak, és akik a Szellem által beszélnek különféle nyelveket, és általános haszonra világosságra hozzák az emberek rejtett dolgait, és kijelentik az Isten titkait, akikre az apostol is a "szellemi" kifejezést alkalmazta, szellemiekké váltak, mivel magukhoz vették a Szellemet, és nem azért, mert levetették a hústestet és eltávolították, és mert tisztán szellemiekké (szellemi lényé) váltak.

Mert ha valaki elveszi a test anyagát, vagyis [az Isten] keze munkáját, és tisztán szellemiként érti, az ilyen már nem szellemi ember, hanem az ember szelleme, vagy az Isten szelleme lenne. De amikor a szellem itt összekeveredve a lélekkel Isten keze munkájává egyesül, az ember szellemivé és tökéletessé válik a Szellem kiáradása következtében, és ez az, aki az Isten képére és hasonlatosságára alkottatott.

De ha a Szellem hiányzik a lélekből, ő valójában egy állat természetéhez lesz hasonló, és érzékiességben maradván egy tökéletlen lény lesz, aki ugyan [az Isten] képét birtokolja alakzatában (in plasmate), de nem kapja meg a Szellemen keresztüli hasonlóságot; és ez a lény tökéletlen.

Tehát ha valaki elveszi a képet és félreteszi a kézmunkát, akkor nem értheti, mint emberi lényt, hanem mint az ember egy részét, ahogy már elmondtam, vagy mint valami mást, mint egy (teljes) embert.

Mert hogy a test, amely meg van formázva önmagában nem tökéletes ember, hanem az ember teste és az ember része. Sem a lélek maga, önmagában külön maga az ember; hanem az ember lelke és az ember része. S a szellem sem az ember, mert szellemnek hívjuk és nem embernek; hanem ezek keveredése és egyesülése alkotja a tökéletes (egész) embert.

És ennek okáért az apostol, magyarázva magát világossá teszi, hogy a megmentett ember a teljes ember, valamint a szellemi ember; így szólt a Tesszalonikaiakhoz írt első

levelében: „*Most a békesség Istene szenteljen meg titeket tökéletesekké (perfectos); és a szellem, a lélek és a test megőriztessen teljesen panasz nélkül az úr Jahósua a Felkent eljövételére!*” (1Thess. 5:23).

Most hát, mi más oka lett volna imádságának, minthogy ez a három - hogy a lélek, test és a szellem megmaradjon az úr eljövételéig -, hacsaknem tudomása volt a három [jövőbeni] helyreállításáról és egyesüléséről és [hogy örökösei lehessenek] az egy és ugyanazon megmentésnek?

Mert ezért is jelenti ki, hogy azok "a tökéletesek", akik jelenleg az úrnak a három [alkotóelemet] vétek nélkül mutatják be. Azok tehát a tökéletesek, akikben az Isten szelleme megmarad, és megőrzik lelküket és testüket feddhetetlenül, erősen megtartva Isten hitét, vagyis azt a hitet, amely Isten felé irányul, és fenntartják az igazságos viselkedést tisztelettel felebarátjaik iránt.

2. Honnan is mondja, hogy ez a kézmunka az "Isten temploma", így jelentve ki: „*Nem tudjátok-e, hogy Isten temploma vagytok, és hogy Isten szelleme lakik bennetek? Ha valaki Isten templomát bemocskolja, Isten elpusztítja azt: mert az Isten temploma szent, amely [templom] ti vagytok.*” (1Kor. 3:16-17) Itt nyilvánvalóan kijelenti, hogy az a test a templom, amelyben a Szellem lakik.

Ahogy az úr is utal magára: „*Pusztítsd el ezt a templomot, és három nap múlva felemelem azt. - Ezt pedig mondta mondván az Ő teste templomáról.*” (Ján. 2:19.21.) És nem csak ő (az apostol) fogadta el a mi testünket, mint templomot, hanem Krisztus templomáról még a Korintusiaknak is így szól: „*Nem tudjátok, hogy testetek Krisztus tagjai? Elvegyem-e Krisztus tagját és tegyem azt egy kéjnő tagjává?*” (1Kor. 6:15)

Amikor ezekről a dolgokról beszél, nem valami másik szellemi emberre utal; mert az ilyen létező természetéhez nem lehet semmi köze egy kéjnőnek: hanem kijelenti "a mi testünk", vagyis a hús(test), amely szentségben és tisztaságban marad, hogy legyen "a Krisztus tagja"; de akkor, amikor egy kéjnővel eggyé válik, a kéjnő tagjaivá válik. És ezért mondta, mondván: „*Ha valaki Isten templomát bemocskolja, Isten elpusztítja azt.*” (1Kor. 3:17)

Akkor hogy nem a legnagyobb istenkáromlás azt állítani, hogy az Isten temploma, amelyben az Atya szelleme lakozik, és amelyik Krisztus tagja, nem részesül a szabadításban, hanem romlásra van ítélve? Azt is, hogy testünk nem a saját anyagából, hanem Isten ereje által támad fel, így mondta a Korintusiaknak: „*A test azonban nem a paráznaságért, hanem az úrért és az úr a testért. De Isten mind az urat feltámasztotta, és minket is fel fog támasztani Saját ereje által.*” (1Kor. 6:13-14)

VII. Fejezet (7.)

1. Ugyanolyan módon, ahogy Krisztus felemelkedett a testi lényegben, és megmutatta tanítványainak a szegek jeleit, és az oldalában lévő nyílást (most ezek a hús testének jelei, amelyek a halálból származnak), így „minket is” mondja „feltámaszt saját ereje által”. És ismételtén a rómaiakhoz mondja: *„Ha pedig az Ő Szelleme, aki feltámasztotta Jahósuát a halálból bennetek lakik, az, aki feltámasztotta a Krisztust a halálból, a ti halandó testeiteket is hamar feltámasztja majd”* (Róm. 8:11) Mit jelentenek tehát a „halandó testek”? Lelkek lennének?

És bizony nem tudják fenntartani azt, hogy az élet nagy lehelete halandó. Ezért mondja Dávid: *„Lelkem is Neki fog élni”* (Zsolt. 22:30), mintha annak lényege halhatatlan lenne. Másrészt viszont nem mondhatják azt, hogy a szellem maga a halandó test. Mi más marad, minthogy a „halandó test” kifejezést alkalmazzuk, hacsaknem az, hogy ami alkottatott, vagyis a hústest, amelyről az is elmondható, hogy Isten megeleveníti?

Mert az, ami meghal és felbomlik (a test), nem pedig a lélek vagy a szellem. Mert meghalni annyit jelent, mint elveszíteni az életerőt, és mostantól lélegzettelenné, élettelené, és mozdulatoktól mentessé (válni), és azon [alkotórészekké] bomlani, amelyből a (test) lényegének kezdete is származott.

De ez az esemény nem a lélekkel történik, mert hiszen az az élet lehelete; sem pedig a szellemmel, mert a szellem egyszerű és nem összetett, így nem bomolhat le, és azoknak az életét biztosítja, akik megkapják. Ezért arra kell következtetnünk, hogy a hústestre utal, amivel kapcsolatban a halál említetik; amely [hústest] a lélek távozása után lélegzet nélkülivé és élettelené (válik) és fokozatosan fölbomlik a földbe, amelyből vétetett.

Ez tehát az, ami halandó. És ez az, amelyről mondja: *„a ti halandó testeiteket is hamar (feltámasztja majd)”* (Róm. 8:11) És ezért hivatkozásában a Korintusiak első levelében mondja: *„Így van a halottak feltámadása is: Elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban.”* (1Kor. 15:42) Mert kijelenti: *„Az, amit elvetsz, nem tud felserkenni, ha előbb meg nem hal.”* (1Kor. 15:36)

De mi az, ami, mintegy búzaszem a földbe vettetik és felbomlik, hacsaknem azok a testek, amelyeket a földbe fektetnek, amelybe a magokat is vetik? És ezért mondta: *„Becstelenségben vettetik el, dicsőségben emelkedik fel.”* (1Kor. 15:43) Mert mi alantasabb van, mint egy halott hústeste? Vagy másrésztől, mi dicsőségesebb, mint ugyanaz, amikor felkel és a romolhatatlanságban részesül? *„Gyengességben vettetik el, hatalomban támad fel.”*

(1Kor. 15:43) Minden biztonnal a saját gyengeségében, mert mivelhogy föld az és földbe megy; de [feltámad] Isten hatalma által, aki felemeli a halottak közül. *„Elvettetik az élőlény (lelki) test, feltámad a szellemi test.”* (1Kor. 15:44) Minden kétséget kizáróan azt tanította, hogy ez a kifejezés nem volt másra használva általa, sem a lélekre vagy a szellemre, hanem a testekre, amelyek holttestté válnak.

Mert ezek az élőlény (lelki) testek, azaz az olyan [testek], amelyek részt vesznek az életben, amelyek, amikor elvesznek, a halálnak engednek; azután a Szellem közreműködésén keresztül felkelve szellemi testekké válnak, így a Szellem által az örök élet birtokosaivá válnak. *„Mert most,”* mondja, *„Részben ismerünk, és prófétálásunk részleges, de akkor szemtől szembe.”* (1Kor. 13:9.12.) És ez az, ami Péter által is mondatott: *„Akit nem láttatok, szerettek; akiben most is nem látva hisztek; és remélve kimondhatatlan örömmel fogtok örülni.”* (1Pét. 1:8) Mert mi színről-színre fogjuk látni az úr arcát és kimondhatatlan örömmel fogunk örvendezni, - ez az, amiről mondja, amikor látni fogja saját Gyönyörűségét.

VIII. Fejezet (8.)

1. De most az Ő Szellemének bizonyos részét kapjuk, a tökéletesség felé haladva, és felkészít minket a romolhatatlanságra, apránként hozzászoktatva, hogy befogadjuk és hordozzuk Istent; amelyet az apostoli terminológiában is "a foglaló", vagyis az Isten által nekünk ígért tisztességnek egy része. Valahol ezt mondja az Efézusiaknak írt levélben: *„Amelyben ti is, miután meghallottátok az igazság beszédét, a szabadulástok örömmüzenetét, amelyben már elpecsételtettünk az ígéret szent szellemével, amely az örökségünk foglalója.”* (Ef. 1:13-14)

Ez a foglaló (v. előleg) következésképpen tehát a bennünk lakó, mindmáig szellemivé tevő (erő), és ami halandó, elnyeletik a halhatatlanság által. *„Mert ti,”* mondja, *„nem vagytok hústestben, hanem Szellemben, ha ugyan Isten szelleme lakik bennetek.”* (Róm. 8:9) Ez azonban nem a hústest eldobásával történik, hanem a Szellem közlése által. Mert azok, akiknek írt, nem voltak test nélkül, hanem olyanok, akik vették az Isten szellemét, *„amely által kiáltjuk, Abba, Atyám.”* (Róm. 8:15)

Ha tehát most, a foglalónak köszönhetően kiálthatjuk: *„Abba, Atyám”* mi lesz majd akkor, amikor újra felemelkedve szemtől-szembe meglátjuk Őt? Amikor minden tag a győzelem állandó himnuszában tör majd ki, dicsőítve Őt, aki feltámasztotta őket a halálból, és átadta az örök élet ajándékát. Mert ha a foglaló, önmagában megerősíti az embert, és már

most azt okozza, hogy kiáltja: "Abba, Atyám", miféle hatása lesz a Szellem teljes kegyelmének, amely az embernek lesz adva az Isten által? Őhöz hasonlóvá tesz majd, és beteljesíti az Atya akaratát; mert az Isten hasonlatosságává és képmásává fogja tenni az embert.

2. Azok, akik a Szellem foglalójának birtokában vannak, és akik nincsenek leigázva a hústest sóvárgása által, hanem a Szellem alattvalói, és akik mindenben az értelem világossága szerint járnak, az apostol helyes terminológiával "szellemiek"-nek nevezi, mert az Isten szelleme lakik bennük.

Most hát, a szellemi emberek nem lehetnek testetlen szellemek; hanem lényegük, vagyis a test és szellem egysége, megkapva Isten Szellemét, szellemi emberré válik. De azok, akik valóban elutasítják a Szellem tanácsát, és a testi vágyak rabszolgái, és oktanul vezetik életüket, és akik önuralom nélkül meggondolatlanul belemerülnek saját vágyaikba, nem vágyakoznak az Istenség szelleme után, kutyák és sertések módjára élnek; ezek az emberek, [mondom], az apostol nagyon helyes kifejezéssel "testieknek" (érzékiek) nevezi, ugyanis nincs más gondolatuk a testi dolgokon kívül.

3. Ugyanezen oknál fogva a próféták oktan állatokkal hasonlítják össze őket, az oktan (irracionális) magatartásuk miatt, mondván: „*Kancákért dühöngő lovakká váltak; mindegyik a szarvasmarhához válik hasonlóvá.*” (Jer. 5:8) És ismét: „*Az ember, amikor tisztességben van, a szarvasmarhához válik hasonlóvá.*” (Zsolt. 49:13) Ez azt jelzi, hogy saját hibája miatt szarvasmarhákhöz hasonlítanak oktan életük versengése által. És mi is, szokás szerint a szarvasmarha és az oktan vadállat bélyeggel jelöljük az ilyen embereket.

4. Most tehát a Törvény jelképesen előre jövendölte, [különböző] állatokkal ábrázolva az embereket: valamelyiknek ezek közül, mondja [az Írás], kettő patája van és kérődzik, ezeket, mint tisztákat hirdeti; de bármelyik azok közül, egyik vagy másik (tulajdonsággal) nem rendelkezik, félreteszi magukban, mint tisztátalanokat. Kik akkor a tiszták? Azok, akiknek útja a hit által folyamatosan közeledik az Atyához és a Fiúhoz; mert ezek szilárdságára vonatkozóan van megjelölve, akiknek patáik osztottak; és ők éjjel és nappal az Isten beszédén elmélkednek, hogy jó tetteikkel lehessenek feldíszítve: mert ez a kérődzés jelentése.

A tisztátalanok azonban azok, akiknek patái nem osztottak, sem nem kérődznek; vagyis azok, akiknek sem Istenben való hitük nincs, sem nem elmélkednek az Ő beszédein: és ilyen a pogányok (nemzetek) utálatossága. Hanem azok az állatok, amelyek valóban kérődznek, de nincs kettős patájuk, azok is tisztátalanok, őbennük van a zsidók képletes

leírása, akiknek szájában bizonyosan Isten szavai vannak, de gyökereiket nem mélyesztették szilárdan az Atyába és a Fiúba; ezért ingatag nemzedék ők.

Azok az állatok, amelyeknek egyetlen darabból álló patája van, könnyen elcsúsznak; de azok, amelyeknek meg van osztva sokkal biztosabb lábúak, azok hasított patája egymás után halad, és egyik pata támogatja a másikat. Ugyanígy azok is tisztátalanok, amelyeknek kettő patája van, de nem kérődznek: ez nyilvánvalóan az összes eretnekekre való jelzés, és azokra, akik nem elmélkednek Isten beszédein, sem az igazságosság munkáival nem ékesítik (magukat); akiknek az ur is azt mondja: „*Miért mondod "Uram, uram!" , de nem teszed meg, amiket mondok neked?"* (Luk. 6:46)

Mert az ilyen emberek jellemzője, hogy azt mondják, hogy hisznek az Atyában és a Fiúban, de soha nem elmélkednek úgy, ahogy az Isten dolgairól kellene, sem az igazságosság munkáival nem díszítik (magukat); hanem ahogy már megjegyeztem, a sertések és kutyák életmódját vették fel, átadva magukat felette való mocsokosságuknak, a falánkságnak és mindenféle [meggondolatlan] vigyázatlanságnak.

Az igazság szerint ezért az apostol "testi"-nek és "állati" személyeknek [nevezte meg mindazokat], akik saját hitetlenségük és fényűzésük miatt nem kapják meg az isteni Szellemet, és különböző időszakokban kivetik magukból az életadó Beszédet, és ostoba módon saját vágyaik után járnak: a próféták is beszámolnak róluk, mint lomha állatok és vad állatok; a szokás hasonlóképpen barmoknak és oktalan teremtményeknek tartja őket; és a Törvény tisztátalanoknak nyilvánítja őket.

IX. Fejezet (9.)

1. Az apostol által hirdetett többi [igazság] között van ez is: „*A hús és a vér nem örökölheti Isten királyságát.*” (1Kor. 15:50) Ez az [a passzus], amelyet az összes eretnekek felhoznak, hogy bolondságukat alátámasszák, azzal próbálkoznak, hogy bosszantsanak bennünket, és hogy kimutassák, hogy Isten kézmunkája nem menekült meg. Nem veszik figyelembe azt a tényt, hogy három dolog van, amiből - ahogyan már kimutattam - a teljes ember összeállt - a (hús)test, a lélek, és a szellem.

Az egyik ezekből valóban megőrzi és alakítja [az embert] - ez a szellem; míg, ami a másikat illeti egyesült és formáltatott - ez a hústest; azután, ami a kettő közé [jön] - ez a lélek, amelyik néha valóban, amikor a szellemet követi, felemelkedik általa, de néha a hústesttel szimpatizál, és érzéki szenvedélyekbe esik. Azok tehát, oly sokan, ahányan csak vannak, akik nem rendelkeznek azzal, ami megmenti és formálja [őket] az [örök] életre,

[pusztán] hús és vér lesznek és neveztetnek; mert ezek azok, akikben nincs a szent Szellem magukban. Ezért bélyegzi őket az úr által mondott beszéd mintegy "halottak"-nak; mert ezt mondja: „*Hagyjátok, hogy a halottak temessék el halottaikat!*” (Mát. 8:22), mert nincs bennük a Szellem, amelyik felserkenti az embert.

2. Másrészt viszont, sokan, akik félik Istent és bíznak az Ő Fia eljövételében, és akik hit által megalapozzák Isten szellemét a szívükben, - az ilyen embereket úgy kell helyesen nevezni, mint "tisztá" és "szellemi", és "azok, akik Istennek élnek," mert birtokolják az Atya szellemét, ami megtisztítja és felemeli az embert az Isten életére. Mert, ahogy az úr bizonyosságot tett, hogy „*a hús(test) gyenge*”, így [azt is mondja Ő], hogy „*a szellem készsége*” (Mát. 26:41) Mert ez utóbbi alkalmas saját tanácsait véghezvinni.

Ha tehát valaki összekeveri a szellem készségét, hogy legyen, mintegy a test gyengeségének ösztönzője, akkor elkerülhetetlenül az következik, hogy amelyik erős, az érvényesül a gyenge fölött, így tehát a test gyengesége elnyeletik a Szellem ereje által; és az az ember, akiben ez történik, ebben az esetben nem lehet testi, hanem szellemi, a Szellemmel való közösség miatt. Mert amikor a test gyengesége elnyeletik, a Szellem hatalmasnak bizonyul ((Egyes fordításban itt még szerepel ez a mondat: "A vértanúk tehát így tanúskodtak, és vetették meg a halált: nem a test gyengesége, hanem a Szellem készsége miatt.")); és ismét, amikor a szellem elnyeli [a hústest] gyengeségét, mint önmagában levő örökséget birtokolja, és ezek közül mindkettőből formáltatik az élő ember, - élő valóban, mert a Szellem részese, de emberré a hús anyaga miatt.

3. A hústest tehát, amikor az Isten szellemét nélkülözi, halott, nincs élete, és nem birtokolhatja Isten királyságát: [olyan, mint] az oktalan vér, mint a földre öntött víz. Ezért mondja: „*amilyen a földi, olyanok, akik földiek*” (1Kor. 15:48) De akikben ott van az Atya szelleme, ott egy élő ember van; az értelmes vér pedig meg van őrizve Isten által [azok] megbosszulására, [akik kiontották azt]; A hústest a Szellem birtoka, valójában elfelejti, hogy mi tartozik hozzá, és a Szellem minőségét fogadja örökbe, és Isten Beszédéhez illeszkedő létezővé válik.

És ezzel kapcsolatban (az apostol) kijelenti: „*Ahogy hordtuk annak képét, aki földi, az Ő képét is hordozni fogjuk, aki a mennyből való.*” (1Kor. 15:49) Mi tehát a földi? Amelyik alkottatott. És mi a mennyei? A Szellem. Ahogy tehát mondja, hogy amikor az égi Szellemet nélkülöztük, korábban a hústest óságában jártunk, nem engedelmeskedtünk Istennek; így most fogadjuk be a Szellemet, és az Élet újdonságában járunk, engedelmeskedjünk Istennek. Tehát, mivel Isten Szelleme nélkül nem lehetünk megmentve, az apostol hittel és tiszta közlés útján buzdít bennünket, hogy őrizzük meg az Isten Szellemét, nehogy az isteni Szellem részétől megfosztva elveszítsük a mennyek

királyságát; és ezért kijelenti, hogy a hús önmagában, és a vér nem birtokolja Isten királyságát.

4. Ha azonban szigorúan vesszük, [azt kellene mondanunk, hogy] a hústest nem örököl, hanem örökölve van; ahogyan az úr kijelenti: „*Boldogok a szelídek, mert örökölni fogják a földet*” (Mát. 5:5), mintha a [jövő] királyságában, a föld, ahonnan a mi testünk anyaga származik, örökségként lenne birtokolva.

Ez az oka, hogy Ő szeretné, hogy a templom (azaz a test) tiszta legyen, hogy az Isten Szelleme gyönyörűségét lelhesse benne, mint a vőlegény menyasszonyában. Ahogy ugyanis a menyasszony nem [mondhatja], hogy elveszem, hanem hogy elvesznek feleségül, amikor a vőlegény eljön és elveszi őt, így a test sem képes magától Isten királyságát örökségként elvenni; de az (a Szellem) viszont képes örökségként Isten királyságába venni őt.

Mert az élő az, aki örökli az elhunyt vagyont; És más jelent örökölni és megint más örökségként lenni. Az előbbi uralkodik, és hatalmat gyakorol fölötté, és akarata szerint rendelkezik az öröklött dolgokkal; de az utóbbiak alárendelt állapotban vannak, és uralkodnak őáltala, aki az örökséget szerezte. Mi az tehát, ami él? Kétségtelenül az Isten Szelleme. És ismételten mik az elhunyt vagyontárgyai? Bizonyosan az ember különböző részei, amelyek a földben elrothadnak. De a Szellem által ezek örökségként lesznek, amikor áthelyeztetnek a mennyek királyságába.

Ez okból is, a Krisztus meghalt, hogy az Evangélium szövetségként (végrendeletként) nyilvánuljon és ismertessen az egész világ számára, első sorban szabaddá tehesse az Ő szolgálóit; és ezek után, ahogyan már kimutattam, az Ő tulajdonának örökségeként tehesse meg őket, amikor a Szellem örökségként bírja őket. Mert aki él örököl, de a test az, ami az örökség.

Annak érdekében, hogy ne veszíthessük el az életet azzal, hogy elveszítjük a Szellemet, amely bennünket birtokol, az apostol felszólít a Szellem közösségére, ezen említett okból mondja a már idézett szavakat: „*A test és vér nem örökölheti Isten királyságát.*” (1Kor. 15:50) Csak annyi, mintha azt mondaná: Ne vétkezzetek; mert hacsak nem Isten Beszéde veletek lakik és az Atya szelleme van bennetek, és ha könnyelműen és gondtalanul fogtok élni, mintha csak ezek lennétek, azaz hogy pusztán hús és vér, nem örökölhetnétek Isten királyságát.

X. Fejezet (10.)

1. Ez az igazság, következésképpen, [mondja], azért hogy ne utasíthassuk vissza a Szellem oltványát, miközben a hústestet dédelgetjük: „*De te, mint egy vad olajfa*”, mondja, „*a jó olajfába oltattál, és az olajfa zsírjának részese lettél.*” (Róm. 11:17) Mivel tehát, amikor a vad olajfa beoltatik, ha korábbi állapotában marad, azaz, vad olajfaként, akkor „*levágják és tűzbe vetik;*” de ha szívesen megtartja az oltást és jó olajfává változik, és gyümölcstermő olajfává válik, amilyenek a királyi parkban (paradiso) voltak: így hasonlóképpen az emberek, ha igazán előre haladnak hittel a jobb dolgok felé, és Isten Szellemét befogadják, és gyümölcsöt hoznak abból, szellemiek lesznek, mint az Isten paradicsomába ültetett létezők.

De ha kiűzik a Szellemet, és korábbi állapotukban maradnak, inkább a hústest, mint a Szellem iránti sóvárgásban, akkor meglehetősen igazságos azt a bélyeget mondani ezekre az emberekre, hogy "Hogy a test és vér nem fogja örökölni Isten királyságát" éppúgy, mintha valaki azt mondaná, hogy vadolajfát nem fogadnak Isten paradicsomába. Csodálatra méltó módon mutatja be tehát az apostol a mi természetünket és Isten egyetemes megállapítását, értekezésében a húsról és vérről, és a vad olajfáról.

Mert amint a jó olajfa, ha bizonyos ideig elhanyagolják, és vadon hagyják nőni és faként futni, akkor magától vadon termő olajfává válik; vagy ismét, ha a vad olajfát alaposan ellátják és beoltják, természete visszatér a korábbi gyümölcstermő állapotába: így az emberek is, amikor gondozatlanná válnak, és a hústest szenvedélyeinek gyümölcsseit hozzák, mint fás termést, saját hibájukból az igazságosságban gyümölcstelenek.

Mert amikor az emberek alszanak, az ellenség beveti a konkoly anyagát; és ezért az úr utasította tanítványait, hogy virrasszanak. És ismét, azok, akik nem hozzák az igazságosság gyümölcsseit, és olyanok, amilyen a befedett és vadszeder között elveszettek, ha gondoskodásban részesülnek, és befogadják Isten beszédét, mint egy oltványt, az ember ősi természetéhez jutnak - amely Isten képe és hasonlatossága után lett teremtvé.

2. Mivel azonban a vadon termő olajfa nem veszíti el fa lényegét (anyagát), hanem megváltoztatja gyümölcsseinek minőségét, és más nevet kap, most nem vadolajfa, hanem gyümölcstermő olajfa, és így neveztetik; ugyanígy, amikor az ember beoltatik hit által és megkapja az Isten szellemét, természetesen nem veszíti el a hústest lényegét, hanem megváltoztatja munkái gyümölcsseinek minőségét, kap egy másik nevet, amely azt mutatja hogy a jobbra változott, most nem pusztán hús és vér, hanem szellemi ember, és így is neveztetik.

Tehát, ismét, mint a vad olajfa, ha nem oltják be, gazdájának haszontalanként marad meg, mert természete fás, és kivágják, ahogy a gyümölcstelen fákat és tűzre vetik; így az ember

is, ha nem fogadja be hit által a Szellem oltványát, régi állapotában marad, [pusztán] hús és vér, nem birtokolhatja Isten királyságát. Az apostol tehát jogosan jelenti ki: *„Hús és vér nem örökölheti Isten királyságát;”* és, *„Azok, akik testben vannak nem kedvesek Istennek:”* (Róm. 8:8), nem tagadja meg ezekkel a szavakkal a hús lényegét, hanem azt mutatja be, hogy abba a Szellemet kell beletölteni.

És ezért mondja: *„Ennek a halandónak halhatatlanságot kell felölni, és ennek a romlandónak romolhatatlanságot.”* (1Kor. 15:53) És ismét kijelenti: *„De ti nem vagytok testben, hanem Szellemben, ha Isten szelleme lakik bennetek.”* (Róm.8:9) Még világosabbá teszi ott, ahol ezt mondja: *„A test valóban halott a bűn miatt; de a Szellem él, az igazságosság miatt. Ha annak Szelleme lakik bennetek, aki feltámasztotta Jahósuát a halálban, Ő aki feltámasztotta a Krisztust a halálból, a ti halandó testeiteket is hamar (fel fogja támasztani), mert az Ő szelleme lakik bennetek”* (Róm.8:9-10)

És ismét ezt mondja a Rómaiakhoz írt levelében: *„Mert ha a test után éltek, meg fogtok halni.”* (Róm. 8:13) [Most ezek által a szavak által] nem tiltja el őket életüktől, amit a testben élnek, mert maga is testben volt, amikor ezt leírta nekik; hanem a test sóvárgásától szakítja el őket, azoktól, amelyek az ember halálát okozzák. És ezért így folytatja: *„De ha a Szellem által lerontjátok a test munkáit, élni fogtok. Mert akik az Isten szelleme által vannak vezetve, azok az Isten fiai.”* (Róm. 8:13-14)

XI. Fejezet (11.)

1. [Az apostol] előre látva a hitetlenek gonosz beszédeit, amelyeket részletezett, mint olyan cselekedetek, amelyeket testieknek nevezett; és önmagát magyarázva, nehogy bármi kétség merüljön föl azokban, akik tisztességtelenül elferdítik jelentésüket, így mondja ezt levelében a Galáciabelieknek: *„Nos, a test cselekedetei nyilvánvalóak, amelyek házasságtörések, paráznaságok, tisztátalanságok, fényűzések, bálványimádások, varázslások, gyűlölködések, irigy vitatkozások, haragvások, versengések, rosszindulatok, ingerlékeny beszédek, széthúzások, pártoskodások, eretnokségek, részegségek, tivornyázások, és hasonló; amelyekről figyelmeztettelek, ahogyan már korábban is, hogy azok, akik ilyeneket tesznek, Isten királyságát nem öröklik.”* (Gal. 5:19-21) Így még határozottabb módon rámutatott hallgatóinak, hogy mit jelent [mit ért azon, amikor kijelenti], *„A test és vér nem örökölheti Isten királyságát.”*

Mert azok, akik ezeket a dolgokat cselekszik, mivel ők hústest után járnak, nincs birtokukban az élet ereje Isten felé. És akkor újra elmondja nekünk a szellemi tevékenységeket, amelyek életre keltik (megélénkítik) az embert, vagyis a Szellem

beoltását; így mondja: „*De a Szellem gyümölcse szeretet, öröm, béke, hosszútűrés, jóság, jóindulat, hit, szelídség, mértékletesség, tisztaság: ezek ellen nincs törvény.*” (Gal. 5:22-23) Mivel tehát, aki a jobb dolgok felé halad, és a Szellem gyümölcsét hozza, teljességgel megmenekül, merthogy közösségben van a Szellemmel; így az is, aki folytatja a fent említett testi cselekedeteket, valóban úgy számítatik, mint testi, mert nem fogadta be Isten szellemét, így nem lesz ereje örökölni a mennyek királyságát. Amint ugyanaz az apostol ismét tanúsítja a Korintusiaknak: „*Nem tudjátok, hogy becstelének (igazságtalanok) nem örökölhetik Isten királyságát? Ne essetek tévedésbe,*” mondja: „*sem paráznák, sem bálványimádók, sem házasságtörők, sem elpuhult férfiak, sem homoszexuálisok, sem tolvajok, sem kapzsiak, sem ragadozó személyek nem öröklik Isten királyságát. És ti valóban ilyenek voltatok; de megmosattatok, de megszenteltettetek, de megigazítottatok az úr Jahósua Felkent nevében, és Istenünk szellemében.*” (1Kor. 6:9-11)

Megmutatja a legtisztább módon, hogy mely dolgok által pusztul el az ember, ha továbbra is a hústest után él; és azután [rámutat] arra, hogy milyen dolgok által mentetett meg. Nos, azt mondja, hogy a mi urunk Jahósua Felkent neve és az Istenünk szelleme azok a dolgok, amelyek által megmentettünk.

2. Mivel ezért ebben a részben elbeszéli a hústest azon műveit, amelyek a Szellem nélkül vannak, amelyek halált hoznak [azok cselekvőire], a levele végén azzal összhangban, amit már korábban kijelentett, felkiált: „*És ahogy hordoztuk az ő képét, aki a földből való, hordozni fogjuk az ő képét is, aki a mennyből való. Mert ezt mondom, testvéreim, hogy test és vér nem örökölheti Isten királyságát.*” (1Kor. 15:49-50)

Nos, ez, amit mond: „*ahogy hordoztuk az ő képét, aki a földből való,*” hasonló ahhoz, amit kijelentettünk, „*És ilyenek voltatok valóban; de megmosattatok, de szentek lettetek, de megigazultatok az úr Jahósua Felkent nevében, és Istenünk szellemében.*” (1Kor 6:11) Következésképpen, mikor hordoztuk hát az ő képét, aki a földből való? Kétségtelenül akkor, amikor a "test munkáinak" említett cselekvése valamikor működött bennünk.

És azután, ismét, mikor [viseljük] a mennyei képét? Kétségtelenül, amikor ezt mondja: "Megmosattatok" híve az úr nevében, és befogadva Szellemét. Nos, kimosakodtunk, de nem testünk anyagából, sem [elsődleges] alakunk képéből, hanem a korábbi hiábavaló életvitelünkből. Ezekben a (testi) tagokban tehát, amelyekben a romlás tetteit cselekedtük, ezekben a valódi tagokban élővé válunk a Szellem cselekedeteinek munkája által.

XII. Fejezet (12.)

1. Mert, ahogy a hústest alkalmas a romlásra, ugyanúgy a romolhatatlanságra is; és ahogy a halálra, épp így az életre is. Ez a kettő kölcsönösen utat enged egymásnak; és a kettő nem képes megmaradni ugyanazon a helyen, hanem egyik kiűzetik a másik által, és az egyik jelenléte megszünteti a másikat.

Ha tehát, amikor a halál birtokba veszi az embert, elűzetik az élet belőle, és halottnak bizonyítja őt, sokkal inkább az élet, amikor megszerezte a hatalmat az ember felett, kiűzi a halált, és visszaállítja őt, mint élő Istennek. Mert, ha a halál halandóságot hozott, az élet miért nem, amikor eljön, hogy megelevenítse az embert? Ahogyan azt Ézsaiás a próféta mondja: *„A halál elnyelt, amikor uralkodott.”* És ismét: *„Isten eltöröl minden könnyet minden arcáról.”* (Ézs. 25:8 - LXX.) Így a korábbi élet kiűzetett, mert nem a Szellem által adatott, hanem lélegzet által.

2. Mert egy dolog az élet lehelete, amely eleven létezővé tett, és megint más a megelevenítő Szellem, amely azt is okozza, hogy ő szellemivé váljon. És ezért Ézsaiás ezt mondta: *„Így szólt JHVH, aki alkotta az eget és megalapította azt, aki alapozta a földet és a rajta levő dolgokat, és leheletet adott a rajta levő népnek, és Szellemet azoknak, akik taposnak rajta;”* (Ézs. 42:5) így azt mondja nekünk, hogy a lehelet valóban közös minden ember számára a földön, de a Szellem egyedül azoké, akik letapossák a földi vágyakat.

És ezért Ézsaiás maga különbözteti meg a már említett dolgokat, ismét kiáltva: *„Mert a Szellem Tőlem jön majd ki, és én alkottam minden leheletet.”* (Ézs. 57:16 - LXX.) Így a Szellemet mintegy különösképpen Istenhez tartozónak tulajdonítja, amit az utolsó időkben Ő kiönt az emberi nemre a fiakká fogadtatás által; de a leheletet [bemutatja], mint ami általánosan a teremtés egészén volt, és arra mutat, hogy valami meg lett teremtve.

Nos, a megalkotott dolog különbözik attól, aki megalkotta azt. A lehelet tehát ideiglenes, de a Szellem örök. A lélegzet is, rövid időre növekszik [erőben], és folyamatos bizonyos ideig; utána kimegy, lehelet szűkében hagyva egykori lakóhelyét. De amikor a Szellem átítatja az embert kívül és belül, amennyiben folytatódik ott, soha nem hagyja el őt. *„De nem a szellemi az első”* mondja az apostol, elbeszélve ezt, mintha ránk, emberi lényekre hivatkozna; *„hanem a lelki az első, utána pedig a szellemi.”* (1Kor. 15:46) az értelemmel összhangban.

Mert szükség volt arra, hogy először az emberi lény legyen megalkotva, és hogy ami formáltatott lelket kapjon; azután később így kapja meg a Szellem közösségét. Ezért is *„az első Ádám formáltatott”* az Úr által *„élő lélekké, a második Ádám megelevenítő szellemmé.”* (1Kor. 15:45) Mivel tehát az, aki élő lélekké lett, elveszítette életét, amikor ahhoz fordult,

ami gonosz volt, ugyanúgy ugyanaz az egyén, amikor visszatér ahhoz, ami jó, és befogadja a Szellem megelevenítését, megtalálja majd az életet.

3. Mert nem egy dolog, ami meghal és másik, amelyik felserkent (megelevenedett), ahogy az sem más dolog, amely elveszett és más, amelyik megtaláltatott, hanem az úr azért jött, hogy megkeresse ugyanazt a juhot, amely elveszett. Akkor mi volt az, ami meghalt? Kétségtelenül a hústest anyaga; ugyanaz, amely elvesztette az élet leheletét, és lélegzetnélkülivé vált és meghalt.

Ez ugyanaz, tehát, amiért az úr jött, hogy felserkentse, hogy ahogy Ádámokban mind meghaltunk, mint lelki természetűek, Krisztusban mind élhessünk, mint szellemi létezők, nem félretéve Isten kézmunkáját, hanem a hústest szenvedélyes sóvárgásait, és befogadva a szent Szellemet; ahogy az apostol megjegyzi a Kolossébeliekhez írt levelében: *„Öldököljétek tehát meg tagjaitokat, amelyek a földön vannak.”* És hogy melyek ezek, ő maga magyarázza meg: *„A paráználkodást, tisztátalanságot, mértéktelen vonzalmat, gonosz érzéki vágyat; és bírvágyat, amely bálványimádat.”* (Kol 3:5) Ezek félretétele az, amiről az apostol hirdeti; és kijelenti, hogy azok, akik ilyen dolgokat tesznek, mint pusztán hús és vér létezők, nem örökölhetik a mennyek királyságát.

Mert lelkük a rossz felé irányul, és leszáll a földi vágyakozásokba, így ugyanabban a meghatározásban részesednek, amelyek ezekhez [a földi vágyakhoz] tartoznak, amelyekkel kapcsolatban, amikor az apostol utasít bennünket, hogy vessük félre, ugyanabban a levélben szólva: *„Vessétek el a régi embert cselekedeteivel.”* (Ef 4:22) De amikor ezt mondta, nem távolítja el [az ember] ősi formáját; mert ebben az esetben ránk hárult volna, hogy öngyilkosság elkövetésének vállalása által megszabadítsuk magunkat.

4. De maga az apostol is olyan létező volt, aki anyaméhben formáltatott, és kijőve onnan megírta nekünk és bevallotta a Filippibeliékhöz írt levelében, hogy *„testben élni [az ő] munkája gyümölcse volt;”* (Fil. 1:22) így fejezve ki magát. Nos, a Szellem munkájának végső eredménye a hústest megmentése. Mert mi más látható gyümölcse van a láthatatlan Szellemnek, mint az érettkorú hústest felmutatása és a romolhatatlanság képessége?

Ha azután [azt mondja]: *„Hústestben élni a munka eredménye számomra,”* bizonyosan nem vetette meg a test anyagát ebben a folyamatban, amikor azt mondta: *„Vessétek el a régi embert cselekedeteivel együtt.”* hanem kimutatta, hogy el kell vetnünk a korábbi életmódunkat, ami megöregszik és romlottá válik; és ezért folytatva mondja: *„És vegyétek fel az új embert, amely megújul a tudásban, az Ő képére, aki alkotta.”* (Kol. 3:10)

Ebben tehát, hogy ezt mondja: „*amely megújul a tudásban,*” bizonyítja, hogy ugyanaz az ember, aki tudatlanságban volt a korábbi időben, azaz Isten megismerésében, megújíttatik az által a tudás által, amely tiszteletben tartja Őt. Mert az Isten ismerete megújítja az embert. És amikor ezt mondja, „*a Teremtő képe után,*” megmutatja ugyanannak az embernek az összegzését, aki kezdetben Isten hasonlatossága után volt megalkotva.

És ahogy ő, az apostol volt ugyanaz a személy, aki anyaméhből született, azaz az ősi hús anyagából, maga is kijelentette a Galáciabelieknek a levelében: „*De amikor Istennek tetszett, aki elválasztott engem anyám méhétől, és elhívott kegyelme által, hogy feltárja fiát bennem, hogy hirdessem őt a pogányok között,*” (Gal. 1:15-16) nem volt más, mint már megfigyeltem, mint egy olyan személy, aki anyaméhből született, és egy másik, akit Isten fiának evangéliumát hirdette; hanem egy és ugyanaz az egyén, aki korábban tudatlan volt, és üldözte az Egyházat, amikor kinyilatkoztatást kapott a mennyből, és az úr tanácskozott vele, amint harmadik könyvemben is rámutattam, hirdette Isten fiát, Jézus Krisztus evangéliumát, aki megfeszítettett Poncius Pilátus alatt, korábbi tudatlansága kiűzetett későbbi tudása által: éppúgy, ahogy a vak emberek, akiket az úr meggyógyított bizonyosan elvesztették vakságukat, de megkapták szemük tökéletes valóságát, és megszerezték ugyanazon szemükkel a látás erejét, amellyel korábban nem láttak; a sötétség a látás ereje által csak a sötétség valóját vetette ki, mialatt a szemük valósága megőriztetett, annak érdekében, hogy azokon a szemeken keresztül, amelyeken nem láttak, újra gyakorolják a látás erejét, hogy megköszönhessék annak, aki visszaállította ismét a látásukat.

És így is, akinek elszáradt keze meggyógyított, és mind, akik általában meggyógyítottak, nem változtak meg testük részei, amellyel születésükkor kijöttek az anyaméhből, hanem egyszerűen újra visszaszerezték egészséges állapotukat.

6. Mert a minden dolog alkotója, az Isten Beszéde, aki kezdettől is megformálta az embert, amikor kézmunkáját leromolva találta a gonoszság által, mindenféle gyógyítást végzett rajta. Egyszerre úgy tette, mint akinek minden különálló tagra gondja volt, ahogyan kézmunkája meg lett alapozva; és máskor egyszerre az egész embert helyreállította, és minden ponton tökéletesen felkészítette maga számára a feltámadásra.

Mert mi célja lett volna a test különböző részeit meggyógyítani, és helyreállítani eredeti állapotukat, ha azok a részek, amelyek meggyógyítottak általa nem voltak abban a helyzetben, hogy megmeneküljenek? Mert ha csupán ideiglenes haszna volt annak (az egészségnek), amelyet adományozott, akkor semmilyen jelentőset nem adott azoknak, akik gyógyításának alanyai voltak.

Vagy hogyan tudják fenntartani (azt a nézetet), hogy a hús képtelen befogadni az életet, amely tőle kiáramlik, amikor gyógyulást kaptak tőle? Mert az élet a gyógyuláson keresztül vitetett végbe, és a halhatatlanság az életen keresztül. Ezért, aki a gyógyulást adományozza, ugyanaz, aki az életet is; és Ő [aki adja] az életet, körül is veszi saját kézmunkáját romolhatatlansággal.

XIII. Fejezet (13.)

1. Had elemezzük ellenfeleinket, - vagyis azokat, akik saját üdvösségük ellen szólnak - tájékoztassanak minket [ezekben a dolgokban]: A főpap elhunyt lánya; az özvegyasszony halott fia, akit kivittek [temetni a város] kapujához közel; és Lázár, aki négy napig feküdt a sírban, - milyen testben támadtak fel újra?

Ugyanazokban, nem kétséges, amelyekben meg is haltak. Mert ha nem lennének valóban ugyanazokban, akkor minden bizony nem ugyanazok az egyének. Akik meghaltak, azok támadnak fel újra, mert [az Írás] azt mondja: „Az úr megfogta a halott ember kezét, és mondta neki: *Fiatalember, mondom neked: Kelj fel! És a halott ember felült, és megparancsolta nekik, hogy adjanak neki valamit enni; és átadta őt anyjának.*” (Luk. 7:14-15) Ismét, Lázárt hívta: „*nagy hangon mondván: Lázár, jöjj ki; és aki halott volt, kijött halotti pólyába csavart kezekkel és lábakkal.*” (Ján. 11:43-44) Ez jelképesen az az ember, aki meg van kötözve a vétkekben. Ezért mondta az úr mondván, „*Oldjátok el őt, és hagyjátok, hogy elinduljon!*”

Mivel tehát azok, akik meggyógyultak, azokban a tagokban váltak teljessé, amelyekben korábban lesújtattak; és a halottak is azonos testekben támadtak fel, tagjaik és testük egészséget kapva, és az az élet, amelyik megadatott az úr által, aki előre jelzi az örök dolgokat az ideiglenes által, és megmutatja, hogy ő maga az, aki képes kiterjeszteni mind a gyógyulást, mind az életet az ő kézmunkájára, hogy szavai ezen jövőbeli feltámadásra vonatkozóan is hihetőek lehessenek; így a vég idején is, amikor az úr kihirdeti szózatát, „*az utolsó trombita által,*” (1Kor. 15:52) a halottak feltámadnak, ahogy maga is kijelenti: „*Eljön az óra, amelyben minden halott, akik a síremlékekben vannak, meghallják az ember Fiának hangját, és kijönnek; akik a jót tették az élet feltámadására, és azok, akik gonoszt cselekedtek az ítélet feltámadására.*” (Ján. 5:28-29)

2. Hiábavalóak tehát, és valóban szánalomra méltóak azok, akik nem döntenek úgy, hogy lássák, ami ilyen nyilvánvaló és tiszta, hanem kitérnek az igazság fénye elől, megvakítva magukat, mint Oidipusz a tragédiában. És ahogy azok, akik nem gyakorlottak a

birkózásban, amikor küzdenek a másikkal, megragadják az ellenfél testének egyik részét, és amit megragadtak az által valójában elesnek, mégis, amikor elesnek, azt képzelik, hogy győzedelmeskednek, mert csökönyösen tartották azt a részt, amit kezdetben megfogtak, és a bukáson felül még nevetségessé is válnak; ugyanígy van az eretnekek kedvenc kifejezésével kapcsolatban is: *„Test és vér nem öröklí Isten királyságát;”* miközben Pál két kifejezését megragadják, anélkül, hogy figyelembe vennék az apostoli értelmezést, vagy hogy a kifejezéseket erősen meg nem vizsgálták, hanem pusztán kifejezéseket ragadtak meg önmagukban, ezek hatása következtében halnak meg, legyőzve annyira azokban, hogy meghazudtolják Isten üdvrendjét.

3. Mert így azt fogják állítani, hogy ez a rész szigorúan a hústestre vonatkozik, és nem a testi cselekedetekre, amint kimutattam, így úgy állítják be az apostolt, mint aki önmagának mond ellent. Mert rögtön ezt követően, ugyanabban a levélben végül így szólt a testre hivatkozva: *„Mert ennek a romlandónak romolhatatlanságot kell felöltöznie, és ennek a halandónak halhatatlanságot. Így, amikor ez a halandó felölti a halhatatlanságot, akkor beteljesedik, ami megíratott: A halál elnyeletett a győzelemben. Ó halál, hol a fullánkod? Ó halál (seól), hol van győzelmed?”* (1Kor. 15:53-54)

Nos, ezek a szavak megfelelően hangzanak majd el abban az időben, amikor ez a halandó és romlandó hústest, amely a halálnak van alávetve, amelyet a halál egy bizonyos uralma is nyom, feltámad az életre, felveszi a romolhatatlanságot és halhatatlanságot. Mert akkor valóban legyőzetik majd a halál, amikor az a hústest, amelyik elnyomatott kijön ennek uralma alól. És ismét a Filippibelieknek ezt mondja: *„De a mi polgárjogunk a mennyben van, ahonnan a Szabadítónkat is várjuk, az úr Jahósuát, aki átalakítja megalázott testünket, hogy megfelelő legyen dicsőségének testéhez, ahogyan ő képes (ita ut possit) rá saját erejének működése szerint.”* (Fil. 3,20-21)

Melyik tehát ez a "megalázott test", amelyet az úr átalakít majd, hogy így alkalmazkodjon "dicsősége testéhez"? Nyilvánvalóan ez a test, amely húsból van, amely valóban megaláztatik, amikor a földre esik. Nos, az átalakulás [úgy történik meg], hogy amíg halandó és romlandó, halhatatlanná és romolhatatlanná válik, nem saját megfelelő lényege alapján, hanem az Úr hatalmas munkája alapján, aki képes felöltöztetni a halandót halhatatlansággal, és a romlandót romolhatatlansággal.

Ezért mondja: *„hogy a halandót elnyelhesse az élet. Az, aki tökéletességre vitt minket ebben, az az Isten, aki a Szellem foglalóját is nekünk adta.”* (2Kor 5,4-5) Ezekkel a szavakkal leginkább nyilvánvaló módon hivatkozik a hústestre; mert a lélek nem halandó, sem a szellem. Nos, amikor a halandóságot elnyeli az élet, amikor a test már nem hal meg többé, hanem élő és romolhatatlan marad, himnusszal dicséri Istent, aki tökéletesített minket ebben. Azért

tehát, hogy tökéletessé válhassunk ebben, helyesen mondja a Korintusiaknak, *„Dicsőítsétek Istent testetekben.”* (1Kor. 6:20) Nos, Isten az, aki halhatatlanságot teremt.

4. Hogy ezeket a szavakat a hús testére vonatkoztatja, és nem másra, nyilvánvalóan, kétségkívül és minden kétértelműségtől mentesen deklarálja a Korintusiaknak: *„Mindenkor testünkben hordozzuk Jahósua haldoklását, hogy a Felkent Jahósua élete is megnyilvánuljon testünkben. Mert ha mi, akik élünk halálra adatunk Jahósua kedvéért, ez azért van, hogy Jahósua élete is megnyilvánulhasson halandó hústestünkben.”* (2Kor 4,10-11)

És hogy a Szellem körülfogja a hústestet, ugyanebben a levélben mondja: *„Hogy Krisztus levele vagytok, szolgálatunk által, nem tintával, hanem az élő Isten szellemével, nem kőnek tábláira, hanem szív húsának tábláira.”* (2Kor. 3:3) Ha tehát, a jelen időben a testi szívek a Szellem részesévé válnak, mi csodálatos van abban, ha feltámadásban megkapják azt az életet, amely a Szellem által biztosított? Amely feltámadásról az apostol a Filippibeliekhez írt levelében beszélt: *„Idomulva az ő halálához, ha valamely módon elérhetném a feltámadást, amely a halálból van.”* (Fil. 3:10-11)

Milyen másik halandó test tehát, amire az élet érthető, mint ami nyilvánvalóvá válik, hacsak nem abban az létezőben, amelyik halálra is adatik az Istenért való tanúság miatt? Amint ő maga kijelentette: *„Ha mint egy ember küzdöttem a fenevadakkal Efezusban, mi előnyöm lenne, ha halottak nem támadnak fel? Mert ha a halottak nem támadnak fel, Krisztus sem támadt fel. Nos, ha Krisztus nem támadt fel, hiábavaló a hirdetésünk, és hitetek is hiábavaló. Ebben az esetben Isten hamis tanúinak találtatunk, mivel tanúságot tettünk arról, hogy Ő feltámasztotta Krisztust, akit [ezen feltételezés mentén] nem támasztott fel. Mert ha a halottak nem támadnak fel, Krisztus sem támadt fel. De ha Krisztus nem támadt fel, a hitetek hiábavaló, hiszen még továbbra is bűneitekben vagytok. Ezért azok, akik elaludtak Krisztusban, elpusztultak. Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. De most Krisztus feltámadt a halálból, elsőszengéjeként azoknak, akik elaludtak; mert, ahogy ember által [jött] a halál, ember által [jött] a halottak feltámadása is.”* (1Kor 15,32)

5. Ezért, ahogy már említettem, ezeknek az emberek vagy azt kell állítaniuk, hogy az apostol magával ellentmondó nézetet vallott, ami ezt a kijelentést illeti: *„Test és vér nem örökölheti Isten királyságát;”* vagy másrészt, kénytelenek lesznek minden passzust romlott és görbe értelmezéssel ellátni, és így a szavak értelmét feldönteni és megváltoztatni.

Mert milyen értelmes dolgot mondhatnának, ha egyébként törekednének értelmezni azt, amit megírt: *„Mert ennek a romlandónak romolhatatlanságot kell felölteni és ennek a halandónak halhatatlanságot;”* és *„Hogy Jahósua élete megnyilvánulhasson a mi halandó hústestünkben;”* és

az összes többi olyan rész, amelyet az apostol nyilvánvalóan és világosan kijelentett a feltámadás és a test romolhatatlansága kapcsán? És így kénytelenek lesznek tévesen értelmezni olyan részeket, mint ezek, akik nem döntöttek úgy, hogy megértsék az egyetlen helyeset.

XIV. Fejezet (14.)

1. És amennyiben az apostol nem tett kijelentést a hús és vér valódi lényege ellen, hogy az nem képes örökölni Isten királyságát, ugyanaz az apostol mindenhol alkalmazza a "hús és vér" kifejezést az úr Jahósua Felkenttel kapcsolatban, részben azért, hogy megalapozza emberi mivoltát (mert maga is magáról, mint ember fiáról beszélt), és részben, hogy megerősítse a testünk megváltását.

Mert ha a hústest nincs olyan helyzetben, hogy megmentessen, az Isten Beszéde semmiképpen nem lett volna hústestté. És ha az igazak vére nem lenne számonkérve, az úrnak bizonyosan nem lett volna vére. De mivelhogy a világ [kezdetétől fogva] a vér felkiált (vocalis est), Isten azt mondta Káinnak, amikor levágta testvérét: *„A testvéred vérének hangja kiált hozzám.”* (1Móz. 4:10)

És ahogy vérüket számon fogja kérni, ezeket mondta a Noéval levőknek: *„Mert véreketek, a ti lelketeket számon fogom kérni minden vadállatok kezéből;”* és ismét: *„Bárki, aki ember vérént ontja, vérént kell ontani.”* (1Móz. 9:5-6) Ugyanígy szólt az úr mondva azoknak, akiknek vérént akarták ontani: *„Számon lesz kérve minden igaz vér, amelyet kiontottak a földön, az igaz Ábel véréntől Zakariásnak, a Barakiás fiának véréntig, akit ti megöltetek a templom és az oltár között. Bizony mondom nektek, mindezek eljönnek erre a nemzedékre.”* (Mát. 23:35)

Így rámutatott arra, hogy saját személyében a kezdettől kiontott vérnek összegződnie kell, a prófétáknak és igazaknak, és hogy magának kell vérüket számonkérnie. Nos, ezt [a vért] nem tudná számonkérni, ha nem is volna képes megmenteni; sem pedig az úr nem foglalta volna össze ezeket a dolgokat magában, hacsak maga nem lett volna hús és vér az ember formáltatásának eredeti útján, saját személyében megmentve a vég idején, amely a kezdetben elpusztult Ádámban.

2. De ha az úr a dolgok más rendjéért vált testté, és a hústest valami más anyagát vette fel, akkor nem foglalta össze az emberi nemet saját személyében, ebben az esetben testnek sem nevezheti. Mert a hústest valóban úgy lett megalkotva, hogy az eredeti porból legyen formára öntve. De ha szükséges lett volna arra, hogy [testének] anyaga más lényegből

legyen, az Atya kezdettől úgy alakította volna a test anyagát, hogy egy más lényegből legyen [mint, amiből Ő tulajdonképpen alkotta].

Most viszont a dolog így áll, hogy a Beszéd megmentette azt, ami valóban az emberiségként [hozott létre], amely elpusztult, saját maga által megvalósítsa a közösséget, amelyet vele kell tartani, és megkeresse annak üdvösségét. De az, ami elpusztult, annak volt teste és vére.

Mert az Úr port vett a földből, embert formálva; és ezért történt, hogy az úr eljövetelének egész rendjére sor került. Neki magának is, tehát, hústeste és vére volt, nem valami más összefoglalva magában, hanem az Atya eredeti kézmunkáját, megkeresve az elveszett dolgot.

És ezért mondja az apostol a Kolosszébeliekhez írt levelében, szólva: *„Titeket is, bár korábban elidegenedtetek és ellenségei voltatok az Ő ismeretének a gonosz tettek által, mégis most megkegyelmezett húsának testében, halálán keresztül, hogy bemutasson maguknak szentekként, tisztákként, és hibátlanokként jelenlétében.”* (Kol. 1:21-22) Azt mondja: *„megkegyelmezett húsának testében”* mert az igaz ember teste megbékéltetett, hogy a testet, amely fogságban tartatott bűnben, barátságba hozza Istennel.

3. Ha valaki azt állítja, hogy az úr teste abban a tekintetben különbözött a miénktől, hogy valójában nem követett el vétkeket, sem *„csalárdság nem volt lelkében”* (1Pét. 2:22), amíg mi viszont vétkezők vagyunk, a ténynek megfelelően beszél. Ha azonban azt állítja, hogy az úr másféle hústest anyagát birtokolta, mondása a megbékéléssel kapcsolatban nem lesz egyetértésben ama emberrel. Mert csak az a dolog megbékélthető, amely korábban ellenséges volt. Nos, ha az úr más anyagból való testet vett fel, nem tudta volna így megtenni, hogy megbékéltesse azt Istennel, amely ellenségessé vált az áthágásokon keresztül.

Most viszont a magával való közösség eszközei által az úr megbékéltette az embert Istennel, az Atyával, a velünk való megbékéltetésben magával saját húsának teste által, és megváltott minket saját vére által, ahogy az apostol mondja az Efézusiaknak: *„Akiben van a megváltásunk a vére által, a bűnök megbocsátása;”* (Ef. 1:7) és ismét ezt mondja: *„Ti, akik korábban távol voltatok, a Felkent vérében közel lettetek hozzá;”* és ismét: *„Eltörölte hústestében az ellenségeskedést, a parancsolatok törvényét előírásokban.”* (Ef. 2:13-15) És minden levelében az apostol nyilvánvalóan bizonytságot tesz arról, hogy a mi urunk hústeste és vére által lettünk megmentve.

4. Ha tehát a hús és a vér azok a dolgok, amelyek biztosították nekünk az életet, akkor nem a hús és vér felől van kijelentve a szó szerinti jelentés (proprie) kifejezése alapján, hogy nem örökölhettek Isten királyságát; hanem [ezeket a szavakat alkalmazza] a már említett érzéki (testi) cselekedetekre, amelyek megrontják az embert a bűnben, megfosztva őt az élettől. És ezért mondja a Rómaiakhoz írt levelében: *„Ne uralkodjon tehát halandó testetekben a bűn, hogy alávettesetek felügyeletének: se ne adjátok tagjaitokat az igazságtalanság fegyvereiül vétekre; hanem adjátok magatokat Istennek, mint akik élővé lettetek a halálból, és tagjaitokat az igazságosság fegyvereiül Istennek.”* (Róm. 6:12-13)

Ugyanazokban a tagokban tehát, amelyekben a bűn szolgálatában álltunk, és gyümölcsöt hoztunk a halálnak, azt kívánja tőlünk [hogy engedelmeskedjünk] az igazságosságnak, hogy gyümölcsöt hozhassunk az életre. Emlékezz tehát, drága barátom, hogy megváltattál a mi urunk hústeste által, és helyreállítottát vére által; és *„ragaszkodva a Fejhez, amelyből az Egyház egész teste egybeszerkesztve növekedik”* (Kol. 2:19) - azért hát, elismerve Isten Fiának testben való eljövételét és istenségét (deum), és állandóan előre nézve emberi természetére (hominem), magad számára is előnyösek lesznek ezek az Írásból való bizonyítékok - könnyedén megdöntheted, mint ahogy már kimutattam, mindezeket az eretnek elképzeléseket, amelyek később lettek kiagyálva.

XV. Fejezet (15.)

1. Nos, aki embert teremtett kezdetben, a földbe való felbomlása után egy második születés ígérte tette, Ézsaiás kijelenti: *„A halottak újra felkelnek, és azok, akik a sírokban vannak, feltámadnak, és örvendeznek azok, akik a földben vannak. Mert a harmat, mely Tőled van egészség nekik.”* (Ézs. 26:19 - LXX alapján) És ismét: *„Megvigasztallak majd és megvigasztaltatok Jeruzsálemben: és meglátjátok és örvendezik majd szívetek, és csontjaitok virágoznak, mint a fű; és ismert lesz JHVH keze azoknak, akik Őt imádják.”* (Ézs. 66:13-14)

És Ezékiel így szólt: *„És JHVH keze rám jött, és JHVH kivitt engem szellemben, és letett a mező közepén, és ez a hely tele volt csontokkal. És körülvezetett engem azok körül: és, íme, felette igen sok volt a mező felszínén, nagyon szárazak. És mondta nekem: Ember fia, megélednek ezek a csontok? És mondtam, JHVH, Te, aki alkottad őket, te tudod. És mondta nekem: Prófétálj ezeknek a csontoknak, és mond nekik: Száraz csontok, halljátok JHVH szavát. Így szól JHVH ezekhez a csontokhoz, íme, az élet szelleme jön rátok, és inakat adok rátok, és húst viszek újra rátok, és kiterjesztem a bőrt rajtatok, és Szellememet helyezem belétek, és megéledtek; és megtudjátok, hogy én vagyok JHVH. És prófétáltam, amint JHVH parancsolta nekem. És lett, amikor prófétáltam, íme, egy földrengés lett, és a csontok összeálltak, mindegyik a maga tagjához: és íme, ín és hús jött*

létre rajtuk, és azon felül bőr is került rájuk, de nem volt lélegzet bennük. És mondta nekem: Prófétálj a leheletnek, ember fia, és mondd a leheletnek: Ezeket mondja JHVH: Jöjj elő a négy szél felől (spiritibus), és lehelj ezekbe a halottakba, hogy megéledjenek. Így profétáltam, ahogy JHVH parancsolt nekem, és a lélegzet beléjük ment, és megéledtek, és lábukra álltak, egy hatalmas nagy gyülekezet."

És ismét azt mondja: *"Így szól JHVH: Íme, megnyitom sírjaitokat, és kiviszlek titeket sírjaitokból és beviszlek Izrael földjére, és megtudjátok, hogy én vagyok JHVH, amikor kinyitom sírjaitokat, hogy kihozhassam népemet ismét a sírboltokból: és Szellememet adom belétek, és megéledtek; és földedre helyezlek, és megtudjátok, hogy én vagyok JHVH. Mondtam, és megtettem, ezt mondja JHVH."* (Ezék. 37.)

Amint azonnal észlelhetjük, hogy a Teremtő (Demiurgo) ezekben a szakaszokban kiábrázolja, amint életre kel halandó testünk, és feltámadást ígért neki, és feléledést a sírboltjaiból és sírhalmaiból, ráruházva arra a halhatatlanságot is (Ő azt mondja: *"mert, ahogy az élet fája, így lesznek napjaik is."* (Ézs. 65:22 - LXX szerint)) Ő bizonyult az egyedüli Istennek, aki ezeket a dolgokat teljesíti, és ahogy ő maga a jó Atya, jóindulatúan átadja az életet azoknak, akiknek maguktól nem lenne életük.

2. És ezért az úr a legvilágosabb módon mutatta ki magát és az Atyát a tanítványainak, nehogy egy másik Istent keressenek azon kívül, aki az embert alkotta, és aki az élet leheletét adta; és hogy az ember ne emelkedessen fel ilyen örültséghez, minthogy egy másik Atyát talál ki a Teremtő fölött.

És így meg is gyógyította szava által mindazokat, akik gyenge állapotban voltak a bűn miatt; akiknek azt is mondta: *"íme, éppé lettél, ne vétkezz, nehogy rosszabb jöjjön rád:"* (Ján. 5:14) kimutatva ez által, hogy az engedetlenség bűne miatt jöttek a gyengeségek (betegségek) az emberre. Annak az embernek azonban, aki vak volt születésétől fogva, nem szavai eszköze által, hanem külső cselekedettel adta vissza látását; nem cél nélkül tette ezt, vagy azért, mert épp így történt, hanem hogy megmutathassa Isten kezét, amely kezdetben megformálta az embert.

És ezért, amikor tanítványai megkérdezték, miért született vakon, vajon saját vagy szülei hibájából, azt felelte: *"Sem ez az ember nem vétkezett, sem szülei, hanem hogy Isten munkái megnyilvánuljanak benne."* (Ján. 9:3) Nos, Isten munkája az ember megformálása. Mert, ahogy az Írás mondja, [embert] alkotott a következő folyamat által: *"És az Úr port vett a földről, és embert formált."* (1Móz. 2:7) Ezért az úr is a földre köpött és agyagot (sarat) készített, és szemeire tapasztotta, kimutatva [az ember] eredeti formáltatását, hogyan történt, és kinyilvánította Isten kezét azoknak, akik megértik, hogy milyen [kézzel]

formáltatott a porból. Merthogy a kézműves, a Beszéd kihagyott, hogy megmunkáltasson az anyaméhben, [azaz a vak ember szemeit] később nyilvánosan helyreállította, hogy az Isten munkái kinyilvánulhassanak benne, hogy ne keressünk másik kezet, ami által az ember megformáltatott, sem másik Atyát; tudván, hogy ez az Isten keze, amely formált minket kezdetben, és amely az anyaméhben alakított minket, az utolsó időkben megkeresett minket, akik elvesztünk, visszanyerve sajátjaként, és vállára vette az elveszett juhot, és örömmel visszavitte az élet karámjába.

3. Nos, hogy az Isten Beszéde az anyaméhben formált így mondja Jeremiásnak: „Mielőtt megformáltalak az anyaméhben ismertelek; és mielőtt kijöttél hasából megszenteltelek, és prófétának rendelvelek a nemzetek között.” (Jer. 1:5) És Pál is hasonlóan szól: „De amikor tetszett az Istennek, aki elválasztott engem anyám méhétől, hogy hirdessem őt a nemzetek között.” (Gal. 1:15-16) Mivel tehát a Beszéd által formáltattunk az anyaméhben, ugyanaz a Beszéd formálta ki a látás erejét benne, aki születésétől fogva vak volt; nyíltan megmutatva azt, aki formált bennünket titokban, mivel a Beszéd Maga vált nyilvánvalóvá az ember számára: és kijelentette Ádám eredeti formáltatását, és azt a módot, ahogyan teremtették, és hogy milyen kéz által formálták, jelezve az egészet egy részből.

Mert az úr, aki megformálta a látás erejét ugyanaz, aki formálta az embert, teljesítve Atyja akaratát. És minthogy az ember ama formáltatás szerinti volt, amely Ádám után volt, törvényszegésbe esett, a megújulás fürdőjére volt szüksége, [ezért az úr] ezt mondta neki [akiről megmutatta], miután megkente szemét sárral: „Menj Silóámba, és mosakodj meg!” (Ján. 9:7) így helyreállította egyszerre [tökéletes] állapotát és az újjászületést (is megadta), amely a fürdő segítségével történik. És ezért amikor megmosakodott, "visszajött látva" hogy megismerje mind azt, aki Alkotta, és azt [az urat is megtanulja ismerni], aki az életet átadta neki.

4. Valentinusz minden követői tehát vesztett ügyet követnek, amikor azt állítják, hogy az ember nem ebből a földből formáltatott, hanem folyékony és szétáradó anyagból. Mert a földből, amelyből az Úr formálta a szemeket erre az emberre, ugyanaz a földön nyilvánvaló, hogy az ember kezdetben is formáltatott. Mert összeférhetetlen hogy a szemeket valójában egy forrásból és a test többi részét egy másiktól; mint ahogy az sem lehet összeegyeztethető, hogy egy valaki alkotta a testet, és más a szemeket.

De ő igazából ugyanaz, aki formálta Ádámot kezdetben, akivel az Atya is beszélt, mondva: „Teremtsünk embert képünkre és hasonlatosságunkra,” (1Móz. 1:26) feltárva magát az utolsó időkben az embernek, aki nem látott, látószervet (visionem) készítve számára [abban a testben, amely] Ádámtól [származott]. Ezért az Írás rámutatva, hogy minek kell történnie, mondja, hogy amikor Ádám elrejtőzött engedetlensége következtében, az úr

odajött hozzá napszálltakor, hívta őt, és mondta „Hol vagy?” (1Móz. 3:9) Ez azt jelenti, hogy az utolsó időkben ugyanígy az Isten Beszéde eljött, hogy hívja az embert, és emlékeztesse őt cselekedeteire, amelyekben élve el volt rejtőzve az Úr elől. Mert éppúgy, amint akkoriban napszálltakor az Isten beszélt Ádámmal, megkeresve őt; épp így az utolsó időkben, ugyanazon a hangon keresztül keresi utódait, Ő látogatta meg őket.

XVI. Fejezet (16.)

1. És mivel Ádám ebből a földből formáltatott, amelyhez tartozunk, az Írás elmondja nekünk, hogy Isten ezt mondta neki: „*Arcod verejtékében fogod enni kenyered, amíg vissza nem térsz ismét a porba, amelyből vétettél.*” (1Móz. 3:19) Ha tehát a halál után testünk visszatér valamiféle más anyaghoz, akkor ebből következik, hogy anyaga is ebből származik. De ha ebbe a valódi [földbe], akkor nyilvánvaló, hogy ebből jött létre az ember alakja; ahogyan az úr világosan megmutatta, amikor ebből a valódi anyagból formálta meg annak az embernek szemeit [akit megajándékozott a látással].

És így nyilvánvalóan megmutatkozott az Isten keze, amely által Ádám alakított, és mi is formáltattunk; és mivel egy és ugyanaz az Atya van, akinek hangja kezdettől fogva végig jelen van kézmunkájával, és az anyag, amelyből mi formáltattunk nyilvánvalóan ki van jelentve az Evangélium által, ezért nem kell egy másik Atyát keresnünk kívül, sem [keresni] egy másik anyagot, amelyből formáltattunk, azon kívül, amit korábban említettünk, és kimutattuk az úr által; sem egy másik kezét keresnünk az Istennek azon kívül, amely kezdettől fogva a végig formál minket, és elkészít minket az életre, és jelen van kézmunkájával, és tökéletesíti azt Isten képére és hasonlatosságára.

2. És akkor ismét a Beszéd nyilvánult meg, amikor az Isten Beszéde emberré vált, hasonlónak téve magát az emberhez, és az embert magához, hogy így a Fiúhoz való hasonlóság révén az ember értékessé lehessen az Atyának.

Mert a korábbi időben ki volt ugyan mondva, hogy az ember Isten képére és hasonlatosságára alkottatott, de ez nem volt [igazán] megmutatva; mert a Beszéd még láthatatlan volt, akinek mintája alapján az ember teremtett, ezért könnyen el is veszítette a hasonlóságot. Amikor azonban Isten Beszéde hústestté lett, mindkettőt megerősítette: mert egyrészt igazán kimutatta a képet, hiszen maga vált a képmássá, ami az Ő képmása; és helyreállította a hasonlóságot bizonyos módon, azáltal, hogy hasonlónak tette az embert a láthatatlan Atyához, a látható Beszéd eszközén keresztül.

És nem csak a fent említett dolgokból nyilvánította ki az úr magát, hanem [ő is ezt cselekedve] az ő szenvedése által. Mert az ember engedetlenségének ezt a [hatását] megszüntette, amely kezdetben a fa esete által történt, „Engedelmes lett a halálig, mégpedig a keresztfa haláláig;” (Fil. 2:8) a fa okán megesezt engedetlenséget kiigazította azon engedelmisség által, amely [a kereszt] fáján történt.

Nos, nem jött volna megszüntetni ugyanazon [képmás] által az engedetlenséget, amely Teremtőnk felé keletkezett, ha másik Atyát hirdetett volna. De mivel ezekben a dolgokban nem fogadtunk szót Istennek, és nem adtunk bizalmat szavának, így pont ugyanazok által hozta be az engedelmisséget és beleegyezést, amely tiszteli Beszédét; amely dolgok által nyilvánvalóan kimutatja Istent magát, akit valóban megsértettünk az első Ádámban, amikor nem teljesítette az Ő parancsolatát. A második Ádámban azonban mi megbékéltünk, és a halálig engedelmeskedünk. Mert nem valaki másnak voltunk adósai, csak annak, akinek parancsolatát kezdetben áthágtuk.

XVII. Fejezet (17.)

1. Nos, ez a lény a Teremtő (Demiurgus), aki szeretetét tekintve, az Atya; de hatalmára nézve, Ő az Úr; és bölcsessége folytán, a mi Teremtőnk és Alkotónk; azáltal, hogy megszegtuk parancsolatát ellenségévé váltunk. És ezért az utolsó időkben az úr megtestesülése által visszaállított minket [a Vele való] barátságba, miután lett „A közvetítő Isten és ember között;” (1Tim. 2:5) valójában kiengesztelte miattunk az Atyát, aki ellen vétkeztünk, és megszüntette (consolatus) engedetlenségünket saját engedelmisségével; és átadta nekünk a mi Alkotónkkal való közösség és alávetettség ajándékát is.

Ezért azt is megtanította nekünk, hogy imádságban mondjunk: „És engedd el nekünk tartozásainkat;” (Mát. 6:12) mert valóban a mi Atyánk az, akinek adósai vagyunk, miután megszegtuk parancsolatait. De ki ez a Lény? Talán valami ismeretlen, és egy olyan Atya, aki nem parancsolt senkinek? Vagy az az Isten, aki az Írásokban hirdettetett, akinek adósai vagyunk, megszegve az Ő parancsolatát? Nos, az embernek a parancsolat a Beszéd által volt adva. Mert Ádámnak azt mondták: „hallotta az Úr Isten hangját.” (1Móz. 3:8) Helyesen mondja tehát a Beszéde az embernek: „Bűneid meg vannak bocsátva;” (Mát. 9:2)

Ugyanaz volt, aki ellen vétkeztünk kezdetben, aki a vég idején bocsánatot adott a bűnökre. De ha valójában valaki más parancsának nem fogadtunk szót, és más valaki volt, aki ezt mondta: „A bűneid bocsánatot nyertek;” az ilyen sem nem jó, sem igaz, sem igazságos. Mert hogyan lehetne jó, aki a máséhoz tartozóból ad ajándékot? Vagy hogyan

lehetne igazságos, aki más javait ragadja el? És milyen úton lennének a bűnök valóban elengedve, hacsaknem Ő, akivel szemben vétkeztünk, meg nem adná a bocsánatot „Istenünk kegyelme és irgalmassága által” amelyben „Ő meglátogatott minket” Fia által? (Luk. 1:78)

És ezért, amikor meggyógyította a bénát, [az evangélista] mondja: „A nép látva ezt, dicsőítette Istent, aki ilyen hatalmat adott az embereknek.” (Mát. 9:8) Melyik Isten az, akit a nézők dicsőítettek? Valóban az ismeretlen Atyát, akit az eretnekek találtak ki? És hogyan tudták dicsőíteni őt, aki teljesen ismeretlen volt számukra? Teljesen evidens tehát, hogy az izraeliták Őt dicsőítették, aki mint Isten jelentette ki magát a Törvény és a próféták által, aki a mi urunk Atyja is; és ezért tanította az embereket ezek által a jelek által az érzékeik által nyilvánvalóra, amelyeket megvalósított, hogy adjanak dicsőséget Istennek.

Ha azonban ő maga is egy másik Atyától származott, és az emberek egy másik Atyát dicsőítettek, amikor csodáját meglátták, Ő [ebben az esetben] hálátlanná tette [volna] őket az Atya iránt, aki elküldte a gyógyítás ajándékát. De mivel az egyszülött Fiú az emberek megváltásáért jött Tőle, aki az Isten, mindazokat a hitetlenkedőket felkavarta, azok által a csodák által, amelyeket véghezvitt, hogy dicsőséget adjanak az Atyának; és a Farizeusok, akik nem ismerték el az Ő Fia megjelenését, és akik következképpen nem hittek a bűnök bocsánatában, amely általa adatott, azt mondta: „Hogy tudjátok meg, hogy az ember fiának hatalma van, hogy a vétkeket megbocsássa.” (Mát. 9:6) És amikor ezt mondta, megparancsolta a béna embernek, hogy keljen fel és vegye fel a matracot, amelyen feküdt, és menjen házába. Ezzel az ő munkájával zavart keltett a hitetlenekben, és megmutatta, hogy ő maga Isten hangja, aki által megkapta a parancsolatokat, amelyeket megtört, és bűnössé vált; mert a bénaság a bűnök következménye.

3. Ezért a vétkek bocsánata által valóban meggyógyította az embert, miközben magát is kinyilvánította, hogy ki volt. Mert ha senki sem bocsáthatja meg a bűnöket, csak egyedül Isten, miközben az úr megbocsátotta azokat, és meggyógyította az embereket, világos, hogy ő maga Isten Beszéde volt, aki ember fiává lett, megkapva az Atyától a vétkek elengedésének hatalmát; mivel ember volt, és mivel Isten volt, azért, hogy mint ember szenvedett értünk, úgy, mint Isten könyörülhetett rajtunk, és elengedte nekünk tartozásainkat, amivel Istennek, Teremtőnknek tartoztunk.

És ezért Dávid előre mondja: „Boldogok azok, akiknek gonoszságait megbocsátották, és akiknek bűnei elfedettek. Boldog az az ember, akinek az Úr nem tudja be a bűnt;” (Zsolt 32:1-2; Róm 4:8) rámutatva ezzel a bűnök elengedésére, amelyek eljövételét követik, amely által „eltörölte a kézírást” az adósságunkat, és „a kereszthez rögzítette azt” (Kol. 2:14), úgy, ahogy egy fa által Isten adóssai lettünk, [így úgyszintén] egy fa által megkapjuk adósságunk elengedését.

4. Ez a tény meglepően sok más által is kimutatható, különösen Elizeus, a próféta által. Mert amikor prófétatársai fát vágtek a sátorépítéshez, és amikor a vas [feje] meglódulva a végével elveszett a Jordánban és nem találták meg, miután Elizeus odament arra a helyre, és megtudta, hogy mi történt, néhány fát dobott a vízbe. Azután, amikor ezt megtette, a fejsze vas része felúszott, és felvették a víz színéről, amit addig elvesztettek.

A próféta ezzel a cselekedetével rámutatott arra, hogy Isten biztos beszéde, amelyet a fa által gondatlanul elvesztettünk, és nem találtuk meg, újból vissza kell kapnunk egy (Istentől való) terv által, [azaz Krisztus keresztje által]. Mert, hogy Isten beszéde hasonlít egy fejszéhez, ezt bemejtő János hirdette [amikor azt mondja] erre utalva: *„De most a fejsze a fák gyökerén fekszik.”* (Mát. 3:10) Jeremiás is ezt mondja ugyanezzel a tartalommal: *„Isten beszéde megragadja a sziklát, mint egy fejszét.”* (Jer. 23:29 - LXX alapján) Ez a szó tehát, ami rejtett volt előttünk, a fa [Istentől való] terve, amely megjelent, ahogy már megjegyeztem.

Mert amint egy fa által veszítettünk, egy fa által ismét nyilvánvalóvá vált mindenki előtt, megmutatva a magasságot, a hosszúságot, a szélességet, a mélységet önmagában, és, amint elődeink közül egy bizonyos ember megfigyelte: *„Egy isteni személy kezének kiterjesztése által két népet gyűjtött össze az egy Istenhez.”* Mivelhogy ez a két kéz volt, mert két nép szóródott szét a föld végéig; de egy fej volt középen, hiszen csak *„egy Isten van, aki mindenekfölött, és mindenek által, és mindannyiunkban.”* (Ef. 4:6)

XVIII. Fejezet (18.)

1. És az ilyen nagy vagy ilyen fontos üdvtervet nem mások teremtésének eszköze által vitte véghez, hanem sajátja által; sem pedig azok a dolgok által, amelyek a tudatlanságból és hibából teremtettek, hanem azok által, amelyeknek lényege az Atya bölcsességéből és erejéből származtak.

Mert sem nem volt igazságtalan, olyan, hogy megkívánta volna másvalaki tulajdonát; sem rászoruló, hogy ne a sajátja által közölhetett volna életet a sajátjainak és saját teremtését használta az ember megmentéséért. Mert a teremtés nem tudta volna hordozni őt [a keresztet], ha ami kibocsátotta, a tudatlanság és hiányosság gyümölcse volt. Nos, pedig már többször megmutattuk, hogy Isten Beszédének megtestesülése a fára függesztetett, és a leginkább eretnekek is elismerik, hogy keresztre feszített.

Hogyan tudta tehát a tudatlanság és hibás tartani őt, aki minden dolog ismeretét magába foglalja és igaz és tökéletes? Vagy hogyan tudta az a teremtés, amely elrejtetett az Atyától,

és távolt volt tőle, megtartani az Isten Beszédét? És ha ezt a világot angyalok készítették (nem számít, hogy feltételezzük-e tudatlanságukat vagy a Legfelsőbb Isten ismeretét), amikor az Úr kijelentette, *„Mert én az Atyában vagyok és az Atya bennem”* (Ján. 14:11) az angyaloknak ez a műve hogyan tudta egyszerre elhordozni az Atyát és a Fiút?

Hogyan, ismétlem, tudta ez a teremtés, amely túl van a Teljességen (Pleróma) befogadni őt, aki az egész Teljességet tartalmazza? Tehát, mivel ezek a dolgok nem lehetségesek, és nincs bizonyító erejük, a Gyülekezet igehirdetése egyedül igaz [amelyet hirdet], hogy saját teremtése hordozta őt, amely előállt Isten hatalma, tudása és bölcsessége által; amit az Atya láthatatlan módon tart fenn, de éppen ellenkezőleg, látható módon hordozza Isten Beszédét: és ez az igaz [Beszéd].

2. Mert az Atya egyidejűleg hordozza a teremtést és saját Beszédét, és az Atya által hordozott szó megadja a Szellemet mindazoknak, akiknek az Atya akarja. Némelyeknek a teremtés módján adja, amit alkotott; de másoknak [Ő megadja] az örökbefogadás útján, ez az, amit jelent Istentől (lenni), azaz (Tőle) nemzettnek. És így az egy Isten, az Atya kinyilvánítatik, *„aki mindenekfelett, és mindeneken keresztül, és mindenekben.”* Az Atya mindenekfelett van, és Ő Krisztus feje; de a Beszéd mindeneken keresztül, és Ő maga az Egyház feje; amíg a Szellem mindnyájunkban, és ez az élő víz, amelyet az úr ad azoknak, akik igazán hisznek benne, és szeretik őt, és akik tudják, hogy *„egy Atya van, aki mindenekfelett, és mindeneken keresztül, és mindnyájunkban.”* (Ef. 4:6)

És ezeket a dolgokat János, az úr tanítványa is tanúsítja, amikor így beszél az Evangéliumban: *„Kezdetben volt a Beszéd, és a Beszéd Istennel volt, és a Beszéd Isten volt. Ez kezdetben Istennel volt. Minden dolog általa lett, és nélküle semmi sem alkottatott.”* És azután a Beszédéről magáról is szólt: *„A világban volt, és a világ általa teremtett, és a világ nem ismerte őt. Saját dolgaihoz jött, és saját népe nem fogadta. Azonban, mindazok, akik elfogadták őt, ezeknek hatalmat adott, hogy Isten fiaivá váljanak, azoknak, akik hisznek az ő nevében.”* (Ján. 1.)

És ismét, bemutatva a felosztást (üdvterv) az emberi természetével kapcsolatban, János ezt mondta: *„És a Beszéd hústestté alkottatott, és közöttünk lakott.”* És folytatásként azt mondja: *„És láttuk az ő dicsőségét, a dicsősége, mint az Atya egyszülöttjének dicsősége, tele kegyelemmel és igazsággal.”*

Így világosan megmutatja ezeket a dolgokat azoknak, akik hajlandóak hallani, azoknak, akiknek fülük van, hogy *„egy Isten van, az Atya mindenekfelett, és egy az Isten Beszéde, aki mindeneken keresztül”*, aki által minden alkottatott; és hogy ez a világ hozzá tartozik, és őáltala az Atya akarata szerint alkottatott, és nem angyalok által; sem a hitehagyás, hiány

és tudatlanság által; se Prunciusnak valamely ereje által, amit egyesek közülük "az Anyának" is hívnak; sem bármilyen más Atyát nem ismerő világalkotó által.

3. Mert a világ teremtője valójában Isten Beszéde: és ez a mi urunk, aki az utolsó időkben emberré lett, létezett ebben a világban, és aki láthatatlan módon magába foglal minden teremtett dolgot, és benne rejlik az egész teremtés, hiszen Isten Beszéde mindent irányít és intéz; ezért láthatatlan módon a „sajátjába jött”, és „hústestté lett”, és fára függesztetett, hogy minden dolgot összefoglaljon magában. „És saját tulajdon népe nem fogadta be őt,” ahogy Mózes kijelentette ezt a dolgot a nép között: „És életed szemed előtt lóg, és nem hiszel életednek.” (5Móz. 28:66) Azok tehát, akik nem fogadták be őt, nem kaptak életet.

„De mindazok, akik befogadták őt, hatalmat adott nekik, hogy Isten fiaivá legyenek.” (Ján. 1:12) Mert ezt Ő, akinek hatalma van az Atyától mindenekfelett, hiszen Isten Beszéde, és igazi ember, társalogva a láthatatlan lényekkel az értelem útján teszi, és kijelölve a törvényt, amely megtartható a külső érzékeknek, hogy minden dolog megmaradjon a saját rendjében; és Ő nyilvánvalóan uralkodik a látható dolgokon és az azokhoz tartozó embereken; és igazságos és méltó ítéletet hoz mindenekre; ahogy Dávid is világosan rámutat erre, mondva: „A mi Istenünk nyíltan jön, és nem fog hallgatni.” (Zsolt. 50:2-3) Azután megmutatja az ítéletet is, amely általa jött be, mondván: „Tűz lángol szeme előtt, és erős szélvihar fog körülötte kavargani. Hívja majd a mennyet felülről, és a földet, hogy megítélje népét.” (Zsolt. 50:4)

XIX. Fejezet (19.)

1. Az úr tehát nyilvánvalóan saját dolgaihoz jött, és fenntartatott azon teremtés által, amelyet Ő hordoz, és összefoglalta azt az engedetlenséget, amely a fával kapcsolatban történt az engedelmisségen keresztül [amit maga mutatott meg], amikor a fára akasztották, és [a hatásokat] is, amely ama megtévesztéssel megszüntetett, amely által az a szűz Éva, aki már el volt jegyezve egy férfinak, boldogtalanul eltévedt, - boldognak jelentették be az igazság beszéde által, amely angyal szólt a szűz Máriának, aki szintén egy férfié volt.

Mert ahogyan korábban egy angyal vezette félre szava által, így elmenekült Isten előtt, amikor áthágta szavát; ugyanígy később egy angyali közlés által kapta meg a jó híreket, hogy hordozza (portaret) Istent, engedelmeskedve szavának. És ha az előbbi nem engedelmeskedett Istennek, az utóbbi meggyőzött, hogy engedelmeskedjen Istennek, hogy a szűz Mária a szűz Évának legyen pártfogója.

És így, amint az emberi nem egy szűz által a halál fogságába esett, ugyanígy a megmentés is egy szűz által jött; a szűzi engedetlenséget a szűzi engedelmesség egyensúlyozta ki. Ugyanígy az első megalkotott ember bűne az Elsőszülött által nyert kijavítást, és a kígyó eljövetele legyőzött a galamb ártatlansága által, azok a kötelékek, amelyekkel a halálhoz köttettünk így hirtelen megoldódtak.

2. Az eretnekek mind tanulatlanok és tudatlanok az Isten elrendezésével kapcsolatban, és nem ismerik azon üdvrendet, amely által Ő felvette emberi természetét (in scii ejus quae est secundum hominem dispensationis), amennyiben ahogy az igazságra vakok, valójában saját üdvösségük ellen szólnak. Néhányan közülük a Teremtőn kívül egy másik Atyát is bevezettek; mások, ismételten, azt állítják, hogy a világot és anyagot angyalok teremtették; megint mások [azt állítják], hogy a Horos által messze elkülönített tőle, aki az Atya képviselője-hogy önmagától virágzott ki és magától született.

Aztán ismét mások [azt állítják], hogy az anyag azokban a dolgokban kapott szerepet, amit az Atya magába foglal, ami a hibából és tudatlanságból (van); ismét mások az úrnak az érzékek számára nyilvánvaló eljövetelét vetik meg, mert nem ismerik el megtestesülését; amíg mások figyelmen kívül hagyják, hogy a szűztől született, fenntartják, hogy Józseftől született. És még tovább, egyesek erősítgetik, hogy sem lelkük, sem testük nem kaphat örök életet, hanem csupán a belső ember. Továbbá ez az új ember az, ami bennük a rejtőzködő értelem, és amelyről úgy döntöttek, hogy az egyetlen dolog, amely felemeli őket "a tökéletességre". Mások [fenntartják], ahogy az első könyvemben mondtam, hogy miközben a lélek meg van mentve, testük nem vesz részt a megmenekülésben, amely Istentől jön; amely [könyvemben] kifejtettem ezeknek a férfiaknak a hipotézisét, és a másodikban rámutattam gyengeségükre és következetlenségükre.

XX. Fejezet (20.)

1. Most hát, mindezek [az eretnekek] sokkal későbbi idejűek, mint azok a felügyelők (püspökök), akiknek az apostolok kötelezték el a gyülekezeteket; mint azt a harmadik könyvemben gondosan bemutattam. Ezekből következik tehát, hogy természetesen ezek a fent említett eretnekek, mivel az igazságra vakok és eltértek a [helyes] úttól, különböző utakon fognak járni; és ezért alaptételeik szerte szét vannak szóródva, és mindenféle megegyezést és összefüggést nélkülöznek.

De az Egyházhoz tartozók útja körülhatárolja az egész világot, mivel rendelkezik az apostoloktól való biztos hagyománnyal, és megadja nekünk, hogy meggyőződünk, hogy mindenek hite egy és ugyanaz, hiszen mindannyian egyet és ugyanazt vettük az Isten Atyától, és ugyanabban a felosztásban (üdvrendben) hiszünk az Isten fiának megtestesülésével kapcsolatban, és a Szellemnek ugyanazon ajándékáról van tudomásunk, és ugyanazokban a parancsolatokban vagyunk járatosak, és ugyanazon egyházi rend által kapunk védelmet, és az úrnak ugyanazt az eljövetelét, és a teljes embernek ugyanazt a szabadítását várjuk, azaz hogy a lélekét és a testét.

És kétségtelenül az Egyház hirdetése az igaz és meggyőző, amely az üdvösség útjának egy és ugyanazon módját mutatja be az egész világon. Mert órá (nőnem) bízott az Isten világosságában; és ezért az Isten "bölcseisége", amellyel ő (nőnem) minden embert megment, *„kihirdettetett annak kijáratánál; az utcákon hűséigesen hallatja hangját, és a falak tetején van kihirdetve, és folyamatosan beszél a városkapukban”* (Péld 1:20-21). Az egyház ugyanis mindenhol hirdeti az igazságot, és ő (nőnem) a hétágú gyertyatartó, amely Krisztus fényét hordozza.

2. Azok tehát, akik elhagyják az Egyház hirdetését, megkérdőjelezzik a vének tudását, nem veszik figyelembe, hogy mennyivel többet érő egy vallásos ember, még ha laikus is, mint egy istenkáromló és arcátlan szofista (álbölcsekedő, vagy pénzért "szakértő"). Most hát, ilyen az összes eretnek, és azok, akik azt hiszik, hogy valami többet találtak az igazságon túl, ahogy már az említett dolgokat követik, útjaikat különbözőképpen folytatják, harmonikusan és ostobán, nem tartva meg ugyanazt a véleményt ugyanazon dolgokra vonatkozóan, ahogy a vakok vezetik a világtalanokat, és méltán esnek a tudatlanság árkába, amely útjukba esik, és mindig keresik, de soha nem találják meg az igazságot.

Ezért kell tehát nekünk elkerülnünk hittételeiket (doktrínáikat), és vigyáznunk, nehogy sérülést szerezzünk tőlük; hanem meneküljünk az Egyházba, és felnevelkednünk a keblén, és tápláltatnunk az Úr Írásaival. Mert az Egyház kertként (paradisus) lett ültetve ebbe a világba; ezért az Isten Szelleme így szól: *„Szabadon ehettek a kert minden fájáról”* (1Móz. 2:16), vagyis, az Úr minden Írásaiból egyél; de nem ehettek felfuvalkodott elmével, se ne érintsetek semmilyen eretnek ellentmondást.

Mert ezek az emberek azt vallják, hogy megvan maguknak a jóról és rosszról való ismeretük; és saját istentelen értelmüket Isten fölé helyezik, aki megalkotta őket. Ezért véleményt alkotnak azokról, amelyek túl vannak a megértés határain.

Ezért mondja az apostol is: *„Ne legyetek bölcsebbek annál, ami alkalmas, hogy bölcsek legyetek, hanem megfontolt legyen bölcseiségetek”* (Róm. 12:3), hogy ne legyünk kelet felé az élet

paradicsomától táplálkozva ezen emberek "tudásából" (az a tudás, amely többet tud, mint amit kellene). Ebbe a paradicsomba az úr vezette be azokat, akik az ő hívásának engedelmeskedtek, „Összegyűjt magában mindeneket, amelyek a mennyben és a földön vannak;” (Ef. 1:10) de amely dolgok a mennyben (égben) vannak, azok szellemiek, míg a földön az emberi természetben lévő felosztás (üdvrend) van (secundum hominem est dispositio).

Ezeket a dolgokat tehát Ő (Krisztus) egybefoglalta magában: az embernek a Szellemmel való egyesülése által, és azt okozta, hogy a Szellem az emberben lakjon, ő maga a Szellem fejévé lett téve, és adja a Szellemet, hogy az (a Szellem) az ember feje legyen: mert őáltala látunk, hallunk és beszélünk.

XXI. Fejezet (21.)

1. Ezért hát összefogta művében mindazokat a dolgokat, ami az ellenségünkkel folytatott háború, és összezúzta őt, aki kezdetben fogságba vetett minket Ádámban és a fejére taposott, ahogy te magad is észreveheted a Teremtés (könyvében), hogy Isten azt mondta a kígyónak: „Ellenségeskedést helyezek közéd és az asszony közé, és az ő magja és a te magod közé; Ő figyelve (figyeli) fejed, és te figyeled az ő sarkát”(1Móz. 3:15 – LXX alapján)

Mert abban az időben, ő, akinek asszonytól kellett születnie, [tudniillik] a szűztől, Ádám hasonlatosságára, úgy lett hirdelve, mint aki szemmel tartja a kígyó fejét. Ez az a Mag (utód), amelyről az apostol beszél a Galatákhöz írt levélben: „hogy a munkálkodás törvénye addig lett megalapítva, amíg el nem jön a Mag, akinek az ígéret készült” (Gal. 3:19) Ez a tény még tisztább fényben van bemutatva ugyanabban a Levélben, ahol így szól: „Hanem, amikor az idő teljessége eljött, Isten elküldte az ő fiát, aki az asszonyból származott.” (Gal. 4:4)

Mert valójában az Ellenség nem lett volna igazságosan legyőzve, hacsak nem egy olyan férfi győzi le őt, aki asszonytól [született]. Mert egy asszony által történt (az is), hogy uralmat vett az ember felett kezdetben, az ember ellenfeleként fölé helyezve magát. És ezért az úr is az ember fiának nyilvánítja magát, magábafooglalva azt az eredeti férfit, akiből az asszony lett megformálva (ex quo ea quae secundum mulierem est plasmatio facta est), annak érdekében, hogy mint ahogy fajunk a halálba zuhant a legyőzött ember által, ugyanígy újra felemelkedhessünk az életre a győzedelmes egy által; és ahogy az ember által a halál megkapta a [győzelmi] pálmát velünk szemben, éppen úgy az ember által megkaphassuk a pálmát a halállal szemben.

2. Először is, az úr nem foglalta volna össze önmagában az ősi és kezdeti ellenségeskedést a kígyóval szemben, beteljesítve a Teremtő (Demiurgi) ígéretét, és végrehajtva az Ő

parancsát, ha egy másik Atyától jött volna. De mivel Ő (az Isten) egy és ugyanaz, aki formált minket a kezdetben, és végül elküldte fiát, az úr végrehajtotta az Ő parancsát, (azáltal) hogy asszonytól lett, másodsorban az ellenségünket elpusztítva, és az Isten hasonlósága után tökéletesítve az embert.

És ezért ő nem más eszközökkel és más forrásból zavarta össze őt, mintsem a Törvény szavaiból, és felhasználta az Atya parancsolatait, mint segítséget, hogy megsemmisítse és összezavarja az elpártoló (hitehagyott) angyalt. Negyven napon át böjtölt, mint Mózes és Illés, azután megéhezett; először is, hogy észrevehessük, hogy valóságos és létező ember - mert az ember jellemzője, hogy éhezik, amikor böjtöl; másodsorban, hogy ellenfelének lehetősége legyen megtámadni őt.

Mert, ahogy kezdetben az étel révén esett meg, hogy [az ellenség] meggyőzte az embert, habár nem szenvedett az éhségtől, hogy áthágja Isten parancsolatait, ugyanígy a vég idején nem sikerült meggyőzni őt, aki éhes volt, hogy ne maradjon meg az Istentől eredő eledelnél. Mert amikor csábította őt, ezt mondta: „*Ha Isten Fia vagy, parancsold meg ezeknek a köveknek, hogy kenyerekké váljanak.*” (Mát. 4:3) De az úr a Törvény parancsolatából utasította vissza őt, mondván: „*Meg van írva, az ember nem csupán kenyérral él.*” (Mát. 4:4; 5Móz. 8:3) Ami [az ellenség] ezen szavait illeti: „*Ha Isten Fia vagy*” [az úr] nem tett megjegyzést; hanem elismerve emberi mivoltát, zavarba ejtette ellenségét, és első támadásának erejét az Atyja szavának eszközével tette semmissé.

Az ember romlása tehát, amely a paradicsomban történt mindkét [őszüleinkkel], amikor ettek, semmissé tétetett az úr ételben való hiánya által ezen a világon. De ő, aki legyőzetett a törvény által, ismét arra törekedett, hogy a törvény parancsolatát idézve intézzen támadást.

Mert felvitte őt a templom legmagasabb csúcsára, és mondta neki: „*Ha te vagy az Isten fia, vesd alá magadat. Mert meg van írva: Neked adja Isten az angyalait, hogy vigyázzanak rád, és kezeikben hordoznak téged, nehogy véletlenül beüsd lábadat a kőbe;*” (Mát. 4:6; Zsolt. 91:11-12) így az Írás öltözéke alá rejtette hazugságát, ahogy minden eretnek is teszi.

Mert az valóban írva van, tudniillik „*Neked adja Isten az angyalait, hogy vigyázzanak rád;*” de "ezért hát vesd alá magad" ezt sehol nem mondja az Írás hivatkozván rá: ezt a fajta rábeszélést a gonosz saját magából hozta elő. Az úr tehát a törvényből cáfolta meg őt, amikor ezt mondta: „*Ismét meg van írva, Ne tedd próbára az Urat, Istenedet;*” (Mt 4:7; 5Móz. 6:16) a törvény által tartalmazott szó által mutatta meg, hogy mi illik az emberhez, hogy nem szabad kísértenie Istent; és saját maga szempontjából is, hiszen ember formájában jelent meg, [kijelentve] hogy ő sem kísértheti az Urat, Istenedet.

Az értelem felfuvalkodottságát tehát, amely a kígyóban volt, semmissé tette az alázatosság, amely megtalálható volt az ember [Krisztusban], és így már kétszer lett legyőzve az Írásból a Gonosz, amikor le lett leplezve, mint aki az Isten parancsával ellentétes tanácsot ad, és saját gondolkodásmódja által is bebizonyosodott, hogy az Isten ellensége.

Azután, miután a jelek szerint legyőzetett, és azután, ahogy volt, összpontosította erejét, a hamisságra támaszkodva minden rendelkezésére álló hatalmával harmadszorra „megmutatta neki a világ minden királyságát és azok dicsőségét”, mondván, ahogy Lukács közli: „Mindezeket neked adom, mert nekem adattak; és annak adom, akinek akarom - ha leborulsz és imádsz engem.”

Az úr ekkor bemutatkozott neki saját valódi jellemében, mondván: „Távozz, Sátán! Mert meg van írva: az Urat, Istenedet imádd, és egyedül neki szolgálj!” (Mát. 4:8-10; Lk 4:6-7; 5Móz. 6:13), egyaránt leleplezve a név által őt, és megmutatta [ugyanakkor], hogy ki is valójában. Mert a héber "Sátán" szó lázadót jelent. És így harmadszor is legyőzte őt, és végleg elkergette, mint akit a törvényből kényszerített meghódolásra; és ezzel megszüntette az Isten parancsolatának áthágását is, amely Ádámmal megesett, a törvény tanításának eszköze által, amelyet az ember fia megtartott, aki nem hágtat az Isten parancsolatát.

3. Ki tehát ez az Úr Isten, akiről Krisztus tanúskodott, akit senki ne kísértsen, akit mindenkinek imádni és egyedül szolgálni kell? Minden kétséget kizáróan az az Isten, aki a Törvényt is adta. Mert ezeket a dolgokat a törvény mondta előre, és a törvény szavai (sententiam) által mutatta meg az úr, hogy a törvény valóban kijelenti az Isten beszédét az Atyától; és az Isten elpártoló angyalát is megsemmisíti annak hangja, leleplezve az ő valódi színeit (mivoltát), és Isten parancsolatát megőrizve győzte le őt az ember fia.

Mert ahogy kezdetben elcsábította az embert, hogy áthágja Teremtője törvényét, és ezáltal hatalma alá gyűrte; márpedig hatalma az áthágásban és a lázadásban áll, és ezekkel kötötte az embert [magához]; így másrésztől szükséges volt, hogy az emberen keresztül ő maga, amikor legyőzetett, ugyanazokkal a láncokkal legyen megkötve, amelyekkel megkötözte az embert, azért hogy az ember szabad legyen, visszatérhessen Urához, otthagya őt (Sátánt) azokban a kötelékekben, amelyek által önmaga is megbilincseltetett, vagyis a bűnben.

Mert amikor a Sátán megkötöztetett, az ember megszabadult; hiszen „senki nem mehet be az erős ember házába és prédálhatja el javait, hacsak nem először megkötözi az erős embert” (Mát. 12:29; Mk. 3:27) Ezért hát az úr leleplezte őt, mint aki az Isten beszédével ellentétes

dolgokat mond, aki mindenekeket alkotott, és a parancsolat eszköze által igazta le őt. Most hát a törvény az Isten parancsolata. Az Ember igazolta róla, hogy szökevény és a törvény áthágója, és Istentől elpártoló.

Miután [az Ember megtette ezt] a Beszéd erősen megkötözte őt, mintegy Sajátjától való szökevényt, és javait zsákmányul ejtette - azaz azokat az embereket, akiket ő tartott fogságban, és akiket jogtalanul használt saját céljaira. És valóban igazságosan vetette fogságba azt, aki igazságtalanul vetett embereket fogságba; míg az ember, aki fogságba került korábban, megszabadított birtokosának markolásából, az Isten Atya kegyelmének látványára szerint, aki szájalomra indult saját kézmunkáján, és megadta neki a megváltást, és helyreállította a Beszéde eszközével, - vagyis a Krisztus által - azért, hogy az ember valódi bizonyíték által tanulhassa meg, hogy a romolhatatlanságot nem magától kapta, hanem Isten ingyenes ajándékeként.

XXII. Fejezet (22.)

1. Tehát az úr világosan megmutatta, hogy az volt az igazi Úr és az egy Isten, aki a törvényt létesítette; mert Ő, akit a törvény Istennek nyilatkoztatott ki, ugyanazt Krisztus, mint Atyát mutatta be, akit Krisztus tanítványainak is szükséges egyedül szolgálni. Valamint a törvény kijelentéseinek eszközei által zavart keltett ellenségünkön; és a Törvény arra vezérel minket, hogy Istent, a Teremtőt (Demiurgum) imádjuk, és egyedül neki szolgáljunk.

Mivel ez a helyzet, nem szabad egy másik Atyát keresnünk kívülről, vagy fölötté, mert *„egy Isten van, aki megigazítja a körülmetéltet hit által, és a körülmetéletlent a hiten keresztül”* (Róm. 3:30). Mert ha lenne más tökéletes Atya fölötté, akkor (Krisztus) semmiképpen nem tudta volna Sátánt megbuktatni az Ő szavai és parancsolatai által. Mert egy tudatlanságot nem lehet elhárítani egy másik tudatlanság által, vagy több, mint egy hiányt egy másik hiány által.

Ha tehát a törvény hibából és tudatlanságból következik, akkor az azt tartalmazó kijelentések hogyan tudták a gonosz tudatlanságát semmivé tenni, és legyőzni az erős embert? Mert egy erős embert nem győzhet le egy gyengébb, vagy vele egyenrangú, hanem valaki, aki nagyobb hatalom birtokában van. Hanem az Isten Beszéde fölötté van mindeneknek, ő, aki hangosan kihirdeti a törvényben: *„Halld, Ó Izrael, az Úr a te Istened egy Isten!”* és *„Szeresd az Urat, Istenedet teljes szívedből”* és *„Őt imádd, és egyedül neki szolgálj!”* (5Móz. 6:4-5.13).

Egyrészt az Evangéliumban, amikor ezekkel a kifejezésekkel számol le a lázadással, másrészt legyőzte az erős embert az Atya hangja által, és elismerte a törvény parancsát, hogy kifejezze saját érzéseit, amikor ezt mondja: „*Ne tedd próbára az Urat, Istenedet!*” Mert semmi mással nem zavarta össze az ellenséget, hanem saját Atyjáié által, és így az erős embert legyőzte.

És az Ő parancsolatai által tanította meg, hogy mi, akiket fel kellett szabadítani, amikor éhezünk, azt az ételt vegyük el, amely az Istentől adatott; és hogy, amikor minden kegyelem magas pozíciójába helyezett [amelyet elfogadhatunk], akkor sem igazságos cselekedeteinkben nem szabad bizakodnunk, vagy amikor a szolgálat kiváló ajándékaival ékesít, semmi esetre se emelkedjünk fel büszkeséggel, se nem szabad az Istent próbára tennünk, hanem mindenben alázatosnak kell lenni és álljon kezünk ügyébe [ez a mondás], „*Ne tedd próbára az Urat, Istenedet!*”

Amint az apostol is tanította, mondván: „*Ne figyeljetek a magas dolgokra, hanem az alacsonyan levő dolgokhoz igazodjatok*” (Róm. 12:16), hogy sem a gazdagsággal nem szabad csapdába esnünk, sem a világ dicsőségével, se a jelenlegi elképzeléseinkkel, hanem tudnunk kell, hogy szükséges "imádni az Urat, Istenedet és csak Neki szolgálni" és vigyázzunk arra, aki hamisan ígérte azokat, amelyek nem a sajátjai, amikor ezt mondta: „*Mindezeket neked fogom adni, ha leborulsz, imádsz engem.*” Mert ő maga vallja be, hogy imádni őt, és akarata cselekedni annyi, mint Isten dicsőségéből kiesni.

És miféle más kellemes vagy jó dologban részesülhetne az ember, aki kiesett? Vagy mi mást remélhet vagy várhat, hacsak nem a halált? Mert aki elesett, ahhoz legközelebbi szomszédként a halál van. Ebből tehát az is következik, hogy ő (Sátán) nem fogja teljesíteni, amit megígért.

Mert hogyan biztosíthatna (bármit) annak, aki elesett? Ráadásul, mivel Isten uralkodik az emberek felett és őrajta is, és a mi Atyánk akarata nélkül, aki a mennyben van, még egy verebecske sem eshet le a földre, ebből az következik, hogy az ő kijelentése: „*Mindezeket átadták nekem, és akinek akarom, annak adom*” az ő felfuvalkodott büszkeségéből fakadnak.

Mert a teremtés nem esik hatalmába, mivel valójában ő maga is csupán egy a teremtett dolgok közül. És nem adhatja az emberek feletti hatalmat embernek; hanem egyaránt minden dolog és minden emberi kapcsolat az Isten, az Atya elrendezése szerint van. Emellett az úr kijelenti, hogy „*a Rágalmazó hazug kezdettől fogva, és az igazság nincs benne*” (Ján. 8:44) Ha pedig hazug és igazság nincs benne, akkor bizonyára nem mondott igazat,

hanem hazudott, amikor azt mondta: „Mert mindezeket a dolgokat átadták nekem, és akinek akarom, annak adom.”

XXIII. Fejezet (23.)

1. Valóban már hozzászólt ahhoz, hogy hazudjon Isten ellen, azért, hogy ez embereket tévútra vezesse. Mert kezdetben, amikor Isten az embernek különféle dolgokat adott eledelként, miközben megparancsolta neki, hogy csak egy fáról ne egyen, ahogy az Írás mondja, hogy Isten mondta Ádámnak: „Minden fáról, amely a kertben van, ehetsz; de a jó és gonosz tudásának fájáról nem szabad enned: mert amely napon enni fogsz, halállal halsz meg;” (1Móz 2:16-17) ő akkor hazudva az Úr ellen, próbára tette az embert, mint ahogy az Írás mondja, hogy a kígyó mondta az asszonynak: „Valóban ezt mondta az Isten: A kert egyetlen fájáról sem ehettek?” (1Móz. 3:1)

És amikor ő (az asszony) felfedte a hamisságot és egyszerűen elmondta a parancsolatot, ahogy Ő mondta: „Minden fáról, amely a kertben van, ehetsz; de arról ami a kert közepén van, az Isten azt mondta: nem szabad enned, ne is illesd, hogy meg ne halj” amikor [így] az Isten parancsolatát meghallotta az asszonytól a ravaszságát hozta játékba, végül becsapta őt a hazugság által, mondván: „Nem fogtok halállal meghalni; mert tudja Isten, hogy azon a napon, mikor esztek megnyílnak majd szemeitek, és istenek lesztek, ismerően a jót és a rosszat”

Először is, akkor, az Isten kertjében vitatkozott Istenről, mintha Isten nem lenne ott, mert semmibe vette Isten nagyságát; és miután másodsorban meghallotta az asszonytól, hogy Isten azt mondta, hogy meg kell halniuk, ha megízlelik a már említett fát, megnyitva száját megszólaltatta a harmadik hazugságot: „Nem fogtok halállal meghalni.”

De hogy Isten igaz, és a kígyó a hazug, azt az eredmény bizonyítja, (ugyanis) a halál részére átadattak azok, akik ettek. Mert a gyümölcssel együtt a halál hatalma alá is estek, mert engedetlenségben ettek; és az Isten iránti engedetlenség maga után vonja a halált. Ezért, mivel a halál adósaivá lettek, attól [a pillanattól] annak keze alá adattak.

2. Így azon a napon, amelyen ettek, ugyanazon meg is haltak, és a halál adósai lettek, mivel a teremtés egy napja volt ez. Mert így mondja: „És lett este, és lett reggel. Egy nap.” (1Móz. 1:5) - Ugyanazon a napon, amelyen ettek, azon meg is haltak.

Hanem a napok ciklusa és periódusa szerint, miután az egyik napot elsőnek, a másikat másodikként, a harmadikat harmadikként nevezzük, ha valaki szorgalmasan meg akarja

tudakolni, hogy a hét napjai közül melyiken történt, hogy Ádám meghalt, meg fogja találni az Úr felosztási rendje (üdvrend) vizsgálata által.

Mert azért, hogy összefoglalta önmagában az egész emberi fajt a kezdettől a végig, a halált is összefoglalta magában. Ebből világosan látható, hogy az úr azon a napon szenvedte el a halált az ő Atyjának való engedelmisségben, amelyen Ádám meghalt, mivel ő engedetlenkedett Istennek. Nos hát, ugyanazon a napon halt meg, amelyen ő evett.

Mert az Isten azt mondta: *„Azon a napon, amelyen ebből eszel, halállal fogsz meghalni.”* Az úr ezért tehát összefoglalva magában ezt a napot, azon a napon ment keresztül a szenvedésén, ami megelőzi a Sabbatot, amely a teremtés hatodik napja, amelyen az ember teremtett; így megadta neki a második teremtést az Ő szenvedése eszközeivel, amely az a teremtés, ami nélkülözi a halált.

És vannak olyanok is, akik Ádám halálát az ezredik évre vonatkoztatják; mivel *„Az Úr egy napja, mint ezer év”* (2Pét. 3:8; Zsolt 90:4) de nem lépte túl az ezer évet, hanem azon belül halt meg, így hordozta bűnének büntetését.

Akár az engedetlenség miatt, mely halálukat okozta; vagy [arra tekintünk], hogy ennek következtében átadattak halálra, és annak adósai lettek; vagy [arra a tényre vonatkoztatjuk], hogy egy és ugyanazon a napon, amelyen ettek, meg is haltak (mert az a teremtés egy napja volt);

vagy azt [az álláspontot tekintjük], hogy a napok ezen ciklusára nézve, ugyanazon a napon haltak meg, amelyen ettek, vagyis az előkészület napján, amelyet "bűntelen vacsorának" neveznek, amely az ünnep hatodik napja, amelyet az Úr is bemutatott, amikor szenvedett ezen a napon;

vagy [úgy gondolkodunk], hogy ő (Ádám) nem lépte túl az ezer évet, hanem meghalt annak határain belül, - ebből következik, hogy mindezek jelzik, hogy Isten valóban igaz. Mert mindazok, akik megízlelték a fát, meghaltak; és a kígyó hazugnak és gyilkosnak bizonyult, mint ahogy az úr mondja róla: *„Mert kezdettől fogva gyilkos, és igazság nincs benne.”*

XXIV. Fejezet (24.)

1. Ahogy tehát a Gonosz kezdetben hazudott, ugyanúgy a végidőben is, amikor ezt mondta: *„Mindezek átadattak nekem, és annak adom, akinek akarom”* Mert nem ő volt az, aki kijelölte e világ királyságait, hanem Isten; mert *„a király szíve Isten kezében van”* (Péld. 21:1) És a Beszéd Salamon által is azt mondja: *„Általam uralkodnak a királyok, és a fejedelmek igazságosan kormányoznak. Általam a fővezérek felemelkednek, és általam a királyok uralják a földet.”* (Péld. 8:15-16 - LXX alapján idéz)

Pál apostol ugyanerről a témáról mondja: *„Hanem legyenek alattvalói minden magasabb hatalmaknak; mert nincs hatalom, hanem csak Istentől: most amelyek vannak, Istentől vannak elrendelve.”* (Róm. 13:1) És ismét megemlíti ezeket, mondva: *„Mert nem hiába viseli a kardot; mert Isten szolgálja, és a bosszú haragja annak, aki gonoszt cselekszik.”*

Most tehát, amikor ezeket a szavakat mondta, nem angyali hatalmakra, sem láthatatlan uralkodókra - ahogy némelyek vakmerően fejtegetik - hanem azokról a tényleges emberi hatalmokról, [megmutatva, amikor] azt mondja: *„Mert ezért fizettek adót is: mert ők Isten szolgálói, éppen ezek miatt végeznek szolgálatot.”* (Róm. 13:6)

Ezt pedig az úr is megerősítette, amikor nem azt tette, amivel megkísértetett a gonosz által; hanem útmutatást adott, hogy az adót be kell fizetni az adószedőnek magáért és Péterért (Mát. 17:;27); mert *„ők Isten szolgálói, ebben a dologban végeznek szolgálatot.”*

2. Mert az ember, az Istentől való eltávozásával, az őrjöngés elbukásával odáig jutott, mintha még testvére is az ellensége lenne, és félelem nélkül foglalkozott mindenféle nyughatatlansággal, gyilkossággal, és kapzsisággal. Isten rájuk helyezte tehát az emberektől való félelmet, mivel nem ismerték az Isten félelmét. Legyenek hát leigázva az emberi hatóságnak, és törvényeikkel tartsák kordában őket, hogy az igazságosság bizonyos fokáig eljuthassanak, és kölcsönös türelmet gyakoroljanak a kardtól való félelem miatt, amelynek látványa előttük lebeg, ahogy az apostol mondja: *„Mert nem hiába viseli a kardot; mert Isten szolgálja, és a bosszú haragja annak, aki gonoszt cselekszik.”*

És ezért is, az előljárók maguk számára a törvényeket mintegy az igazságosság ruháját viselik, amikor törvényesen és igazságos módon járnak el, ezen magatartásukért nem lesznek számonkérve, sem nem lesznek büntethetőek. Azonban bármit, amit tesznek az igazság felforgatására, méltánytalanul, durván, törvénytelenül, és zsarnoki módon, ezekben el is fognak pusztulni; mert Isten igazságos ítélete mindenkit egyformán elér, és semmiképpen nem hiányos.

A földi uralmat tehát Isten jelölte ki a nemzetek javára, és nem a gonosz, aki soha nem nyugszik, sőt mi több, aki nem szereti látni még azokat a nemzeteket se, akik békés

módon kormányozzák magukat, hogy így az emberi uralom félelme alatt az emberek ne fáják fel egymást, mint a halak; hanem, hogy a törvénynek intézményeinek eszközeivel elnyomva tarthassák a mértéktelen gonoszsgot a nemzetek között. És ebből a szempontból vegyük tehát figyelembe, hogy ők, akik adót követelnek tőlünk „Isten szolgálói, akik ebből a célból szolgálnak.”

3. Amint tehát „a hatalmak, amelyek vannak, Isten által vannak rendelve”, nyilvánvaló, hogy a gonosz hazudott, amikor azt mondta: „Mindezek átadattak nekem, és annak adom, akinek akarom” Mert ugyanannak a Létezőnek a törvénye szerint, aki a létezésbe hívja az embereket, a királyok is kijelöltetnek, elfogadva azokat az embereket, akik abban az időben helyeztetnek kormányuk alá.

Némelyek ezek közül az [uralkodók] közül helyreigazításra, alattvalóik javára, és az igazságosság megőrzésére adattak; de mások, a félelem, büntetés és rendreutasítás céljából: mások, amely alattvalók erre rászolgálnak, a megtévesztés, a szegényen és a gőg miatt; mivel az Isten igazságos ítélete, ahogy már megjegyeztem, mindenkit egyformán utolér.

A Gonosz azonban, mivel elpártoló (eltávozó) angyal, csak arra képes haladni, ahogy kezdetben is tett, [tudniillik], hogy rászedje, és téves irányba vigye az emberi értelmet, távolra az Isten parancsolataitól, és fokozatosan sötétítse el azoknak szívét, akiknek törekedni kellene, hogy szolgáljanak, hogy Isten igazságát elfelejtsék, de magukat imádják, mint Istent.

4. Mintha valaki elpártoló lenne és ellenséges módon elragadta volna egy másik ember területét, zaklatnia kellene annak lakosait, azért, hogy a király dicsőségét magának követelhesse azok között, akik tudatlanok ezzel az elpártolással és rablással kapcsolatban. Hasonlóképpen van a gonosszal is, aki egy volt azok közül az angyalok közül, akik a levegő szelleme fölé helyeztettek, ahogy Pál apostol kijelentette az Efézusiaknak írott levelében (Ef. 2:2), iriggyé vált az emberre nézve (Bölcs. 2:24), az isteni törvénytől elpártolóvá: mert az irigység Istentől idegen dolog.

És ahogy az ember által felfedezett elpártolása, és az ember döntéseinek vizsgáló [eszközévé] vált (et examinatio sententiae ejus, homo factus est), nagyobb és nagyobb eltökéltséggel helyezte szembe magát ezzel, az emberrel való ellenkezésben, irigyelve életét és be kívánta vonni őt saját elpártoló hatalmába.

Az Isten Beszéde azonban, minden dolog megalkotója, legyőzte őt az emberi természet eszközeivel, és kimutatta róla, hogy elpártoló, ezzel ellentétben az ember hatalma alá

helyezte őt. Mert így szól: „Íme, hatalmat adok, hogy kígyókon és skorpiókon tapossatok, és az Ellenség minden erején.” (Luk. 10:19) Mint ahogy megszerezte az uralmat az emberen az elpártolás által, ugyanígy ismét az ő elpártolása megfoszthassa őt hatalmától emberi eszközök által, visszafordítva (az embert) újra az Istenhez.

XXV. Fejezet (25.)

1. És nemcsak a már említett körülmények, hanem az Antikrisztus idejében bekövetkező események is azt mutatják, hogy elpártoló és rabló, sóvárog, hogy imádva legyen, mint Isten; és noha egyszerű szolga, királyként óhajtja kinyilvánítani magát.

Mert ő (az Antikrisztus) a Gonosz minden hatalmával fel lesz ruházva mikor eljön, nem mint egy igazságos király, sem mint egy törvényes király, azaz mint valaki, aki Istennek van alávetve, hanem mint egy istentelen, igazságtalan és törvénytelen valaki; mint egy elpártoló (apostata, hitehagyó), igazságtalan és gyilkos; mint rabló, aki összefoglal magában minden sátáni elpártolást, és aki félreteszi a bálványokat azért, hogy meggyőzze az embereket, hogy ő maga Isten, felemelve magát, mint egyedüli bálvány, mivel magában hordozza a többi bálvány különféle tévedését.

Ezért van, hogy azok, akik most a Gonoszt imádják sokféle utálatosságok által, őt magát egyetlen bálvány által imádhassák, amiről az apostol így beszélt a Tesszalonikaiakhoz írt második levelében: *„Ha nem előbb eljön az elszakadás és a bűn embere meg fog nyilvánulni, a pusztítás fia, aki szembe és fölé helyezi magát mindannak, amit Istennek hívnak vagy amit imádnak; úgy annyira, hogy beül Isten szentélyébe, bizonyítva magát, mintha Isten volna.”* (2Tessz. 2:3-4)

Az apostol ezért világosan rámutat az ő elpártolására, és hogy felemelkedik mindazok fölé, amelyet istennek neveznek, vagy imádják - vagyis minden bálvány fölé - mert ezek azok, valóban, amelyeket az emberek így neveznek, de [igazából] nem Istenek; és hogy arra törekszik majd, hogy zsarnoki módon nyilvánítsa magát Istennek.

2. Ráadásul ő (az apostol) is rámutatott arra, amit már sokféleképpen megmutattam, hogy a Templom Jeruzsálemben az igaz Isten utasításának megfelelően készült. Mert az apostol maga saját beszédében határozottan Isten templomának nevezte azt.

Korábban megmutattam a harmadik könyvben, hogy senki sem mondatott Istennek az apostol által, amikor maguk közt beszélnek, kivéve Őt, aki az igaz Isten, a mi Urunk Atyja, akinek utasítására a Templom Jeruzsálemben felépített azzal a céllal, amelyet

már említettem; amelyik templomba az ellenség be fog ülni, és törekedni fog magát Krisztusnak mutatni, ahogy az úr ezt is kijelenti: „*De amikor látni fogjátok a pusztító utálatot - amelyről beszélt Dániel a próféta -, állni a szent helyen (aki olvassa, értse meg), akkor azok akik Júdeában lesznek fussanak a hegyekbe; és aki a háztetőn van, ne szálljon alá, hogy valamit is kivigyen házából: mert akkor nagy nyomorúság lesz, amilyen még nem volt a világ kezdete óta mostanáig, sem nem lesz.*” (Mát. 24:15-17.21)

3. Dániel is várakozással tekintett az utolsó királyság végére, vagyis a tíz utolsó királyra, akik között ezen emberek királysága fel lesz osztva, és akik fölé a veszedelem fia eljön. Kijelenti, hogy tíz szarv nő ki a fenevadból, és hogy egy másik kis szarv kel fel közöttük és hogy három az előbbieket közül gyökerestül kitépetik annak színe előtt. Így mondja: „*és íme, szemek voltak ebben a szarvban, mint ember szemei, és nagy dolgokat beszélő száj, és megjelenése sokkal erőteljesebb volt, mint társaié. Láttam, és ez a Szarv háborút viselt a szentek ellen, és érvényesült velük szemben, amíg az Őskorú eljött és átadta az ítéletet a Magasságos Isten szentjeinek, és az idő eljött és a szentek elnyerték a királyságot.*” (Dán. 7:7-8.20-22)

Továbbá a látomás értelmezésében ezt mondják neki: „*A negyedik vadállat negyedik királyság lesz a földön, amely minden más királyságot felülmúl, és felfalja az egész földet, és megtapossa és darabokra vágja. És ennek tíz szarva tíz király, amely felemelkedik; és utánuk felemelkedik egy másik, aki felülmúlja a gonosz tettekben mindazokat, amelyek előtte voltak, és három királyt buktat meg; és a Magasságos Isten ellen szól, és meggyötri a Magasságos Isten szentjeit, és szándéka lesz megváltoztatni az időket és a törvényeket; és [mindenek] a kezébe adatnak, idők ideéig és fél időig.*” (Dán 7:23-25) vagyis három évig és hat hónapig, amely idő alatt, amikor eljön, uralni fogja a földet. Akiról Pál apostol is ismét beszél a Tesszalonikaiakhoz írott második Levelében, és egyidejűleg kihirdeti az ő megjelenésének okát is, így szólva:

„*Akkor megnyilvánul ama gonosz, akit az úr Jahósua megöl szájának leheletével, és elpusztít eljövetele megjelenése által; akinek eljövetele [tudniillik ama gonoszé] Sátán munkája következtében minden hatalomban, jelekben, és a hazugság előjeleiben, és a gonoszság minden becsapásával azok számára, akik elpusztulnak; mert nem fogadták be az igazság szeretetét, hogy megmenekülhessenek. És ezért Isten elküldi rájuk a tévedés munkáját, hogy higgyenek a hazugságban; hogy mindazokat megítélhessék, akik nem hittek az igazságban, hanem hozzájárultak a gonoszsághoz.*” (2Tessz. 2:8-12)

4. Az úr is beszélt, mint elkövetkezőkről azoknak, akik nem hittek benne: „*Én Atyám nevében jöttem, és nem fogadtatok be engem: amikor más fog jönni saját nevében, őt be fogjátok fogadni.*” (Ján. 5:43) - az Antikrisztust hívta ezzel "más"-nak, mert idegen az Úrtól. Ez az igazságtalan bíró is, akit az úr említett, mint „*aki nem félt Istent, sem emberrel nem törődött*”

(Luk. 18:2-6) akihez az özvegyasszony menekült az ő Isten feledésében, - azaz a földi Jeruzsálem - hogy álljon bosszút ellenségén. Amit meg is tesz majd királysága idején: áthelyezi majd királyságát ebbe [a városba], és Isten templomába fog ülni, tévedésbe viszi azokat, akik imádják őt, mintha Krisztus volna. Ebből az okból szólt ismét így Dániel: *„És ő elhagyja a szent helyet; és bűn került az áldozat helyébe, és az igazságosság elvétetett a földön, és tevékeny volt és szerencsésen haladt.”* (Dán. 8:11-12 - LXX alapján)

És amikor Gábiel angyal megmagyarázza ezt a látomást, megállapítást tesz erről a személyről: *„És királyságuknak vége felé a legkegyetlenebb orcájú király fog felemelkedni, oly valaki, aki megérti a [sötét] talányokat, és rendkívül erős, telve csodákkal; és megront, irányít, befolyásol (faciet), és erős embereket levét, a szent népet ugyancsak; igája mintegy koszorú lesz [nyaka körül]; becsapás lesz kezében, és felfuvalkodik szívében: csalás által sokak megsemmisülésére lesz, és sokakat a pusztulásba vezet, összezúzva őket kezében, mint a tojásokat.”* (Dán 8:23-25 – LXX alapján)

És azután rámutatott arra az időtartamra, amikor a zsarnoksága tart, mialatt a szenteknek el kell majd futniuk, azoknak, akik tiszta áldozatot ajánlanak fel Istennek: *„És a hét közepén”,* mondja, *„az étel és italáldozat elvétetik majd, és a pusztító utálat [bevitetik majd] a templomba: még azon idő befejeződéséig a pusztítás teljes lesz.”* (Dán. 9:27) Most hát, három év és hat hónap egy fél (év)hetet alkot.

5. Mindezekből a részekből nyilvánvalóvá váltak számunkra, nem csupán az elpártolásra vonatkozók, és annak [tettei], aki magában összpontosít minden sátáni tévelygést, hanem az is, hogy egy és ugyanaz az Isten Atya, aki a próféták által kinyilatkoztatott, a Krisztus által pedig nyilvánvalóvá lett. Mert ha az, amit Dániel prófétált a végre vonatkozóan (mondott) megerősített az úr által, amikor azt mondta: *„Mikor látni fogjátok a pusztító utálatosságot, amely Dániel próféta által mondatott.”* Mát. 24:15 (és Gábiel angyal átadta a látomások értelmezését Dánielnek, és ő a Teremtő (Demiurgi) arkangyala, aki Mária számára is hirdette Krisztus látható létrejöttét és megtestesülését), akkor egy és ugyanaz az Isten még nyilvánvalóbban megmutatta, aki elküldte a prófétákat, és ígéretet tett Fiának, és elhívott az Ő megismerésére.

XXVI. Fejezet (26.)

1. Még világosabban Jánosnál az Apokalipszisben (Jelenések), kijelentette az úr a tanítványainak, mi lesz az utolsó időkben, és a tíz királyra vonatkozóan, akik akkor felkelnek, akik között a birodalom, amely most uralja [a földet] fel lesz osztva. Azt tanítja

nekünk, hogy a tíz szarv az lesz, amelyet Dániel látott, elmondva nekünk, hogy így mondták neki: *„És a tíz szarv, amelyet láttál tíz király, akik még nem kaptak királyságot, de megkapják a hatalmat, mint királyok egy órára a vadállattal. Ezeknek egy a gondolatuk, és erejüket és hatalmukat a vadállatnak adják. Ezek harcolni fognak a Báránnyal, és a Bárány legyőzi őket, mert uraknak ura és királyoknak királya.”* (Jel. 17:12-14)

Nyilvánvaló tehát, hogy ezen [hatalmasságok] közül, ő, aki eljön hármat meg fog ölni, és a megmaradtak alávetik magukat hatalmának, és ő maga a nyolcadik közöttük. És pusztává teszik Babilont és felégetik őt tűzzel, és királyságukat a vadállatnak adják, és megfutamítják az Egyházat. Ezek után el fognak pusztulni a mi urunk eljövetele által. Merthogy, a királyságnak megosztottnak kell lennie, és így jönnie el romlásának, azt az úr így hirdette, amikor ezt mondta: *„Minden királyság, amely magával megosztott elpusztul, és minden város, vagy ház, amely magával megosztott nem fog megállni.”* (Mát. 12:25)

Szükséges tehát, hogy a királyság, a város, és a ház tíz részre legyen osztva; és ezért ő már előre jelezte az eloszlást és megosztottságot [amelyre sor kerül]. Dániel is különösképpen mondja, hogy a negyedik királyság vége a Nabukodonozor által látott állókép tíz lábujjából fog fennállni, amelyre egy kő jön kéz érintése nélkül (azaz emberi cselekedet nélkül); és ahogy ő maga is mondja: *„A lába csakugyan, egyrészt vasból, másrészt agyagból, amíg a kő kéz érintése nélkül rá nem esett és a vas és agyag lábba rávert, és darabokra törte azt véglegesen.”* (Dán. 2:33-34)

Ezt követően az értelmezésben ezt mondja: *„És ahogy láttad a lábakat és lábujjakat, részben agyagból, és részben vasból, a királyság megosztott lesz, és benne lesz a vas gyökere, ahogy láttad a vasat összeverve a kiégetett agyaggal. És a lábujjak valóban egyrészt vasból, de másrészt agyagból voltak.”*

A tíz lábujj tehát a tíz király, akik között felosztják a királyságot, akik közül némelyik valóban erős lesz és hatékony, vagy energikus; mások pedig lomhák és haszontalanok lesznek, és nem lesz köztük egyetértés; ahogy Dániel is mondja: *„A királyság egy része erős lesz, és némely részben törékeny lesz. Ahogy látod a vasat a kiégetett agyaggal keverten, így keveredés lesz az emberi fajták között, de nem lesz összetapadása (kohézió) egyik a másikkal, éppúgy ahogy a vasat nem lehet ráhegeszteni a fazekas árura.”*

És amikor a végére ér, ezt mondja: *„Azoknak a királyoknak a napjaiban a menny Istene felemeli a királyságot, amely soha nem hanyatlik le, és az Ő királysága nem száll más népekre. Darabokra töri és összezúzza az összes királyságot, és maga pedig felemelkedik örökre. Ahogy láttad, hogy a kő kéz érintése nélkül a hegyről kivágotott és darabokra törte a kiégetett agyagot, vasat, rezet, ezüstöt*

és aranyat, Isten megmutatta a királynak, hogy mi fog történni ezek után; és az álom igaz, és a magyarázat megbízható.” (Dán. 2:44-45)

2. Ha tehát az Isten megmutatta az eljövendő dolgokat Dániel által, és megerősítette őket az Ő Fia által; és ha Krisztus az a kő, amely kéz érintése nélkül kivágotott, aki elpusztítja az ideiglenes királyságokat, és bevezet egy örökkévalót, amely az igazak feltámadása; ahogy kijelenti: „*A menny Istene egy királyságot támaszt, amely soha nem pusztul el.*” így ezen cáfolat hatására észre kell venniük azoknak, akik elutasítják a Teremtőt (Demiurgum), és nem értenek egyet azzal, hogy a próféták elküldettek ugyanattól az Atyától, akitől az úr is jött, de akik azt állítják, hogy a próféciák különböző hatalmaktól származnak.

Mert azok a dolgok, amelyek a Teremtő által előre megmondattak, hasonlóan minden próféta által, a Krisztus végül beteljesítette, szolgálva Atyja akaratát, és beteljesítve az Ő felosztását (üdvrend) az emberi nemre vonatkozóan.

Ezért hát azok, akik a Teremtőt káromolják, akár nyíltan kifejtett szavakkal, mint ahogy Markion tanítványai, vagy az [Írás] értelmének megrontása által, ahogy Valentinusz és minden hamisan gnosztikusnak nevezett, felismerhetőek, mint Sátán ügynökei mindazok számára, akik Istent imádják; akik által Sátán tevékenysége most és nem a korábbi időben, úgy látszik, hogy Isten ellen szól, még annak ellenére is, hogy Ő az, aki örök tüzet készített mindenféle elpártolónak.

Mert nem akarta megkockáztatni, hogy magától nyíltan káromolja Urát; ahogy kezdetben is a kígyó közvetítésével vezette félre az embert, elrejtve magát mintha Istentől lenne. Az igazságnak megfelelően jegyezte meg Jusztin (mártír): Hogy az úr megjelenése előtt Sátán soha nem merészelte káromolni Istent, mert még nem ismerte saját ítéletét, mert az példázatokban és allegóriákban volt; de az úr megjelenése után, amikor Krisztus és apostolai szavaiból egyértelműen megállapította, hogy örök tűz készült számára, mivel saját elhatározásából eltávozott Istentől, és mindazok számára is, akik bűnbánatot nem érezve folytatják elpártolásukat, ő most káromolja az Urat az ilyen emberek által, akik ítéletet hoznak őrá, mint aki már el van ítélve, és Teremtőjének tudja be elpártolásának bűnösségét, nem saját szándékos hajlamának.

Csakúgy, mint azok, akik megszegik a törvényeket, és amikor büntetés éri őket: azokat vádolják, akik a törvényeket összeállították, de nem önmagukat. Ugyanígy, azok a férfiak, akik a sátáni szellemmel vannak megtöltve, számtalan vádat hoznak saját Teremtőjük ellen, aki egyaránt az élet szellemét adta nekünk, és létrehozta a mindenki számára alkalmazható Törvényt; és nem fogják elismerni, hogy az Isten ítélete igazságos. Ezért is

képzelték el egy másik Atyát, aki soha nem törődik (velünk), sem nem gyakorolja előrelátását a mi dolgainkkal kapcsolatban, sőt, aki akár minden bűnt is jóváhagy.

XXVII. Fejezet (27.)

1. Ha tehát az Atya nem gyakorol ítéletet, [ebből az következik] hogy az ítélet nem tartozik Hozzá, vagy, hogy Ő hozzájárul mindazokhoz a tettekhez, amelyek történnek; és ha Ő nem ítél, mindenki egyforma lesz, és ugyanabba a helyzetbe kerül. A Krisztus eljövetele tehát céltalan lesz, sőt mi több, képtelen (abszurd), mivel ebben az esetben nem gyakorol bírói hatalmat.

Mert „Jött, hogy elválassza az embert apjától, és a leányt anyjától, és a menyét anyósától;” (Mát. 10:35) és amikor ketten vannak egy ágyban, az egyiket elveszi, és a másikat elhagyja; és jön, hogy a két malomban őrölő asszony közül elvegye az egyiket, és elhagyja a másikat: és a vég idején [is], hogy elrendelje az aratóknak, hogy gyűjtsék először egybe a gaznövényeket és kötegeljék őket egybe, és égessék el őket olthatatlan tűzzel, de a búzát gyűjtsék a magtárba; és hogy elhívja a juhokat a nekik készített királyságba, de elküldje a kecskéket az örök tűzbe, amely Atyja által lett készítve a Gonosznak és angyalainak.

És miért van ez? Hogy a Beszéd "sokak romlására és feltámadására" jött? (Luk. 2:34) Bizonyára azok romlására, akik nem hisznek neki, akiket is nagyobb kárhózzatással fenyegetett meg az ítélet napján, mint ahogy Sodomát és Gomorrát (Luk. 10:12); hanem a hívők feltámadására és azokéra, akik megteszik Atyja akaratát, aki az égben van. (Mát. 7:21)

Ha tehát a Fiú eljövetele valóban mindenkihez egyformán elérkezik, de az ítélet szándékával, és hogy elválassza a hívőket a hitetlenektől, mivel azok, akik hisznek megteszik az Ő akaratát kedvesen választják azt, és ahogy egyet is értenek választásukkal, az engedetlen viszont nem ért egyet az Ő tanításával; nyilvánvaló, hogy az Ő Atyjuk mindent hasonló állapotban alkotott, mindenkinek saját választása van, és a megértése szabad; és hogy Ő tekintetbe vesz minden dolgot, és mindenre kiterjedő gondoskodást gyakorol: „Felhozta napját a gonoszra és a jóra és elküldte az esőt az igazra és az igazságtalanra.” (Mát. 5:45)

2. És mindazok, akik megmaradnak az Isten felé való szeretetükben, azoknak biztosítja a Vele való közösséget. Az Istennel való közösség pedig élet és világosság, és élvezete mindazoknak a javaknak, amelyek tárházában vannak. De sokan saját választásuk szerint eltávolodnak Istentől. Akik maguk választják ki értelmüket, azoknak Ő biztosítja a tőle

való elválasztódást. De az Istentől való elválasztódás maga a halál, ahogy a fénytől való elválasztódás a sötétség; és az Istentől való elválasztódás magában hordozza mindazon javak elvesztését, amelyek tárházában vannak.

Mindazok tehát, akik félredobták az elpártolás által ezeket a felsorolt dolgokat, valójában minden jót nélkülöznek, mindenféle büntetést tapasztalnak meg. Isten mindazonáltal nem bünteti meg őket azonnal magától, hanem annak a büntetése éri őket, hogy mindezekben a jókban szűkölködjek. Nos, a jó dolgok örökkévalóak és véget nem érnek Istennel, ezek elvesztése tehát az örökkévalónak és véget nem érőnek az elvesztése is.

Ugyanaz a helyzet, mint a fénynek özöne esetében: azok, akik magukat megvakították vagy mások által megvakultak, végleg megfosztották magukat a fény élvezetétől. [Mindamellett] nem azért történik így, mert a fény okozta nekik a vakság büntetését, hanem a vakság maga okozza, hogy csapás van rajtuk: Ezért az úr kijelenti: *„Aki bennem hisz, nem ítéltetik el”* vagyis nincs elválasztva Istentől, mert a hit által Istennel egyesült.

Másrészt azt mondja: *„Aki nem hisz, már elítéltetett, mert nem hitt Isten egyszülött fiának nevében;”* (Ján. 3:18) vagyis elválasztotta magát Istentől saját meggyőződése által. *„mert ez az az ítélet: hogy a fény eljött ebbe a világba, és az emberek a sötétséget szerették inkább, mint a fényt. Mert mindenki, aki a gonoszt cselekszi, gyűlöli a fényt, és nem jön a fényre, nehogy cselekedeteit rosszallják. De aki igazságot cselekszik, a fényre jön, hogy tettei nyilvánvalókká váljanak, hogy Istenben tette azokat.”* (Ján. 3:19-21)

XXVIII. Fejezet (28.)

1. Minthogy hát, ahogy ebben a korszakban (aióni) egyesek magukhoz ragadják a világosságot, és a hiten keresztül egyesülnek Istennel, de mások elhagyják a világosságot, és elkülönülnek Istentől, az Isten Beszéde jött, hogy elkészítse a megfelelő lakóhelyet mindkettő számára. Azok számára, akik valóban a világosságban vannak, hogy élvezettel részesülhessenek abból, és a benne levő jókból; de a sötétségben levők számára, hogy részesedhessenek azok sorscsapásaiból.

És erre vonatkozóan mondja, hogy a jobb kezénél levők az ég királyságába hívatnak, de akik a bal kezénél lesznek, az örök tűzbe fogják küldeni, mivelhogy megfosztották magukat minden jótól.

2. És ezért mondja az apostol: *„Mivelhogy nem fogadták be az Isten szeretetét, hogy megmenekülhessenek, ezért Isten rájuk küldi a tévelygés hadműveleteit, hogy a hazugságban*

higgyenek, hogy mindannyian megítéltethessenek, akik nem hitték az igazságot, hanem beleegyeztek az igazságtalanságba.” (2Tessz 2:10-12)

Mert amikor (az Antikrisztus) eljön, és saját egyetértésével sűrűsödik össze az elpártolás saját személyében és elvégzi mindazt, amit saját akaratának és választásának megfelelően fog végezni, az Isten templomába is beülve, hogy így a rászédettjei imádhassák őt, mint Krisztust; ezért is jogosan fogják *„a tűz tavába vetni:”* (Jel. 19:20) [ez az isteni kinyilatkoztatás szerint fog történni], Isten előre tudása előre jelezte mindezt, és a megfelelő időben egy ilyen embert küldött, *„hogy a hazugságban higgyenek, hogy mindannyian megítéltethessenek, akik nem hitték az igazságot, hanem beleegyeztek az igazságtalanságba.”*

akinek eljövételét János így írta le az Apokalipszisben (Jelenések): *„És a vadállat, amelyet láttam olyan volt, mint a leopárd, lábai, mint a medvéé, és szája, mint az oroszlán szája; és a sárkány saját erejét adta át neki, trónját, és nagy hatalmat. És fejei közül egy olyan volt, mintha levágták volna halálra; és halálos sebet meggyógyították, és az egész világ csodálta a vadállatot. És imádták a sárkányt, mert erőt adott a vadállatnak; és imádták a vadállatot mondván: Ki olyan, mint ez a vadállat, és ki lenne képes háborúzni vele? És adatott neki nagy dolgokat beszélő száj, és káromlás, és hatalom adatott neki negyvenkét hónapig. És felnyitotta száját Isten elleni káromlásra, hogy káromolja nevét és sátorát, és mindazokat, akik az égben laknak. És hatalom minden törzs, nép, nyelv, és nemzet felett.*

És mindazok, akik a földön laknak imádják őt, [mind] akik neve nincs felírva a világ alapításától megöletett Bárány könyvébe. Ha valakinek van füle, hallja meg! Ha valaki fogságba visz, fogságba fog kerülni. Ha valaki karddal öl, karddal kell megöletnie. Itt van a szentek kitarása és hithűsége.” (Jel. 13:2-10)

Ezt követően leírja fegyverhordozóját, akit hamis prófétának is mond: *„Úgy beszélt, mint a sárkány, és az első fenevad minden hatalmát gyakorolta előtte, és azt okozta a földdel, és akik azon laknak, hogy hódoljanak az első fenevadnak, akinek halálos sebe meggyógyult. És nagy csodákat fog tenni, úgy, hogy tűz száll le az égből a földre az emberek előtt, és a föld lakóit tévedésbe viszi.”* (Jel. 13:11-14)

Senki se képzelje azt, hogy ezeket a csodákat isteni erővel hajtja végre, hanem a mágia működése által. És ezen ne lepődjünk meg, ha a démonok és elpártoló szellemek az ő szolgálatában vannak, és az eszközein keresztül adja elő csodáit, amelyekkel a föld lakóit tévútra vezeti. János ezt mondja: *„És elrendeli majd, hogy készítsék el a fenevad képét, és lehetet ad a képnek, hogy a kép beszéljen; és azt okozza, hogy azokat, akik nem imádják, azokat megöleti.”*

És ezt is mondja: „Azt is okozza, hogy homlokukra és jobb kezükre egy jelet tegyenek, hogy senki se tudjon árusítani, se vásárolni, akin nincs ott a vadállat neve vagy nevének száma; És a szám(érték) hatszázhatvanhat,” (Jel. 13:14-18) azaz, hatszor száz, hatszor tíz, és hat egység. [Ő úgy adja ezt meg,] mint a hatezer év alatt lezajlott elpártolás összegzése.

3. Mert ahány nap alatt ez a világ elkészült, így annyi ezer év alatt fog befejeződni. Ezért mondja az Írás: „Így végződött be az ég és a föld, és mindazok díszítése. És Isten befejezte a hatodik nap munkáit, amelyet alkotott; és Isten megnyugodott a hetedik napon minden munkájától.” (1Móz 2:1-2) Ez beszámoló a korábban létrehozott dolgokról, egyúttal prófécia arra, ami majd eljön. Mert „JHVH napja olyan, mint ezer év” (2Pét. 3:8; Zsolt. 90:4); és a hat nap alatt létrehozott dolgok befejeződtek: ezért hát nyilvánvaló, hogy ezek bevégezése is elérkezik a hatodik évezredben.

4. És ezért minden idők folyamán, kezdettől az ember formálva volt Isten kezei által - ez az ő Fia és a Szellem - Isten képére és hasonlatosságára alkottatva: a polyvát, amely valójában az elpártolás, kivetí; de a búzát, aki továbbra is gyümölcsöt hoz Istennek a hitben, az ő magtárába gyűjti.

És ennek okán van szükség a megpróbáltatásokra azok számára, akik megmentettek, hogy valamilyen módon összeaprítva, finomra sütvé, meghintve az Isten Beszédének béketúrása által, és a [tisztulás] tüzére téve alkalmasak lehessenek a királyi lakomára. Ahogy egy bizonyos ember közölünk azt mondta, amikor vadállatok elé (vettetéssel) ítéltetett el bizonyágtétele miatt, amivel Istent tisztelte: „a Felkent (Krisztus) búzája vagyok, és a vadállatok fogai által föld leszek, hogy az Isten tiszta kenyérének találjanak.” (Antiochiai Ignatius: Rómabeliekhez írt levél 4:1)

XXIX. Fejezet (29.)

1. Az előző könyvekben megfogalmaztam azokat az okokat, amelyek miatt Isten megengedte ezeket a dolgokat, hogy létrejöjjenek, és kimutattam azt, hogy mindezek az emberi természet javára, - amely megmentetett -, így lettek megalkotva, hogy elérkezessen a halhatatlanságra, hogy így birtokolhassa saját szabad döntési képességét és erejét, és előkészítse és lehetővé tegye, hogy jobban illeszkedjen az Istennek való alávetettséghez örökre. És ezért a teremtés az ember javára van; mert nem az ember készült az ő érdekében, hanem a teremtés az ember érdekében.

Azok a nemzetek azonban, amelyek nem emelték fel szemüket az égre, sem nem fordultak köszönettel Alkotójukhoz, sem nem akarták látni az igazság fényét, hanem mint

a vak egerek elrejtöztek a tudatlanság mélyében, a Beszéd igazságosan véli „*mint csepp a vödörben, és mint porszem a mérlegserpenyőben, mint semmi;*” (Ézs. 40:15.17) *annyiban hasznosak és használhatóak az igazaknak, mint ahogy a gabonaszár előre viszi a gabona fejlődését, (vagy) annak szalmája, az égetés eszköze, amely az arany megmunkálását szolgálja.*

És ezért, amikor a vég idején az Egyház hirtelen fel fog vétetni innen, így szól: „*Olyan nyomorúság lesz, amilyen nem volt kezdettől, sem nem lesz.*” (Mát. 24:21) Mert ez az igazak utolsó küzdelme, amelyben, amikor győzedelmeskednek, megkoronáztatnak a romolhatatlansággal.

2. És ezért van ebben a vadállatban, amikor eljön, mindenféle gonoszságnak és minden csalásnak összegzése, hogy az elpártolás minden hatalmát, amely belefolyik és bele van zárva, a tüzes kemencébe lehessen vetni. (Mát. 24:21) Ezért helyénvaló, hogy nevét a hatszázhatvanhatos szám adja meg, hiszen saját személyében összefoglalja a gonoszság egész keverékét, amely az angyalok elpártolásából származott, mielőtt az özönvíz megtörtént.

Mert Noé hatszáz éves volt, amikor özönvíz jött a földre, elsodorva a lázadó világot, ama legaljasabb nemzedék miatt, amelyik Noé idejében élt. És [az Antikrisztus] is összefoglalja az özönvíz óta kigondolt bálványok összes tévedését, együtt a próféták gyilkosaival és az igazak levágóival.

Mert a kép, amelyet Nabukadnezár felállított bizony hatvan sing magas volt, míg a szélessége hat sing volt; ami miatt Ananiást, Azariást és Misaelt, amikor nem imádták azt, a tüzes kemencébe vetették. Ami velük történt, azzal prófétai módon kimutatták az igazak ellen feltámadó haragot a vég idején.

Merthogy a kép egészében előképe ama ember eljövételének, kijelentve, hogy kétségtelenül minden embernek egyedül őt kell imádnia. Így tehát Noé hatszáz éve, melynek idején az özönvíz megtörtént az elpártolás miatt, és a képmás singjeinek száma, amely miatt az igaz embereket a tüzes kemencébe küldték, ezek jelzik ama férfi nevének számát, akiben a hatezer év elpártolásának teljessége, igazágtalansága, hamis próféciája és csalása koncentrálódik; amely dolgok miatt a tűz világhatalmát el is fog jönni [a földre].

XXX. Fejezet (30.)

1. Ilyen tehát a dolgok állapota, és ez a szám megtalálható [az Apokalipszis] leghitelesebb és ősi példányaiban, és azok az emberek, akik látták Jánost szemtől-szembe bizonyoságot tesznek róla; miközben az értelem is arra a következtetésre vezet minket, hogy a fenevad nevének száma [ha kiszámítjuk] a görög számítási mód szerint a benne levő betűk számértéke szerint számolódik, mely végeredmény összege hatszázhatvanhat; azaz a tízesek száma meg fog egyezni a százasokéval, és százasok száma megegyezik az egyesek számával (az adott szám, amely kinyilvánított hat számjegye mind követi egymást, jelzi az említett elpártolás teljes mértékét, amely megtörtént kezdetben, a közbülső időszakok alatt, és amely a vég idején fog történni),

- Nem tudom, hogy egyesek hogyan követhetik el azt a hibát az általános beszédmód után, (hogy) megrontották a névben a középső számot, levonva ötvenet belőle, így a hat tízes helyett ott csak egy lesz nekik. [Hajlamos vagyok arra gondolni, hogy ez a másolók hibájából következett be, ahogy szokott lenni, mivel a számokat betűkkel fejezik ki; úgyhogy a görög nyelvű levél, amely hatvanas számot fejez ki, könnyen kiterjeszthették a görög Ióta betűre.]

Mások pedig ezt az olvasatot vizsgálat nélkül fogadták el; egyesek egyszerűségükben és saját felelősségükre ezt a számot alkalmazták, amely egy tízesből álló számot fejez ki; míg mások, tapasztalatlanságukban megkísérlik, hogy egy olyan nevet keressenek, amely tartalmazza a téves és hamis számot.

Most, azokat illetően, akik ezt egyszerűségben és gonosz szándék nélkül tették, azokról szabadon feltételezzük, hogy bocsánat fog adatni nekik Istentől. De azok számára, akik a hengegés kedvéért bizonyosan lefektetik, hogy a hamis számot tartalmazó nevet el kell fogadni, és meg kell erősíteni, hogy ez az a név, azzal sújtják magukat, aki majd eljön; ezek a személyek nem ússzák meg veszteség nélkül, mert mind maguk hibáznak, mind azok, akik bizalmukat beléjük vetik.

Most tehát, először, az a veszteség (éri őket), hogy elvándorolnak az igazságtól, és azt képzelik, hogy létezik, ami valójában nem; másrészt, mivel nem lesz könnyű büntetés [kiróva] azokon, akik hozzáadnak vagy elvesznek valamit az Írásból, így egy ilyen embernek szükségszerűen el kell esnie.

Sőt, egy másik veszély, amely semmiképpen nem csekély, fogja elérni azokat, akik hamisan feltételezik, hogy ismerik az Antikrisztus nevét. Mert ha ezek az emberek feltételeznek egyet, (de) amikor ez az [Antikrisztus] eljön, egy másik lesz neki, akkor könnyedén fognak félrevezettetni általa, mivel feltételezik róla, hogy nem a várt valaki, aki ellen őrizkedni kell.

2. Ezeknek az embereknek, tehát, meg kell tanulniuk [mi a valóság ebben az ügyben], és vissza kell térniük a név valódi számához, hogy ne számítassanak a hamis próféták közé. Hanem, biztosan tudva a számot, amelyet az Írás kinyilvánít, amely a hatszázhatvanhat, várják meg először a királyság tíz részre való feloszlását; azután, a következőleg, amikor ezek a királyok uralkodnak és elkezdik ügyeiket rendezni és előmozdítani királyságukat, [tanulják meg] megismerni, hogy ő, aki eljön követelni fogja a királyságot magának, és megrettentí azokat az embereket, akiről beszéltünk, a neve a fent említett számértékkel rendelkezik, az valóban a pusztító utálatosság.

Ezt is az apostol jelenti ki: *„Amikor azt fogják mondani: Béke és állandóság, akkor hirtelen pusztulás jön rájuk.”* (1Tessz. 5:3) És Jeremiás nem csak arra mutatott rá, hogy hirtelen jön, hanem azt a törzset is megjelöli, ahonnan eljön, amikor ezt mondja: *„Gyors lovak hangját fogjuk hallani Dánból; az egész föld megmozdul majd galoppozó lovai nyerítése hangjától: el is fog jönni és felfalja a földet és annak teljességét, a városokat is, és annak lakóit.”* (Jer 8:16) Ez az oka annak, hogy az Apokalipszisben nem számlálták ezt a törzset azokkal együtt, amelyek megmentésre kerülnek. (Jel. 7:5-8)

3. Ezért biztosabb és kevésbé veszélyes, hogy megvárjuk a prófécia beteljesedését, minthogy feltevéseket gyártunk, és bármiféle nevet formálunk, amit bemutathatunk egymásnak, mivel sok nevet lehetne találni az említett számmal (számértékkel); és ugyanaz a kérdés, ezek után is megoldatlan marad. Mert ha sok név található ezzel a számmal, akkor megkérdendő, melyik lesz közülük az eljövendő ember, amely (a nevet) viseli?

Nem a nevek hiánya miatt, amelyek tartalmazzák eme név számát mondom ezt, hanem az Isten félelme és az igazság iránti elkötelezettség miatt: mert a név: Evanthas (Euanqas) tartalmazza a szükséges számot, de nem állítok vele kapcsolatban (biztosat). Aztán a Lateinos is hatszázhatvanhatos számú; és ez egy nagyon valószínű [megoldás], mivel a Dániel által látott negyedik utolsó királyságnak ez a neve. Mert a latinok azok, akik jelenleg uralkodnak: Nem fogok azonban semmiképpen dicsekedni ezzel az [egybeeséssel].

A *Teitan* is (Teitan, az első szótag két görög magánhangzóval van írva, az „e” és „i”) a közöttünk talált minden név közül inkább hitelt érdemel. Mert megvan benne az előre jelzett szám, és hat betűből áll, mindegyik szótag három betűt tartalmaz; és [maga a szó] ősi, és eltávolodott a szokásos használatból; mert királyaink között nem találtunk olyat, amely ezt a Titán nevet viselné, sem a bálványok között ezzel a megnevezéssel, amelyeket a görögök és a barbárok között nyilvánosan imádnak. Mégis számos személy között ez a név isteninek számítandó, így még a napot is "Titán"-nak nevezik azok, akik most

birtokolják [a hatalmat]. Ez a szó magába foglalja a bosszúnak bizonyos külső megjelenését is, és oly valakiét, aki megérdemelt büntetést okoz, mert ő (az Antikrisztus) színlelni fogja, hogy megoltalmazza az elnyomottakat. És emellett ez egy ősi név is, egy hiteles és királyi méltóság, és még inkább egy zsarnokhoz tartozó név. Tehát, mivel ez a név "Titán" ennyire ajánlható, és nagy valószínűséggel rendelkezik, hogy számtalan [javasolt név] közül levonjuk azt a következtetést, hogy aki el fog jönni "Titán"-nak fogják hívni.

Mindazonáltal nem fogjuk megkockáztatni, hogy tényleg kijelentsük, hogy ez az Antikrisztus neve; mert ha szükség lett volna rá, hogy a nevét világosan feltárják ebben az időben, akkor azt jelentette volna az, aki látta az Apokalipszis látomását. Mert nem sokkal korábbi időben látta, majdnem a mi napjainkban, Domitiánusz uralkodásának vége felé.

4. Most pedig jelzi a név számát, hogy amikor ez az ember eljön, elkerülhessük őt, tudva, hogy ki ő: a név azonban elhallgattatott, mert nem volt érdemes arra, hogy a szent szellem által hirdettessen ki. Mert ha általa ki lett volna hirdetve, ő (az Antikrisztus) talán hosszabb ideig is tarthatna. De most, ahogy *„ő volt, és nem, és a mélységből emelkedik fel, és a romlásra megy”* (Jel. 17:8), mint valaki, aki nem létezik; így a nevét sem nyilvánították ki, mert a nem létezőnek nevét nem hirdetik.

De amikor ez az Antikrisztus tönkretesz mindent ezen a világon, három évig és hat hónapig fog uralkodni, és ül a Jeruzsálemből lévő templomba; és akkor az úr el fog jönni az égből a felhőkben az Atya dicsőségében, elküldi ezt az embert, és azokat, akik követik őt a tűznek távába; de elhozza az igazak számára a királyság idejét, a nyugalmat, a megszentelt hetedik napot; és helyreállítja Ábrahámnak a megígért örökséget, amely királyságban az úr kijelentette, hogy *„sokan eljönnek keletről és nyugatról, és leülnek Ábrahámmal, Izsákkal, és Jákobbal.”* (Mát. 8:11)

XXXI. Fejezet (31.)

1. És ismét azok, akik az ortodoxok (igaz/ó-hitűek) közé számíttatnak, túlmennek az előre elrendezett terven az igazak kiemelésére vonatkozóan, és tudatlanok azokra a módokra vonatkozóan, amelyre nézve fegyelmezve vannak a romolhatatlanságért, így eretnek nézeteket táplálnak. Mert az eretnekek megvetik Isten kézmunkáját, és nem ismerik el testük megmentését, miközben megvetéssel is kezelik Isten ígését, és egészen meghaladják Istent az általuk kialakított értelmezésben, azt állítva, hogy haláluk után

azonnal felmennek az egek és Demiurge fölé, és az Anyához (Achamoth) mennek vagy, hogy ahhoz az Atyához, akit kitaláltak.

Azok tehát, akik visszautasítják a teljes ember feltámadását (universam reprobant resurrectionem), és amennyire rajtuk áll eltávolítják [a keresztény rendszer] közepéből, hogyan lenne csodálkozásra való, ha egyúttal a feltámadás tervéről semmit nem tudnak? Mert nem döntöttek úgy, hogy megértik, hogyan vannak ezek a dolgok, ahogy mondják, (mert) maga az az úr, akiről azt vallják, hogy hisznek benne, egyébként nem emelkedett (volna) fel a harmadik napon; de közvetlenül kereszthalála után, kétségtelenül elindult (volna) a magasságba, és testét a földön hagyta (volna).

De az a helyzet, hogy három napig ott tartózkodott azon a helyen, ahol a halottak voltak, ahogy a próféta mondta felőle: *„És az Úr megemlékezett halott szentjeiről, akik korábban az eltemetetés földjében aludtak; és leereszkedett hozzájuk, hogy kiszabadítsa és megmentse őket.”* (Pseudo-Jeremiás; Jusztinosz Trifón LXXII. 4.) és az úr maga mondja: *„Ahogy Jónás három nap és három éjjel maradt a cet gyomrában, így lesz az ember fia a föld szívében.”* (Mát. 12:40) Azután az apostol is ezt mondja: *„De mikor felment, mi mást jelent, minthogy alá is szállt a föld alsóbb részeibe?”* (Ef. 4:9)

Ezt is Dávid mondta, amikor prófétált felőle: *„És te kiszabadítottad lelkem a legmélyebb pokolból (seol);”* (Zsolt. 86:13) és ismét a harmadik nap a feltámadásakor mondta Máriának, aki az első volt, aki látta és imádta őt: *„Ne érints engem (v. ne tarts vissza), mert még nem mentem fel az Atyához; hanem menj a tanítványokhoz és mond nekik: Felmegyek Atyámhoz és a ti Atyátokhoz.”* (Ján. 20:17)

2. Ha tehát az úr betartotta a halottak törvényét, hogy ő lehessen az elsősülött a halottak közül, és a harmadik napig maradt "a föld alsóbb részeiben;" majd utána felemelkedett testben, hogy így még a szegek nyomait is megmutatta tanítványainak, így ment fel ő az Atyához; - [ha mindezek a dolgok megtörténtek] azt mondom: Hogyhogy nem okoz zűrzavart ezeknek az embereknek, akik azt állítják: "az alsóbb részek" a mi világunkra utalnak, hanem hogy a belső emberük itthagya a testet, és felmegy a legfinomabb égi helyre?

Mert ahogyan az úr "elhaladt a halál árnyékának közepén," (Zsolt 23:4) ahol a halottak lelkei voltak, mégis utána feltámadt testben, majd feltámadása után felvétetett [a mennybe], nyilvánvaló, hogy tanítványok lelkének is, akik hasznára az úr elviselte ezeket a dolgokat, el kell mennie a láthatatlan helyre, amelyet Isten ad nekik, és ott marad a feltámadásig, várva az eseményre; majd átveszik testüket, és felemelkednek teljességükbe, vagyis testileg, ahogyan az úr felkelt, és így fognak Isten jelenlétébe menni.

„Mert nincs a tanítvány a Tanító fölött, hanem mindenki, aki tökéletes, olyan lesz mint Tanítója” (Luk. 6:40) Ahogy a mi Tanítónk tehát nem ment el azonnal, felrepülve [a mennybe], hanem megvárta a feltámadása idejét, mely az Atya által lett elrendelve, amelyet Jánoson keresztül is bemutattak, és ismételten, három nap múlva felemelkedett [a mennybe]; így kell nekünk is várni az Isten által elrendelt és a próféták által megjövendölt feltámadásunk idejére, és így, feltámadva kell felvétetnünk, amennyiben az úr méltónak tart minket erre a [kiváltságra].

XXXII. Fejezet (32.)

1. Ezért, mivel egyes [ortodox személyek] némely véleménye eretnek diskurzusokból származik, és mindannyiuk tudatlan az Isten felosztását (üdvrend), az igazak feltámadásának titkát, és a földi királyságot illetően, amely a romolhatatlanság kezdete, amely által a királyság azoké, akik méltók lesznek, hogy fokozatosan hozzászokjanak ahhoz, hogy részesedjenek az isteni természetben (capere Deum); ezért szükséges beszámolni nekik ezekről a dolgokról, hogy az igazak számára első, hogy megkapják az örökség ígértét, amelyet Isten megígért az atyáknak, és hogy uralkodni fognak azon, amikor felkelnek kezdetben, hogy lássák Istent ebben a megújult teremtésben, és hogy az ítéletnek ezután kell megtörténni.

Mert igazságos, hogy abban a teremtésben, amelyben megpróbáltattak vagy szenvedtek, és minden tekintetben bizonyították szenvedés által, hogy szükséges megkapniuk szenvedésük jutalmát; és abban a teremtésben, amelyben megölték őket Isten iránti szeretetük miatt, abban kell nekik ismét újjáéledniük; és hogy abban a teremtésben, amelyben elviselték a szolgaságot, abban kell uralkodniuk is. Mert Isten gazdag mindenben és minden az Övé.

Helyénvaló tehát, hogy a teremtés maga visszaállíttasson az eredeti állapotába, korlátozások nélkül kell, hogy az igazak uralma alá vettessen; és az apostol ezt egyértelművé teszi a Rómaiakhoz írt levelében, amikor így szól: *„Mert a teremtés reménykedve várakozik az Isten fiainak megjelenésére. Mert a teremtés le van igazva a hiábavalóságnak, nem önszántából, hanem azért, aki a várakozás ugyanazon reménysége alá vetette; mivel a teremtés maga is ki lesz szabadítva a romlás fogságából az Isten fiainak dicsőséges szabadságára.”* (Róm. 8:19-21)

2. Így tehát az Isten ígérete, amelyet Ábrahámnak adott, továbbra is határozott marad. Mert így szólt: *„Emeld fel szemedet és nézz körül erről a helyről, ahol most vagy, északra és délre, keletre és nyugatra. Mert az egész földet, amelyet látsz, neked fogom adni, és a te magodnak*

örökre." (1Móz. 13:14-15) És ismét ezt mondja: „*Kelj fel, és menj végig a föld hosszúságán és szélességén, mivel neked fogom adni azt.*” (1Móz. 13:17) és ő [még] nem kapta meg az örökséget abban, még csak egy lépésnyit sem, hanem mindig idegen és vándor volt abban.

És Szarah felesége halála után, amikor a hitteusok hajlandóak voltak neki adni egy helyet, ahol eltemette volna őt, mint ajándékot visszautasította, hanem megvásárolta a temetkezési helyet (négy száz ezüst talentumot adva érte) Efromtól a hitteus Zohar fiától.

Így türelmesen várta Isten ígértét, és nem volt hajlandó úgy feltűnni, mintha emberektől kapná meg, amit Isten megígért neki, amikor ismét a következőket mondta neki: „*Ezt a földet a magodnak adom, Egyiptom patakjától az Eufrátesz nagy folyóig.*” (1Móz. 15:18) Ha tehát Isten megígérte neki a föld örökségét, és mégsem kapta meg ott tartózkodásának egész ideje alatt, hogy együtt az ő magjával, - ezek azok, akik Istent félik és hittek Benne, - megkapja majd azt az igazak feltámadásakor.

Mert a magva az Egyház, amely az úr által elnyerte az Isten fiává való örökbefogadást, amint Bemérintő János mondja: „*mert Isten képes a kövekből is fiakat támasztani Ábrahámnak.*” (Mát. 3:9; Lk 3:8) Így mondja az apostol is a Galatákhoz írt levelében: „*De ti, testvérek, Izsák szerint az ígértet gyermekei vagytok.*” (Gal. 4:28) És ismét ugyanabban a Levélben világosan kijelenti, hogy akik Krisztusban hittek, Krisztust, az Ábrahámnak tett ígértet fogadják be, így mondva: „*Az ígérteteket Ábrahámnak és az ő Magvának mondták. Most hát, ő nem azt mondja, hogy magvak, mintha sokról [beszélne], hanem mint egyről: »És magodnak«, aki a Krisztus,*” (Gal. 3:16) És ismét megerősíti a korábbi szavait, mondva: „*Ahogy Ábrahám hitt az Istennek, és igazságosságul tulajdonított neki. Tudjátok meg tehát, hogy azok Ábrahám gyermekei, akik hitben vannak. De az Írás előre látva hogy Isten hit által igazítja meg a pogányokat, előzetesen kijelentették Ábrahámnak: hogy Benned áldatnak meg minden nemzetek. Így tehát azok, akik hitben vannak áldottak a hívő Ábrahámmal.*” (Gal. 3:6-9.)

Tehát azok, akik hitben vannak, áldottak lesznek a hívő Ábrahámmal, és ezek Ábrahám gyermekei. Nos, Isten ígértet tett a föld felől Ábrahámnak és magjának; de még sem Ábrahám, sem a magva, - vagyis, akik hit által megigazultak - most nem szereznek semmilyen örökséget abban; hanem megkapják majd az igazak feltámadásakor. Mert Isten igaz(mondó) és hű; és ezért ezt mondta: „*Áldottak a szelídek, mert örökölni fogják a földet.*” (Mát. 5:5)

XXXIII. Fejezet (33.)

1. Ezért, amikor szenvedései elviselési környékén, hogy bejelenthesse Ábrahámnak, és azoknak, akik vele örömmel nyerik el az örökséget, miután megköszönte, amíg tartotta a csészét és ivott belőle, és adta a tanítványoknak, azt mondta nekik: *„Igyatok belőle mind: ez az én vérem, az új szövetségé, amely hullani fog sokakért a bűnök megbocsátása miatt. De azt mondom nektek, nem fogok inni ebből a szőlőből származó gyümölcsből, egészen addig a napig, amíg újat fogok inni veletek Atyám királyságában.”* (Mát. 26:27-29)

Így ő maga fogja megújítani a föld örökségét, és újjáalakítja majd a fiak dicsőségének titkát; ahogy Dávid mondja: *„Ő az, aki megújította a föld színét.”* (Zsolt. 104:30) Megígérte, hogy tanítványaival együtt fog inni a szőlő gyümölcséből, így két dolgot mutatott meg: a föld örökségét, amelyben a szőlő új gyümölcséből isznak, és a tanítványainak testben történő feltámadását.

Mert az új test, amelyik ismét felkel, ugyanaz, amelyik megkapja az új poharat is. És semmiképpen sem érthető úgy, hogy a szőlő gyümölcséből akkor iszik, amikor leül [tanítványaival] a legmagasabb égi helyek felett; sem pedig nem lehetnek test nélküliek, akik isznak belőle, mert testből származó tevékenység, hogy igyanak a borból, és nem szellemből.

2. Ezért jelentette ki az úr: *„Ha ebédet vagy vacsorát készítesz, ne a barátaidat hívd, se szomszédjaidat, se rokonaidat, nehogy visszahívjanak, és visszaadják viszonzásként neked. De hívd a sántát, a vakot, és a szegényt, és áldott leszel, mert nem tudják viszonzni neked, hanem a jutalom el lesz majd készítve az igazak feltámadásakor.”* (Luk. 14:12-13)

És ismét azt mondja: *„Bárki, aki elhagy majd földeket, vagy házakat, vagy szülőket, vagy testvéreket, vagy gyermekeket értem, százszorosát fogja megkapni ebben a világban, és az eljövendőben örök életet örököl.”* (Mát. 19:29; Luk. 18:29-30) Mert mi az a százszoros [jutalom] ebben a világban, (ha nem) a szegények megvendégelése és a vacsorák, amelyek viszonzásként készítették?

Ezek a királyság idejében [történnek], vagyis a hetedik napon, amely megszenteltetett, amelyben Isten megpihent minden munkájától, amelyet alkotott, amely az igazak igaz Sabbath-ja, amelyen nem fognak semmilyen földi foglalkozást folytatni; de lesz egy asztaluk, amelyet Isten készített nekik, ellátva őket mindenféle étellel.

3. Izsák áldása, amivel megáldotta fiatalabb fiát, Jákobot ugyanazt jelenti, amikor ezt mondja: *„Íme, fiam illata, mint a mező illata, amelyet megáldott JHVH.”* (1Móz 27:27) De *„a mező a világ.”* (Mát. 13:38) És ezekután hozzátette: *„Isten adjon neked az ég harmatjából és a föld kövérségéből, bőven gabonát és bort. És nemzetek szolgáljanak neked, és királyok hajoljanak*

meg előtted; és légy úr bátyád felett, és a te atyád fiai hódoljanak neked: átkozott lesz az, aki átkoz, és áldott lesz, aki áld téged." (1Móz. 27:28-29) Ha valaki tehát nem a királyságra vonatkozóan fogja fel ezeket a dolgokat, sok ellentmondásba és ellentétbe fog kerülni, mint a zsidók esetében, akik abszolút zavarba vannak.

Mert nem csak a nemzetek nem szolgáltak ebben az életben Jákobnak; hanem miután megkapta az áldást, maga ment ki [házából], hogy húsz éven keresztül szolgáljon a szíriai Lábánnak, nagybátyjának; és nemcsak bátyjának nem volt ura, hanem maga is meghajolt testvére, Ézsau előtt, miután Mezopotámiából visszatért atyjához, és számtalan ajándékot adott neki.

Továbbá, a búzának és bornak miféle bőségét örökölte ott, amikor kivándorolt Egyiptomba az éhínség miatt, amely megszállta a földet, amelyen lakott, és alávetett a Fáraónak, aki akkor uralkodott Egyiptom felett?

Az előre megmondott áldás ezért kétségtelenül a királyság idejéhez tartozik, amikor a halálból feltámadt igazak viselik az uralmat; amikor a teremtés is megújul (helyreáll) és felszabadul, teremni fog mindenféle ételeket bőséggel, az ég harmatából és a föld termékenységéből táplálkozik: ahogy azok a vének, akik látták Jánost, az úr tanítványát arról beszélnek, hogy hallották tőle, hogy az úr tanította ezeket az időket, mondva:

„Napok jönnek, amelyen szőlőtőkék növekednek majd fel, és mindegyiknek ezer ága lesz, s valamennyi ágon tízezer vessző, és minden vesszőn tízezer hajtás, és minden hajtáson tízezer szőlőfürt, valamennyi fürtön pedig tízezer szőlőszem, és valamennyi kisajtolt szőlőszem huszonöt métréta bort fog adni. És amikor a szentek közül valaki megfog egy szőlőfürtöt, a másik fürt kiáltozik majd: Én jobb fürt vagyok, engem szakíts le, általam áldd Jahuát! hasonló módon [az úr kijelenti], hogy egy gabonaszem tízezer kalászt terem, és minden kalászban tízezer gabonaszem lesz, s valamennyi gabonaszem öt font (quinque bilibres) világos, tiszta, jó minőségű lisztet ad majd; és hogy minden gyümölcsstermő fa, a magvak, füvek mind az előbbiekhöz hasonló mértékben (secundum congruentiam iis consequentem) hoznak termést; és minden állat [csak] a föld termésével fog táplálkozni; békesség és harmónia lesz közöttük [azokban a napokban], és tökéletesen alávetik magukat az embernek.” (Papiasz - Hieropolisz felvigyázója fennmaradt töredéke; II. Bárúk. 29.5)

4. És ezekről tanúságként megíratott Papiasz (egyes fordításokban hozzáteszi: *„a tiszteletre méltó férfiú”*) negyedik könyvében, aki János hallgatója és Polükarposz társa volt; mert öt könyv állítatott össze általa. Majd ezeket mondva kiegészítette: *„Most hát, ezek a dolgok hitelt érdemlőek a hívők számára.”* És azt mondja, hogy *„amikor Júdás (Júda) nem adott*

hitelt ezeknek, és kérdést tett fel, "Hogyan valósulhat meg, hogy ilyen nagy bőséget hoz elő JHVH?" az úr kijelentette, "Azok, akik elérkeznek ezekhez [az időkhöz] meg fogják látni.""

Ezekről az időkről prófétált tehát Ézsaiás, így szólva: „A farkas is a báránnyal együtt legel, és a leopárd pihen a gödölyével; a borjú is, és a bika, és az oroszlán együtt esznek; és egy kisfiú vezeti őket. Az ökör a medvével együtt táplálkozik, és kicsinyeik is egyetértenek; és az oroszlán szalmát fog enni, mint az ökör. És a fiúcsecsemő kiterjeszti kezét az áspiskígyó odújánál, és a viperának fészekaljába is; és nem ártanak, sem erejük sem lesz sérelmet okozni szent hegyemen.”

És ismét ezt mondja összefoglalva: „Farkasok és bárányok együtt böngésznek, és az oroszlán szalmát fog enni, mint az ökör, és a kígyó földet eszik, mint kenyeret; és nem ártanak, sem nem bántanak szent hegyemen - így szól JHVH.” (Ézs. 11:6-9)

Teljesen tudatában vagyok annak, hogy egyesek arra törekednek, hogy ezeket a szavakat a vad emberek esetére értsék, akik egyaránt a különféle népekből és különböző szokásokból lettek hívők, és amikor hittek, összhangban cselekednek az igazakkal. De bár ez most igaz arra a néhány emberre, akik különböző nemzetekből érkeznek a hit egyetértésére, mindazonáltal az igazak feltámadásakor [ezek a szavak rá fognak illeni] az említett állatokra [is]. Mert Isten bőséges mindenben.

És helyénvaló, hogy amikor a teremtés helyreáll, minden állat engedelmeskedjen és alávesse magát az embernek, és visszatérjen az eredetileg Isten által adott ételhez (mert eredetileg Ádámnak engedelmeskedtek), vagyis a föld terméséhez. De egy másik idő alkalmas és nem a jelenlegi annak megmutatására, hogy az oroszlán [akkor] majd szalmával táplálkozik. És ez (a teremtés) nagy terjedelmét és a gyümölcsök gazdag minőségét jelzi. Mert ha az állatok, az oroszlán szalmával táplálkozik [abban az időszakban], a búzának magának miféle minőséggel kell rendelkeznie, amelynek szalmája alkalmas lesz, hogy élelemként szolgáljon az oroszlánoknak?

XXXIV. Fejezet (34.)

1. Ez után maga Ézsaiás is világosan kijelentette, hogy ennek a természetnek az öröme lesz az igazak feltámadásakor, amikor ezt mondja: „A halottak ismét felkelnek; azok is, akik a sírban vannak, felkelnek, és azok, akik földben vannak örövendezni fognak. Mert a Tőled származó harmat egészség lesz nekik.” (Ézs 26:19) És Ezékiel is így szól: „Íme, kinyitom sírjaitokat, és kihozlak benneteket sírjaitokból; amikor kihozom népemet a síremlékekből, és lehetetet adok beléjük,

és megéledsz; és saját földedre helyezlek téged, és megtudod, hogy én vagyok JHVH.” (Ezék. 37:12-14)

És ismét a hasonló beszédekkel így szól: „Ezeket mondja JHVH: Összegyűjtöm Izraelt minden nemzetből, ahová elűztem őket, és megszentelem magamat bennük a nemzetek fiainak szemében: és lakni fognak saját földjükön, melyet szolgámnak Jákobnak adtam. És békében fognak lakni abban; és házakat építenek, és szőlőskerteket tartanak, és reménységben lakoznak, mikor ítélet lesz mindazok között, akik megszegyenyítették őket, és azok között, akik körülkerítették őket; és megtudják, hogy én vagyok JHVH, az Istenük, és atyáik Istene.” (Ez 28:25-26)

Kevéssel ezelőtt megmutattam, hogy az Egyház Ábrahám magva; és azért, hogy megtudhassuk, hogy Ő, aki az új Szövetségben „a kövekből támaszt fiaikat Ábrahámnak,” (Mát. 3:9; Luk. 3:8) Ő az, aki össze fogja gyűjteni, az ó Szövetség szerint azokat, akik megmentettek minden nemzetekből, Jeremiás (ezt) így mondja: „Íme, eljönnek napok, azt mondja JHVH, hogy többé nem mondják: Él JHVH, aki kihozta Izrael fiait Egyiptom földjéről, hanem Él JHVH, aki kihozta Izrael gyermekeit észak földjéről, és minden vidékről, amelyre elűzte őket; Saját földjükön állítja helyre őket, amelyet atyáiknak adott.” (Jer. 16:14-15; 23:7-8)

2. Arról, hogy az egész teremtés Isten akarata szerint hatalmas növekedést ér el, hogy olyan gyümölcsöket hozhasson elé, és tarthasson el [mint amilyeneket említettünk], Ézsaiás kijelenti: „És minden magas hegyen és minden kiemelkedő dombon vizek folynak mindenhol azon a napon, amikor sokan elpusztulnak és a falak (v. tornyok) ledőlnek. És a hold fénye olyan lesz, mint a nap fénye, és a nap fénye hétszeres azon a napon, amikor Ő meggyógyítja népe kínját, és megszünteti csapásainak fájdalmát.” (Ézs. 30:25-26)

Nos, „a csapásainak fájdalma” azt jelenti, ami kezdetben lett kiróva az engedetlen emberre Ádámban, vagyis a halál; amely [csapást] az úr meg fog gyógyítani, feltámasztva minket a halálból, helyreállítva az atyák örökségét, ahogy Ézsaiás ismét mondja: „És bízni fogsz JHVH-ban, és azt teszi veled, hogy átmenj az egész földön, és táplál téged a te atyád, Jákob örökségével.” (Ézs. 58:14)

Ez az, amit az úr kijelentett: „Boldogok azok a szolgák, akiket az úr, amikor megjön, vigyázva talál. Bizony mondom nektek, hogy felövezi magát, és leülteti őket, kijön eléjük és felszolgál nekik. És ha a kora este idejébe jönne, és így találná őket, áldottak ők, mert leülteti és ellátja őket; vagy ha ez a második, vagy harmadik (órváltást ideje), áldottak ők.” (Luk. 12:37-38) János is teljesen ugyanazt mondja az Apokalipszisben: „Áldottak és szentek, akiknek részük van az első feltámadásban.” (Jel 20:6)

Majd Ézsaiás is kijelentette az időt, amikor ezek az események megtörténnek; így mondja: „És azt mondtam: Uram, meddig? Amíg a városok el nem pusztulnak lakosok nélkül, és a házak emberek nélkül, és a föld sivatagként marad. És ezek után JHVH messzire eltávolítja mind az embereket (*longe nos faciet Deus homines*), és azok, akik megmaradnak sokasodni fognak a földön.” (Ézs. 6:11-12)

Majd Dániel is ekként mondja ezt a dolgot: „És a királyság, és a hatalom, és a nagyság ez ég alatt a Magasságos Isten szentjeinek adatott, akinek királysága örökkévaló, és minden hatalmasság neki fog szolgálni és engedelmeskedik.” (Dán. 7:27) És nehogy az ígéretet, mint mostani időre szólót értelmezzük, ezért így szólnak a prófétához: „Menj tehát és kelj fel a sorsodra az idők beteljesedésekor.” (Dán. 12:13)

3. Nos, hogy az ígéretet nem csak a prófétáknak és az atyáknak jelentették be, hanem a nemzetekből egyesült Egyházaknak, akiket a Szellem "a szigetek"-nek nevez (mégpedig azért, mert a zűrzavar közepette alakultak ki, elszenvedve az istenkáromlás viharát, fennállva a biztonság kikötőjévé válnak azoknak, akik veszélyben vannak, és azok menedékévé, akik szeretik a [menny] magasságát (más ford. igazságosságot) és arra törekednek, hogy elkerüljék Bythus-t ((a gnosztikus rendszerben a legfelsőbb lény egyik neve. Jelentése: mély vagy mélység, görög Βυθός szóból származik)), ez a tévedés mélysége), ezért Jeremiás így szól:

„Halljátok JHVH beszédét, nemzetek, és mondjátok el a távoli szigeteknek; mondjátok, hogy JHVH, aki szétszórja majd Izraelt, össze is fogja gyűjteni és megtartja őt, mint aki táplálja a juhok nyáját. Mert JHVH megváltotta Jákobot és megmentette őt a nála erősebbtől. És eljönnek és örvendeznek Sion hegyén, és a javakhoz mennek, a búzához, a borhoz, és a gyümölcsökhöz, és a juhok állataihoz; és lelkük olyan lesz, mint a gyümölcsöző fa, és nem lesz többé, aki éhezne. Abban az időben a szüzek is örvendeznek a fiatalok társaságában: az idősek is boldogok lesznek, és bánatukat örömmre fordítom; és ujjongóvá teszem őket, és megnövelem őket, és megelégitem Lévi fiainak, a papoknak lelkét; és népem megelégszik jóságommal.” (Jer. 31:10-14)

Nos, előző könyvemben megmutattam, hogy az úr minden tanítványai lévíták és papok, ők azok, akik a templomban megtörik a Sabbatot, de feddhetetlenek. Az ilyen természetű ígérek tehát legtisztább módon jelzik ama teremtés lakomáját, a királyságban az igazak részére, amelyet Isten ígér, hogy Ő fog felszolgálni.

4. Ismét pedig, Jeruzsálemről és az Ő ottani uralmáról szólva Ézsaiás kijelenti: „Ezt mondja JHVH: Boldog az, akinek magva Sionban és szolgálói Jeruzsálemben. Íme, igaz király fog uralkodni, és a fejedelmek ítélettel kormányoznak.” (Ézs. 31:9-32:1)

És az alapjait tekintve, amelyen újjá fog épülni így szól: „Íme, lefektetem a te rended gránátkőből, és zafírból alapjaidat; és sáncaidat jáspissal fektetem le, és a kapuidat kristállyal, és faladat válogatott kövekből: és minden gyermeked Isten tanítványa lesz, és nagy lesz gyermekeid békessége; és igazságosságban fogsz felépülni.” (Ézs. 54:11-14) És még egyszer ugyanazt mondja: „Íme, ujjongóvá teszem Jeruzsálemet, és népemet [örvendezővé]; mert a sírás hangja nem hallatszik többé őbenne (nőnem), sem a kiáltás hangja. Nem is lesz ott többé semmilyen éretlen, sem idős ember, aki ne töltené be idejét: mert az ifjúság száz esztendő lesz; és a bűnös meg fog halni száz évesen, mivel már átkozott lesz.

És házakat építenek és ők laknak azokban magukban; és szőlőskerteket ültetnek, és ők maguk eszik annak gyümölcsét és isszák borát. És nem úgy építenek, hogy más lakják ott; sem úgy készítenek szőlőskerteket, hogy más egyen. Mert mint a fák életének napjai, olyan lesz népem napjai benned, mert kezeik munkáit fogják birtokolni.” (Ézs 65:18-22)

XXXV. Fejezet (35.)

1. Ha azonban némelyek arra törekednek, hogy allegorizálják az ilyen típusú [prófeciákat], nem fognak magukkal minden ponton következetességet találni, és megcáfoltatnak a [szóban forgó] igazi kifejezések tanítása által. Például: „Amikor a városok”, a nemzeteké „elhagyatottak lesznek, hogy ne lakjanak bennük, és így a házak emberek nélkül lesznek azokban, és a föld sivatagként hagyatik.” (Ézs 6:11) „Mert, íme,” mondja Ézsaiás, „JHVH napja eljön elmaradhatatlanul, teljes haraggal és dühvel, hogy pusztává tegye a föld városát, és a bűnösök gyökerét kitépje belőle.” (Ézs. 13:9)

És ismét ezt mondja: „Tűnjenek el (a bűnösök), hogy ne lássák Isten dicsőségét!” (Ézs 26:10 – LXX alapján) És amikor ezek a dolgok megtörténnek, azt mondja: „Isten elveti az embereket messze, és azok, akik megmaradnak sokasodni fognak a földön.” (Ézs 6:12) „És házakat építenek, és lakni fognak magukban: és szőlőskerteket ültetnek és esznek azokból magukban.” (Ézs 65:21)

Mindezek és más szavak vitathatatlanul az igazak feltámadására utalva szólnak, amely az Antikrisztus eljövetele után következnek be, és uralma alatt (történik) minden nemzet pusztítása; amely [feltámadás idején] az igazak fognak uralkodni a földön, megnövekedett erővel az úr megjelenése által: és általa megszokják majd, hogy részt vegyenek az Isten, az Atya dicsőségében, és élvezni fogják a királyságban a szent angyalokkal való érintkezést és közösséget, és a szellemi lényekkel való egységet; és [azokat] akiket az úr testben talál, várva őt a mennyből, és akik elszenvették a nyomorúságot, valamint megszabadultak ama Gonosz kezeiből.

Mert az vonatkozik rájuk, amit a próféta mond: „És azok, akik megmaradnak, meg fognak szaporodni a földön,” És Jeremiás, a próféta rámutatott, hogy annyi hívőt (más fordításban: nemzetekből levőt), amennyit Isten elkészített erre a célra, hogy szaporodhassanak azok, akik a földön maradtak, mindannyiuknak a szentek uralma alatt kell lenniük, hogy szolgálatot végezzenek majd ennek a Jeruzsálemnek, és hogy királysága benne lesz, mondva:

„Jeruzsálem, nézz kelet felé, és íme, az öröm, amely magától az Istentől jön hozzád! Íme, fiaid jönnek, akiket távolra küldtél: Eljönnek majd keletről nyugatig a Szentnek szavára, örvendeznek abban a ragyogásban, amely Istenedtől van. Ó Jeruzsálem, vedd le nyomorúságod gyászruháit, és vedd magadra az örökkévaló ragyogás szépségét Istenedtől.

Vedd magadra az igazságosság kettős öltözékét, amely Istenedtől származik; tedd fejedre az örök dicsőség süvegét. Mert Isten megmutatja majd dicsőséged az egész földnek az ég alatt. Mert maga Isten nevez Néven örökre: Az igazságosság békéje és dicsőség annak, aki Isten imádója. Kelj fel, Jeruzsálem, állj magasra, és nézz kelet felé, és íme, fiaid a napfelkelte felől egészen nyugatig, ama Szentnek Szavára, örvendeznek Isten nagy megemlékezésében. Mert szolgaként mentek ki tőled, míg elhurcoltatta ellenség által.

Isten fogja hozzád vinni őket dicsőséggel, mint a királyság trónja. Mert Isten kijelentette, hogy minden magas hegy alacsony lesz, és az örök dombok is, és hogy a völgyek feltöltődnek, hogy a föld felszíne sima legyen, hogy Izrael, az Isten dicsősége biztonságban járhasson. Az erdők is árnyas helyek lesznek, és minden édesillatú fa magáért Izraelért lesz az Isten parancsára. Mert Isten fog előtte menni örömmel az ő ragyogásának fényében, könnyörületével és igazságosságával, amelyik tőle származik.” (Bár. 4:36-5:9 – LXX alapján idézi)

2. Most hát, mindezeket a dolgokat, ahogy vannak, nem lehet a legfinomabb égi dolgokra való hivatkozásként érteni; „Mert Isten,” mondja, „megmutatja majd dicsőséged az egész földnek az ég alatt” (Bár. 5:3) Hanem a királyság idejében a föld ismét [eredeti állapotában] neveztetik, és Jeruzsálem újjáépül a fenti Jeruzsálem mintájára, melyről Ézsaiás próféta mondja: „Íme, tenyerembe rajzoltam falaidat, és mindenkor előttem vagy,” (Ézs. 49:16)

És az apostol is írásában a Galáciabelieknek hasonlóképpen mondja: „De Jeruzsálem, amely fent van szabad, amely mindannyiunk anyja.” (Gal. 4:26) Ezt pedig nem valami Aeón tévelygés gondolatával kapcsolatban írta vagy bármely más hatalommal, amely elhagyta a Plerómát vagy Prunciuszt, hanem Jeruzsálemről, amelyet [Isten] kezei rajzoltak fel. És az Apokalipszisben János látta ezt az új [Jeruzsálemet] leszállni az új földre.

Mert a királyság ideje utánra ezt mondja: „Láttam egy nagy fehér trónt, és Ő, aki ült azon, színe elől elfutott a föld és az ég; és nem volt többé hely számukra.” (Jel. 20:11) És az általános feltámadással és ítélettel kapcsolatos dolgokat is előadja, említve „a halottakat, nagyokat és kicsiket.” „A tenger,” mondja „kiadta a halottakat, amelyek benne voltak, és a halál és a Hádész is kiadta a halottakat, amelyeket tartalmaztak; és könyvek nyitottak. Ráadásul,” mondja, „az élet könyve megnyitott, és a halottakat megítélték azokból, amelyek a könyvekben megírattak, cselekedeteik szerint; és a halál és a Hádész a tűznek tavába küldetett, (ez a) második halál.” (Jel 20:12-14)

Nos, ez az, amit Gyehennának hívnak, amelyet az úr örök tűznek nevezett. „És ha valaki,” mondja, „nem találta beírva az élet könyvébe, a tűz tavába küldetett.” (Jel. 20:15) És ezt követően ezt mondja: „Láttam új eget és új földet, mert az első ég és föld elmúltak; és tenger sem volt többé. És láttam a szent várost, az új Jeruzsálemet lejönni az égből, mint a férje számára feldíszített menyasszonyt.” „És hallottam,” mondja, „egy nagy hangot a tróntól, mondván: Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és velük lakozik; és népévé lesznek, és Isten maga lesz velük, mint Istenük. És letöröl szemükről minden könnyet; és halál nem lesz többé, sem szomorúság, sem sírás, és nem lesz több fájdalom, mert az előbbiek eltűntek.” (Jel. 21:1-4)

Ézsaiás is ugyanazt mondja: „Mert új ég és új föld lesz; és a korábbira nem lesz emlékezés, sem a szív nem gondol rájuk, hanem örömet és ujjongást találnak abban.” (Ézs 65:17-18) És ez az, ami megmondott az apostol által: „Mert ennek a világnak alakja elmúlik.” (1Kor 7:31) Ugyanebben az értelemben az úr is kijelentette: „Az ég és a föld el fog múlni.” (Mát. 26:35)

Amikor tehát ezek a dolgok elmúlnak a föld felett, János, az úr tanítványa azt mondja, hogy az új Jeruzsálem, a fenti leszál majd akkor, mint a férje számára felékesített menyasszony; és hogy ez az Isten sátora, amelyben Isten együtt fog lakni az emberekkel. Ennek a Jeruzsálemnek a korábbi a képe - amely a korábbi föld Jeruzsáleme, amelyben az igazak vannak nevelve előzetesen a romolhatatlanságra és felkészítve az üdvösségre.

És erről a sátorról kapta a mintát Mózes a hegyen; és (ebből) semmi nem alkalmas arra, hogy allegorizáljuk, hanem mindezen dolgok szigorúan veendőek és igazak, egy valódi föld az, amely Isten által készítették az igazakért az emberek gyönyörűségére. Mert, ahogy valóban Isten az, aki feltámasztja az embert, ugyanígy az ember valóban feltámad a halálból, és nem allegorikusan, ahogy ismételt bementem.

És ahogy (az ember) igazán feltámad, ugyanígy valóban nevelve lesz előzetesen a halhatatlanságra és előre halad és kivirágzik a királyság idején, hogy alkalmas lehessen befogadni az Atya dicsőségét. Majd amikor minden dolog újjá válik, (az ember) valóban Isten városában fog lakni. Mert ez van megmondva: „Aki a trónon ül, azt mondja: Íme,

mindent újjá teszek. És az úr mondja: Írjátok le mindezt, mert ezek a szavak hűek és igazak. És azt mondta nekem: Meglettek.” (Jel. 21:5-6) És ez az igazság ebben a dologban.

XXXVI. Fejezet (36.)

1. Mert hiszen valódi emberekről van szó, ugyanígy valódi létesítmény (plantationem) is kell, hogy legyen, hogy ne enyésszenek el a nem létező dolgok között, hanem előre haladjanak azok között, amelyek ténylegesen léteznek. Mert sem a teremtés anyaga, sem a lényege nem semmisül meg (mert hű és igaz Ő, aki megalapította), hanem *„a világ alakja múlik el;”* vagyis azok a dolgok, amelyek között az áthágás megtörtént, mivel az ember előregedett azokban. És ezért ez [a jelenlegi] alak ideiglenesre formáltatott, mivel Isten minden tud előre; amint előző könyvemben rámutattam, és amennyire lehetséges be is mutattam már az okát e teremtés ideiglenes voltának.

De amikor [a dolgok e jelenlegi] alakja elmúlik, és az ember megújul és virágzik a romolhatatlan állapotban, így amint az öregedésnek eleve kizárt lesz a lehetősége, [akkor] új ég és új föld lesz, amelyben az új ember [folyamatosan] megmarad, mindig frissességben tartva társalog Istennel.

És mivel ezek a dolgok vég nélkül mindig folytatódnak, Ézsaiás kijelenti: *„Mert ahogy az új egek és új föld, amelyet alkotok folyamatosan elöttem, így szól JHVH, így magod és neved meg fog maradni.”* (Ézs 66:22) És ahogy a vének (presbiterek) mondják: Akkor azok, akik méltóknak találtnak a mennyei lakóhelyre, oda fognak menni, mások a paradicsom gyönyörűségét élvezik, és megint mások a város ragyogását bírják; Mert mindenhol a Szabadító (másik ford. Isten) lesz látható aszerint, amilyen méltók lesznek, akik Őt látják.

2. [Ezenfelül, azt is mondják], hogy ez a különbség azon lakók közt, akik százszorosat hoznak, és azok, akik hatvan annyit, és azok, akik harminc annyit: mert az elsők felvétetnek az egekbe, a másodikak a paradicsomban laknak, az utolsók a városban fognak lakni; és emiatt az úr kijelentette, hogy *„Atyám házában sok palota van.”* (Mát. 13:8) Mert minden dolog Istenhez tartozik, aki mindeneket ellát a megfelelő lakóhellyel; ahogyan a Beszéde mondja, hogy mindenkinek ki lett osztva a rész az Atya által, aszerint, ahogy minden egyes ember méltó vagy méltóvá lesz.

És ez a heverő, amelyen a vendégek fekszenek majd, akiket meghívtak az esküvőre. A vének (presbiterek), az apostolok tanítványai megerősítik, hogy ez a fokozata és elrendezése lesz azoknak, akik megmentettek, és ilyen jellegű lépéseken haladnak előre; továbbá, hogy a Szellem által a Fiúhoz, és a Fiún keresztül az Atyához emelkednek fel, és

hogy a maga idejében a Fiú felajánlja munkáját az Atyának, ahogyan azt az apostol is mondja: *„Mert addig kell neki uralkodni, míg minden ellenségei lába alá vettetik. Az utolsó ellenség, amelyik elpusztíttatik majd, a halál.”* (1Kor. 15:25-26)

Mert a királyság idején az igaz emberek, akik a földön vannak, elfelejtenek majd meghalni. *„De amikor azt mondja, hogy mindenek alárendeltetnek neki, nyilvánvaló, hogy Rajta kívül, aki alávetett mindeneket. És amikor minden dolog alárendeltetik Neki, akkor maga a Fiú is alávetetik Annak, aki neki mindent alárendelt, hogy Isten lehessen minden mindenben.”* (1Kor 15:27-28)

3. János tehát világosan előre jelezte az igazak első feltámadását, és az örökséget a földi királyságban; és amit a próféták egybehangzóan prófétáltak [ezzel a látomással]. Mert az úr is ezt tanította, amikor megígérte, hogy veszi az új elegyített csészét a tanítványaival a királyságban. Az apostol is megvallotta, hogy a teremtés felszabadul a romlás fogságából, [hogy így átmelessen] az Isten fiainak szabadságára.

És mindezekben a dolgokban, és mindezek által ugyanaz az Isten Atya mutatkozik meg, aki az embert megalkotta és a föld örökségének ígéretét adta az atyáknak, aki előhossa (a teremtést) [a fogságból] az igazak feltámadásakor, és beteljesíti ígéreteit Fia országában; később átadja atyai módon azokat a dolgokat, amelyeket szem nem látott, sem fül nem hallott, és [amire vonatkozóan] ember szívében fel sem merült. Mert egy Fiú van, aki elvégezte Atyja akaratát; és egy az emberi faj is, amelyben az Isten titkai kimunkáltattak, *„amelybe angyalok vágyakoznak belenézni;”*(1Pét. 1:12)

és (az angyalok) nem képesek kinyomozni az Isten bölcsességét, amely által az Ő kézmunkája megerősödve és egyesülve az Isten Fiával tökéletességre vezet; mégpedig hogy az Ő magva, az Elsőszülött Beszéd leszállt a teremtésbe (facturam), vagyis az, ami formáltatott (plasma), és hogy magába kell fogadja (az embert) őáltala; másfelől a teremtménynek (is) magába kell, hogy fogadja a Beszédet, hogy felemelkedjen Hozzá, túlhaladva az angyalok fölé, és hogy elkészíttessen Isten képe és hasonlatossága után.

Vége.